

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמש-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה

יום שני, כ"א בסיוון התשנ"ח (15 ביוני 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

תוכן העניינים

דברי יושב-ראש הכנסת

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הודעת יושב-ראש הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

דברי ברכה לשרת החוץ הבולגרית נדז'דה מיכאילובה

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין

לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת)

(תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

הצעה לסדר-היום רצח אשה בידי בעלה בבאר-שבע – התגברות הטרור נגד נשים

דברי יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

היום יום שני, כ"א בסיוון התשנ"ח, 15 ביוני 1998, ישיבת הכנסת פתוחה. אני רואה שהמונדיאל משפיע עלינו, כמובן, וגם המדד וכל מה שאתם רוצים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, במונדיאל הבא תעשה שיהיה מסך במליאה.

היו"ר ד' תיכון:

זה רעיון ישן. אתה הסתפרת לכבוד המונדיאל?

אלי גולדשמידט (העבודה):

לכבודך.

היו"ר ד' תיכון:

לכבודי? בוודאי טוב. אני רואה שאתה שוב במצב-רוח מלחמתי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, להלן סיכום תאונות הדרכים במשך השבוע האחרון:

צוותי מגן-דוד-אדום טיפלו במהלך השבוע האחרון ב-687 תאונות דרכים ברחבי הארץ, בהן: 16 פצועים קשה, 37 פצועים באורח בינוני והשאר קל, סך הכול 924 נפגעים. מתוכם נהרגו: מאיר ברזאני, רון יום-טוב, ירדנה יעקב, אדה בסטין, אורי דוד, אריה גרנדוויץ. יהי זכרם ברוך.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לדיון מוקדם: הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – מועד בחירות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון – כהונה אחת), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת רפיק חג'-יחיא; הצעת חוק שירות התעסוקה (תיקון – הקמת לשכות), התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת סאלח סלים, תמר גוז'נסקי, עזמי בשארה ואחמד סעד; הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון – תסקיר ובדיקת פוליגרף), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת גדעון עזרא; הצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון – פטור מבחינות קבלה אקדמיות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת גדעון עזרא; הצעת חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים) (הוראת שעה) (תיקון – פטור על הכנסה מהשכרת גן-ילדים), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק תכנון משק החלב בישראל (תיקון), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת שלום שמחון; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מענק עקב פרישה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת דיווח על איכות המים), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת יהודה לנקרי; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אפי אושעיה; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון – מאבק בתחנות רדיו פיראטיות), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת פני בדש; הצעת חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב] (תיקון – העלאת אחוז החסימה), התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת אליעזר זנדברג וחגי מירום; הצעת חוק חובת שירות המדינה, התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת אליעזר זנדברג וחיים דיין; הצעת חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] (תיקון – קביעת קיומו של קלון), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק הגנה על קטינים (חוקה דוגמנות), התשנ"ח-1998, מאת חברי הכנסת רפאל אלול, עוזי ברעם ואבנר חי שאקי; הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון – הגבלות פרישה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הפחתת תשלומים של זכייני הרדיו) (הוראת שעה), התשנ"ח-1998, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק העסקת עובדים על-ידי קבלני כוח אדם (תיקון – שפת החוקה), התשנ"ח-1998, מאת חברת הכנסת סופה לנדבר. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

ראש הממשלה ביקשני להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי שר התעשייה והמסחר שב ארצה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח, 10 ביוני 1998. השר לקליטת העלייה שב ארצה ביום י"ח בסיוון התשנ"ח, 12 ביוני 1998, ושר הבריאות שב גם הוא ארצה ביום י"ח בסיוון התשנ"ח, 12 ביוני 1998.

עוד אודיעכם, כי לפי סעיף 132 לתקנון הכנסת החליטה הממשלה לחזור בה מהצעת חוק קליטת חיילים משוחררים (תיקון מס' 3), התשנ"ו–1996, שפורסם בחוברת הצעות חוק 2552 מיום 22 ביולי 1996. ההודעה הועברה לכנסת בכתב ביום כ"ט בשבט התשנ"ז, 6 בפברואר 1997.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

היו"ר ד' תיכון:

הצעת סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל – עבודה-מד"ע-רע"ם; 2. ביצוע הפעימה השנייה – מרצ-חד"ש-בל"ד. ינמק את האי-אמון חבר הכנסת אברהם שוחט; בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אולי אפשר לבקש מהממשלה שיהיה פה נציג שלה?

היו"ר ד' תיכון:

אדוני המזכיר, האם אתה יכול לדאוג שיהיה נוכח כאן נציג של הממשלה? בדרך כלל היה צריך להיות שר האוצר. לפחות על שר האוצר הקודם אפשר לומר שהוא היה משיב. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מאוד מצטער על ששר האוצר לא נמצא כאן. גם השר המקשר איננו, אף שבנושא כלכלי מן הראוי שיהיה שר האוצר נוכח בהצעת אי-אמון.

לפני שאני מתחיל בנושא הכלכלי, אני רוצה להגיד מלה על אשר התרחש אתמול בישיבת הממשלה בין ראש הממשלה לבין הרמטכ"ל.

זכיתי להיות ארבע שנים חבר בקבינט וחבר בממשלה. בישיבות ממשלה, כפי שכולכם יודעים, בוודאי בקבינט, משתתפים ראש אמ"ן, סגן הרמטכ"ל, לפעמים אלופים מתחומים אחרים. אין ספק שאותם אנשים לובשי מדים אינם מנהלים את המדיניות של ממשלת ישראל, אבל הם אחראים להביא בפניה הערכות מודיעיניות, שיש בידם ואין בידי אף אחד אחר, על העמדות המדיניות והפוליטיות גם של אותם גורמים שאתם אנחנו במאבק, אם אלה הפלסטינים אם אלה הסורים אם אלה הלבנונים אם אלה הירדנים ואם אלה המצרים, וקצינים במדים, ובכללם הרמטכ"ל, היו פורסים בפני הממשלה, תמיד, הערכות גם לגבי העמדות המדיניות של אותם גורמים אשר מולם אנחנו עומדים.

אני, חושב שהערתו של ראש הממשלה, על-פי מה שקראתי בעיתון, על-פי מה ששמעתי – לא הייתי נוכח שם – אינה במקומה. לפי הערכתי, מקורה באיבה אישית שהוא רוחש לרמטכ"ל, רב-אלוף אמנון שחק. הבעיה היא, שהפגיעה הזאת אינה פגיעה באמנון שחק, היא פגיעה במוסד הרמטכ"לות, היא פגיעה בצה"ל, היא פגיעה באותן מערכות יחסים בין ממשלה לבין צה"ל. אני חושב, שאין אלא להצטער על הדרך שבה מצא ראש הממשלה לבטא את יחסו לרמטכ"ל.

ועכשיו בכמה מלים להצעת האי-אמון. עברו כמעט שנתיים מאז כוננה הממשלה הזאת. כמו כל ממשלה, היא קבעה מדיניות, ואנחנו ראינו את ספרי המדיניות האלה מונחים על שולחן הכנסת בדיוני תקציב ובמסמכים משותפים לאוצר ולבנק ישראל לגבי היעדים בתחום הכלכלי.

אני אומר, שמי שבדק את הדברים רואה, שבין מה שהונח באוקטובר 1996 ובאוקטובר 1997 לבין מה שקורה במציאות יש פער גדול מאוד כמעט בכל התחומים הריאליים; וכשאני אומר תחומים ריאליים – אלה אותם דברים שבונים את המשק הישראלי, שיוצרים תעסוקה, שמונעים אבטלה. אנחנו רואים, שהאי-עמידה ביעדים היא כל כך גדולה וכל כך חריגה, שהממשלה חייבת לתת הסבר לבית הזה ולעם ישראל על מה שקרה; ואילו אנחנו, כחברי הכנסת, חובתנו להביע אי-אמון טוטלי ומוחלט במדיניות הזאת של הממשלה.

אני יודע שמקובל, בעיקר על ראש הממשלה, לבוא ולהגיד: הכול מעוגן במה שקרה בעבר. אבל כבר אנשים מתוך הממשלה הזאת, שר התעשייה והמסחר שרנסקי, שר האוצר לשעבר דן מרידור, מנכ"ל משרדו מר סלבין ואנשים רבים אחרים באו בטענות ואמרו לממשלה חזור ואמור: המדיניות של הממשלה הזאת ומדיניות בנק ישראל, פלוס המצב הפוליטי הכללי, שכולנו יודעים שיש לו השפעה מכרעת, אלה הגורמים למצב שבו נמצא המשק, וכל ההיתלות בסיפורי העבר – אין להם רגליים ואין להם ידיים.

שר הבריאאות י' מצא:

רק העלאה בשכר.

אברהם שוחט (העבודה):

אני יכול להגיד באופן מפורש, ואני אומר לך, אדוני שר הבריאאות, את הדברים האלה, כדי שבריאאותך תתחזק ותעלה. אלה היו ארבע שנים של צמיחה של 6% בשנה. ההשקעות גדלו ב-15% כל שנה.

שר הבריאאות י' מצא:

הקופות נפלו.

אברהם שוחט (העבודה):

האבטלה ירדה מ-12% ל-6%.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אברהם שוחט (העבודה):

על המספרים האלה אין מה להתווכח, הם כתובים. חבר הכנסת הירשזון, אני יודע שלא נוח לשמוע את הנתונים האלה וזה מקלקל לך כל מיני דברים, אבל אני מציע לך לשמוע.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

רק שאנחנו משלמים על זה.

אברהם שוחט (העבודה):

ונוצרו 500,000 מקומות עבודה. גם האינפלציה ירדה מסביבות 20% בשנים קודמות לסביבת ה-10%.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

.14%

אברהם שוחט (העבודה):

לא, לא, נכבדי. ב-1985 היתה האינפלציה 8.1%. את זה אתה כנראה לא זוכר.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מתכוון ל-1995.

אברהם שוחט (העבודה):

ל-1995.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מתכוון ל-1985.

אברהם שוחט (העבודה):

לא, לא. ב-1985 אתם הייתם בשלטון וזה היה 26% בחודש, הכול היה בסדר.

שר הבריאות י' מצא:

מה עשית עם השכר ב-1994?

אברהם שוחט (העבודה):

אני מענה לך מייד על השכר. לפחות היו שרי בריאות ושרי אוצר שיכלו לדאוג לסל בריאות, לא כמוך היום, שאתה לא מסוגל להעביר את ההחלטות שלך עם הקואליציה בכנסת. על מה אתה מדבר?

היו רפורמות. ההתהדרות של הממשלה הזאת ברפורמות בתקשורת, מותר לי להגיד בכל הצניעות, שהכנסת התחרות בנושא הטלפון הסלולרי, הוצאת המכרזים וקבלת התשובות בעניין שיחות הטלפון הבין-לאומיות – כל אלה נעשו לא בזמן הממשלה הזאת, וההתהדרות ששומעים מפעם לפעם, תאמינו לי, צריך להיצמד רק לאמת כדי לדעת מה קרה.

אני רוצה להגיד משהו בעניין ההשקעות הזרות, שזה כביכול ה"בייבי" של ראש הממשלה, והוא חוזר ואומר את זה חדשות לבקרים. אני רוצה שתקשיב היטב, חבר הכנסת הירשזון, וגם אתה, אדוני השר. ב-1991 וב-1992 ההשקעות הזרות בישראל היו כ-120 מיליון דולר לשנה. ב-1996 הן כבר היו קרוב ל-3 מיליארד דולר. כלומר, פי 25. זה נבע מדבר שאתם מאוד לא אוהבים אותו, זה קרה מתהליך השלום ומכך שישראל הפכה להיות לגיטימית בקהילת העסקים העולמית. נכון שהדבר הזה לא ירד בינתיים, אפילו התחזק בשנת 1997.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

זה גם בגללכם.

אברהם שוחט (העבודה):

אבל מי שבונה על זה, שגם אם תהליך השלום יקרוס, חס וחלילה, הדבר הזה יימשך, אינו יודע מה הוא סח. אני רוצה גם לומר, שבאותן שנים הפכה ישראל להיות חלק מעולם העסקים הבין-לאומי ועולם העסקים הבין-לאומי הפך להיות חלק בתוך מדינת ישראל. אלה דברים שקרו בעיקר בגלל תהליך השלום.

מה קרה לנו, ולמה גם הממשלה וגם מרכיבים בקואליציה אומרים ויודעים שהמשק במיתון, שהמשק במצב קשה? אנחנו ראינו את ההעדפות התקציביות. אנחנו ראינו, שבמקום להגדיל את תקציב התשתיות בהנחת התקציב, הורידו אותו. אנחנו ראינו, שהתקציב למחקר ולפיתוח ירד ולא עלה. אנחנו ראינו קיצוץ בתקציב החינוך, למשל במוחזקות בערי פיתוח. ואילו הממשלה הזאת, במקום לעשות את הדברים הנכונים – ויושבים כאן חברי כנסת שנוגעים בעניין, גם בצד הזה וגם בצד הזה – רק לפני שבועיים, חבר הכנסת הירשזון, מעבר למאות מיליונים ולמיליארדים, שהועברו בהם 140 מיליון שקל גם להתנחלויות וגם לחרדים, וכולנו קראנו בעיון רב את מה שהופיע ביום שישי, שיש לנו עכשיו ועדת בלומברג-גביש, אחרי שוועדת סנפירי לא נתנה את מה שרצו. ידעו חברי הכנסת, כבר ב-1997 היה גידול ריאלי בתעריף ב-25%, ועכשיו ועדת גביש-בלומברג בוודאי תבוא עם כסף נוסף.

אני רוצה להגיד גם לכם, רבותי חברי הכנסת מש"ס, ואתם יודעים את זה טוב כמוני. לא מדובר ב-30,000 תלמידים בכוללים ובישיבות, מדובר ב-80,000. 30,000 הם בסטטוס של דחויי שירות, אבל 80,000 בחורים צעירים ומעט יותר מבוגרים, שמספרם עלה בין 1996 ל-1997 כמעט ב-40%.

דוד אזולאי (ש"ס):

כן ירבו.

אברהם שוחט (העבודה):

מאה אחוז, כן ירבו. אנחנו יודעים מה יקרה בסופו של דבר.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

דוד אזולאי (ש"ס):

— — —

אברהם שוחט (העבודה):

מספרם עלה ב-40,000, התעריף עלה ב-25%, ואילו במשק הישראלי, כאשר צריך כסף למחקר ופיתוח, כאשר צריך כסף לתשתיות, אין.

דוד אזולאי (ש"ס):

מה עשית בתקופתך, אולי תספר לנו?

אברהם שוחט (העבודה):

אני אמרתי שהחרדים לא קיבלו כסף למה שמגיע. אבל אני — — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

על מה אתה מדבר?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

לא בנית בהתנחלויות?

אברהם שוחט (העבודה):

אבל הדבר שאני יכול להגיד לך הוא, שמספר התלמידים – וזאת על-פי מספרי משרד הדתות, ולא על-פי מישור אחר – גדל במעבר מ-1996 ל-1997 כמעט ב-40%. התעריף עלה באופן ריאלי ב-25%.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בתקופה שלכם, בהסכמים שלכם, נתתם את זה.

אברהם שוחט (העבודה):

מה פתאום? מה פתאום? – פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מה זאת אומרת "מה פתאום"? בתקופת ביילין, כשהוא היה סגן שר האוצר, נתתם. על מה אתה מדבר?

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי, אתה יודע טוב מאוד – – –

היו"ר ד' תיכון:

למה אתה מתרגז, חבר הכנסת פנחסי? האם זה שווה להתרגז?

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא חושב שרק הליכוד נתנו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

רק הצמיחה היתה בזמנם. כל השאר – לא.

אברהם שוחט (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי.

היו"ר ד' תיכון:

תסלח לי לרגע, יש לי ידיעה חשובה. אנגליה מובילה 0:1 נגד תוניסיה. אולי זה יקרר קצת את האווירה כאן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אנחנו עם תוניסיה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

את השער הבקיע שירר מניו-קאסל. רבותי, קדימה.

אתה רואה איך השתנתה האווירה כאן?

קראות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מה קרה? מה קרה? חבר הכנסת דראושה, זו רק תוניסיה. זה לא פלסטין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, הוא צריך כבר לגמור.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דראושה מבקש לא להמשיך בישיבה עד שהתוצאה תהיה 1:1.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עד שתהיה 1:1 לטובת תוניסיה.

היו"ר ד' תיכון:

1:1 לטובת תוניסיה, זה בסדר. נו.

דוד אזולאי (ש"ס):

היה עכשיו "נבדל".

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, קדימה.

אברהם שוחט (העבודה):

מכיוון שאינני יכול להתעלם מקריאת הביניים של ידידי, חבר הכנסת פנחסי, אחזור ואומר את הדברים הבסיסיים, שהם אמת לאמיתה, ואתה יודע זאת. מספר התלמידים גדל בשנה אחת ב-40%.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זו הילודה. אין מה לעשות.

אברהם שוחט (העבודה):

תקשיב רגע. אתה יודע שזה שקר וכזב, כי שר האוצר ענה לי בכתב, שבדיווחים יש כ-20% דיווחי שקר, מתוך הכוללים והישיבות. שר האוצר ענה לי את זה. לא אני המצאתי את זה. הוא ענה לי בכתב.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה היה כל השנים. זה לא רק עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שוחט, אנגליה מובילה 0:1 נגד תוניסיה.

קריאה:

היושב-ראש כבר דיווח על כך.

שר הבריאות י' מצא:

זה כבר 1:1.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים, לסיים. אדוני, לסיים.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מסיים.

שר הבריות י' מצא:

חבר הכנסת שוחט, אני רוצה לדעת – – –

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר מצא, כבר יש הפסקה. אתה רואה? נכנסו הרבה חברי כנסת.

שר הבריות י' מצא:

האם הוא נגד הצמיחה בש"ס? יש ילודה שם. הוא נגד הצמיחה הזאת?

היו"ר ד' תיכון:

קדימה, רבותי, לסיים.

אברהם שוחט (העבודה):

אסיים את דברי.

חיים רמון (העבודה):

בייגה, עכשיו באתי. תמשיך.

שר הבריות י' מצא:

אני רוצה לשמוע אותך אומר דברים על התקופה שבה היית שר האוצר.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר הבריות.

נסים דהן (ש"ס):

הוא מגיש אי-אמון משום שאנגליה ניצחה.

היו"ר ד' תיכון:

זה בשבוע הבא. חבר הכנסת רמון – בשבוע הבא תגיש אי-אמון בגלל המונדיאל.

חיים רמון (העבודה):

בשבוע הבא נעשה פה מונדיאל.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא "פייר", התוניסאים צריכים לנצח. זו אפליה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני לא רוצה להתייחס לחגיגת המונדיאל שמתנהלת כאן. באמת, באווירה שנוצרה אולי עדיף היה אם במקום הדגל היה פה מסך. אני מניח שאז הכנסת היתה הרבה יותר מלאה והרבה יותר יעילה.

אבל אומר, במידה המועטה של הרצינות שנשארה בעניין הזה, שכל אלה שבאו ואמרו, שיהיה לנו שגשוג כלכלי, שתהיה צמיחה, שישראל תגיע בתוך חמש שנים להיות בין המדינות המובילות בעולם – ואני מצטט דברים שאמר ראש הממשלה – כל אלה שרואים את הנתונים וקוראים את הכתובות, מבינים במה מדובר. אפילו אם החודש לא היה כמעט שינוי במספר המובטלים, הרי אנחנו יודעים – ויודע גם חבר הכנסת סגן השר סילבן שלום, שמן הסתם יענה על הצעת האי-אמון, ומשום-מה לא עושה זאת שר האוצר – שהאמת לגבי הצמיחה במשק, לגבי ההשקעות במשק ולגבי מה שקורה אתנו היא, שכל התחזיות נפלו וקרסו ולא נשאר מהן זכר.

אני חושב, ש-190,000 המובטלים, אותם אנשים בערי הפיתוח, שקוצץ להם תקציב המוחזקות, ואותם חולים שסל הבריאות שלהם נפגע, כשבממשלה המפוארת הזאת לא הביאו להכרעה את השאלה איך מממנים את העניין, למרות הניסיון בוועדת הכספים – אלה הם מצביעי האי-האמון, ולא יעזור שום דבר בעניין הזה.

זאת המציאות, ועל כך הממשלה צריכה ללכת.

חיים רמון (העבודה):

גם על כך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. נעבור עתה לנושא השני בהצעת האי-אמון: ביצוע הפעימה השנייה. חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

חברת הכנסת חזן, זה ביצוע הפעימה השנייה או אי-ביצוע הפעימה השנייה?

נעמי חזן (מרצ):

זה אי-ביצוע.

חיים רמון (העבודה):

לא, כי חשבנו שכבר יש ביצוע. זה דבר חדש.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, הצעת האי-אמון הזאת היא לגבי אי-ביצוע הפעימה הראשונה, השנייה וגם השלישית. אני חושבת שזה ברור לכל חברי הכנסת ולנציגים הבודדים והמעטים של הממשלה שטרחו להגיע לכאן כדי לשמוע את הצעת אי-האמון.

חודש יוני הוא חודש מאוד בעייתי בהיסטוריה של מדינת ישראל. אנחנו נמצאים באמצע החודש בדיוק, עשרה ימים לאחר שלא ציינו 16 שנים למה שנקרא אז "מבצע שלום הגליל", או למה שאנחנו קוראים היום מלחמת לבנון. חברות וחברי הכנסת, במלחמה הזאת נפלו למעלה מ-700 חיילים. אני לא חושבת שלמישהו כאן יש הסבר כלשהו על כך שהתאריך של פרוץ המלחמה הגיע וחלף, וגם בכנסת ישראל לא טרחנו להעלות את הנושא הזה על סדר-היום, לא טרחנו לנסות להבין הכיצד 16 שנים אחרי המלחמה הבלתי-נחוצה והבלתי-רצויה הזאת אנחנו עדיין נמצאים בלבנון. איך לא העלינו את זכרם של החיילים שנפלו במלחמה הזאת? כששאלתי את עצמי את השאלה איך זה יכול להיות – והיום אנחנו מצויים עשרה ימים אחרי היום הזה – שלא העלינו את הנושא, אמרתי לעצמי שלמעשה

הדבר לא מפתיע כלל וכלל. אנחנו מצויים עכשיו בעידן של שאננות, של אטימות ושכחה. וזו רק עוד דוגמה אחת לכך.

כאשר אני באה בשם סיעתי, בשם האופוזיציה, ויש לי הרושם שאני באה בשם רוב אזרחי מדינת ישראל, להעלות הצעת אי-אמון בממשלה הזאת, אני רוצה להזכיר כמה עובדות. עובדות.

חברי הכנסת, השעון התחיל לתקתק. יש 324 ימים בדיוק עד תום חמש השנים של תהליך אוסלו, עד 4 במאי 1999. יש לנו, חברי הכנסת, 324 ימים בדיוק כדי להגיע להסדר קבע עם הפלסטינים. 324 ימים – היום; מחר – 323 ימים; מחרתיים – 322 וכו'. תתחילו את הספירה לאחור. ב-4 במאי 1999 תוכרז מדינה פלסטינית – – –

שר הבריאות י' מצא:

תתחילי לחגוג מהיום.

נעמי חזן (מרצ):

– – – תוכרז מדינה פלסטינית, השר מצא, ולישראל יש שתי אופציות – –

שר הבריאות י' מצא:

תתחילי לחגוג.

נעמי חזן (מרצ):

– – או שתהיה הכרזת מדינה פלסטינית שתהיה הכרזה חד-צדדית, או שהמדינה הזאת תקום, כפי שאנחנו צריכים לרצות שהיא תקום – –

בנימין אלון (מולדת):

– – –

נעמי חזן (מרצ):

— — ליד מדינת ישראל, בהסכמה, תוך שמירת האינטרסים שלנו. 324 ימים, חברי הכנסת, 324 ימים. ואם לא נסכם את המשא-ומתן על הסדר הקבע עד 4 במאי 1999, תוכרז מדינה פלסטינית באורח חד-צדדי, כי אסור — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — מה האיום הנורא? מה קרה?

נעמי חזן (מרצ):

— — אסור כבר להשלות — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — מה האיום?

נעמי חזן (מרצ):

— — אדוני, למעלה מ-120 מדינות — —

קריאות:

— —

נעמי חזן (מרצ):

— — ואם אתה רוצה — 130 מדינות ואולי 140 מדינות ואולי 186 מדינות, למעט אולי ארצות-הברית ומיקרונזיה — לידיעתך, חברות באו"ם, היום, 188 מדינות — יכירו במדינה הפלסטינית וישראל תיכנס לבידוד מוחלט בזירה הבין-לאומית.

אתם רוצים להתעלם מהעובדות האלה? בבקשה, חברי הכנסת, תתעלמו, תתעלמו גם מהמלחמה שתפרוץ כתוצאה מאי-יכולתנו להגיע להסדר קבע עם הפלסטינים עד לתאריך הזה, עוד 324 ימים. הסכסוך בינינו לבין הפלסטינים ייהפך לאלים באותו יום — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מי אומר לך?

נעמי חזן (מרצ):

– – – ייתכן מאוד

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מי אומר לך את זה?

נעמי חזן (מרצ):

אתה יכול להוכיח אחרת? בבקשה, תוכיח אחרת, אדוני.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – – לפי מה?

נעמי חזן (מרצ):

משום שאתה רואה את הנולד, כן.

קריאות:

– – –

נעמי חזן (מרצ):

כן, כן. מה יקרה להסכמים בינינו, להסכמי השלום בינינו לבין מצרים, בינינו לבין ירדן, באותו יום? מה יקרה ב-4 במאי 1999?

קריאות:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא ניתן להם את הכול — — — אם לא ניתן להם את הכול — — —

קריאות:

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מלה אחת את לא משמיעה — — —

נעמי חזן (מרצ):

משום שקשה להשמיע כשאתה כולך רועם — — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

נעמי חזן (מרצ):

אבל זה לא ישנה את העובדות שאני מביאה בפניכם.

קריאות:

— — —

נעמי חזן (מרצ):

הגיע הזמן להתמודד עם זה.

קריאות:

יוסי שריד (מרצ):

היא לא הרמטכ"ל; אי-אפשר להשתיק אותה.

קריאות:

שר הבריאות י' מצא:

היא יכולה להמציא ---

נעמי חזן (מרצ):

אני אמשיך להביא בפניכם את העובדות שחייבים להתמודד אתן ---

קריאות:

נעמי חזן (מרצ):

אתם יכולים להמשיך להיות חירשים, להתעלם, לא להתייחס ולחיות עם ההשלכות, כי אתם תהיו אחראים להשלכות הללו. אתם תהיו אחראים ישירות, כי ביכרתם והחלטתם להתעלם מן העובדות האלה. אז תתחילו את הספירה, חברי הכנסת, תתחילו את הספירה.

באותו יום – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – כדי לקיים את ההתחייבויות שלו.

נעמי חזן (מרצ):

באותו יום – אני עוד לא התחלתי את הנאום שלי – תאמין לי, חבר הכנסת רובי ריבלין, באותו יום, אם לא נגיע להסדר קבע, אנחנו נהיה אחראים לרצח ולהרג תהליך השלום, לרצח ולהרג התקווה ליחסים אחרים בינינו לבין הפלסטינים, ואין לנו זמן.

וכשאין לנו זמן, חברי הכנסת, ואין לנו זמן, 324 ימים, מה עושה ראש הממשלה בעניין התנאי הראשוני להגעה להסדר קבע? מה עושה ראש הממשלה? ראש הממשלה מרים מסך עשן כבד על הסוגיה של ביצוע הסדר הביניים, המטבחון לא יודע מה יש לו בראש, הקבינט לא יודע מה יש לו בראש, אתמול בישיבת הממשלה שוב העשן היה כל כך סמיך שלא היה אפשר לראות ולא לשמוע ובהחלט לא להבין. ראש הממשלה מתמהמה. לכולנו יש זמן. אז ראש הממשלה: 324 ימים, והתנאי המוקדם למשא-ומתן על הסדר קבע זה סיום הביצוע והיישום של הסדר הביניים. במלים פשוטות אבל מאוד מאוד ברורות – הפעימה.

המתכון ידוע לכולם. כל מי שאפילו לא קורא עיתונים, בטעות מדליק את הרדיו לרגע, יודע שמדובר ב-15% של פעימה. ראש הממשלה כבר הסכים, כך אומרים לנו האמריקנים, ראש הממשלה הסכים ל-15%. כל סקרי דעת הקהל בשבועות האחרונים – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

למי את מאמינה?

נעמי חזן (מרצ):

אני לא יכולה להאמין למישהו שאין לו האומץ לבוא לכנסת ישראל, לעמוד פה, להשיב על מסך העשן שהוא עושה יום יום, והבעיה היא יותר שלכם משלנו, כי אנחנו יודעים מה יקרה, ולו אין אומץ לבוא לכנסת ישראל ולהגיד לה ולציבור הישראלי ולאזרחי מדינת ישראל: תהיה פעימה של 15%, אני הסכמתי לפעימה הזאת.

יש רוב בעם בעד הפעימה הזאת, רוב מוחלט של אזרחי מדינת ישראל בעד הפעימה. יש רוב בכנסת ישראל בעד הפעימה. שיביא את זה להצבעה. תאמינו לי, זה יעבור הרבה יותר חלק מהסכמי אוסלו, לפחות הסכם אוסלו השני, אבל הוא לא בא. איפה הוא, ראש הממשלה? איפה הוא? אין לו האומץ לבוא לכנסת ישראל ולהגיד: אני החלטתי, אני מביא את הפעימה, אני מביא אותה להצבעה, אני מבצע אותה, כי אני יודע, אני, ראש ממשלת מדינת ישראל, אני יודע שבעוד 324 ימים מסתיים הזמן של המסגרת. אבל הוא לא בא, ואתם צריכים לשאול אותו איפה הוא, כי לנו כבר נמאס לשאול אותו היכן הוא.

ומי שחושב לרגע, שכאשר אין התקדמות במשא-ומתן על הפעימות יש סטטוס-קוו – הוא טועה. חברי הכנסת, חלק מכם היו בחוץ-לארץ בזמן האחרון – אנחנו כבר מתקרבים למצב של בידוד בין-לאומי. כמעט אין לנו חבר או ידידה במערכת הבין-לאומית.

הממשלה הזאת מאפשרת לפעילות פרובוקטיבית להתקיים יום יום בירושלים. אין מעבר בטוח בין – עזה לבין הגדה. חברי הכנסת – – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

נעמי חזן (מרצ):

אין מעבר בטוח. תקרא את דוח "בצלם" האחרון. בימים החשוכים ביותר של שלטון האפרטהייד בדרום-אפריקה לא היו בנטוסטנים כמו שאנחנו הקמנו בשנה וחצי האחרונה.

ואיפה ראש הממשלה, איפה הוא? ראש הממשלה יודע שאין לו רוב בכנסת בהצבעות האי-אמון. זוהי הסיבה היחידה שאפשר להעלות כדי להסביר מדוע הוא לא נמצא כאן. אתם יודעים מה, עוד הפעם הקואליציה תיפול כאן היום בהצבעות האי-אמון, כי אין לה רוב בכנסת. עוד מעט, כל אלה שמתנדנדים בקואליציה, אולי יבינו שלא רק עתידם הפוליטי אלא עתידה של מדינת ישראל על כפות המאזניים, ואין רגע אחד מיותר – 324 יום.

הגיע הזמן לא רק להביע אי-אמון בממשלה הזו, אלא גם להחליף אותה, כי הממשלה הזו מסכנת את קיומה של מדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן השר סילבן שלום. בבקשה.

ח כהן (מרצ):

סילבן, שר הבריאות אומר לך מה להגיד?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא נותן לי עצות רפואיות.

שר הבריאות י' מצא:

יש לי הרושם שאתם עדיין תחת ההשפעה של איזו מסיבת סמים. מסוממים, לכן אתם אומרים את הדברים האלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, 324 ימים, חזרה ואמרה חברת הכנסת נעמי חזן, 324 ימים לאותו יום בחודש מאי 1999. מה שיותר חשוב, חברת הכנסת נעמי חזן, הוא, שיש לכם עוד 504 ימים לספור יום-יום ולשבת באופוזיציה. זה מה שחשוב, לא ספירה של 324 ימים עד אותו תאריך במאי 1999. מה זה הדבר הזה? מהלכים אימים, מה יקרה במאי 1999.

אדוני היושב-ראש, אין ספק שהחלטה חד-צדדית של ערפאת בדבר הקמת מדינה פלסטינית לא תישאר, כמובן, ללא מענה. הרי לא יכול להיות מצב שבו החלטה תהיה חד-צדדית. הרי באותו רגע הסכמי השלום או הסכמי הביניים או השיחות יקרוסו. הרי זה ידוע.

אבל מה שהרגיז אותי, חברת הכנסת נעמי חזן – – –

נעמי חזן (מרצ):

טוב שהצלחתי להרגיז אותך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא רק אותי, כמעט את כל מי שהאזין לך, כי במשך 15 דקות אמרת כמה הממשלה הזו לא טובה, כמה היא לא עושה, ואפילו לא מלה אחת לערפאת, שאולי הוא לא בסדר, אולי הוא לא עושה? אפילו לא רבע מלה, אולי אות? כלום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ערפאת הוא בסדר, הוא לא צריך לעשות שום דבר, רק ממשלת ישראל לא בסדר, רק ראש ממשלת ישראל. ריבון העולמים, אין מינימום, אפילו מינימום – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני שואל אותך, חבר הכנסת טלב אלסאנע, איך זה באמת יכול להיות. אני שואל אותך בתור אזרח ערבי במדינת ישראל: איך אתה חושב שבמדינת ישראל ניתן יהיה להגיע להסכם, כאשר הצד השני, הצד הפלסטיני, אינו מתכוון לקיים אפילו חלק אחד בהסכם שעליו התחייב? נראה לך שניתן להגיע להסכם בדרך הזו?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הרשות הפלסטינית מילאה את התחייבויותיה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם כאשר אנחנו רוצים להגיע לחבילה – ואנחנו רוצים להגיע לחבילה – הרי לא תהיה יד אחת בממשלה שתורם בעד ההסכם, אם לא תהיה הדדיות. אני חוזר ואומר את זה: לא ייתכן לעבור על כך לסדר-היום.

חברת הכנסת נעמי חזן – שמייצגת לא רק את סיעתה, היא אמרה שהיא מייצגת גם את האופוזיציה – אין לך אפילו טענה אחת לערפאת? אפילו לא רבע טענה, אפילו לא שמינית, אפילו לא אחת חלקי שש-עשרה? משהו, אפילו משהו קטן. אולי ערפאת לא בסדר במשהו קטן? כלום.

ח כהן (מרצ):

נעמי חזן (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כלום. ערפאת בסדר, אבל ישראל לא בסדר בכל הדברים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו עובדה, מה הוא צריך לעשות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת בייגה שוחט, חבר הכנסת אורי אור, חבר הכנסת שבח וייס, חר הכנסת מיכה גולדמן, חבר הכנסת רפי אדרי או אחרים, איך אתם חושבים שניתן לנהל משא-ומתן, כאשר חצי מהעם שלנו יוצא בטענות רק כלפי הממשלה הנבחרת שלו ואומר שהיא לא בסדר, שהיא לא מתקדמת, שהיא לא מוותרת והיא לא נסוגה, כאשר אין אפילו פלסטיני אחד שאומר לערפאת: אולי תוותר בסנטימטר אחד?

מיכה גולדמן (העבודה):

הוא דיבר קודם על 17%, עכשיו הוא מסכים ל-13%.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אפילו לא אחד אומר לערפאת: אולי תוותר קצת. מה אומרים לו: אל תוותר, אתה מוותר יותר מדי. ומה הפרס, אתה יודע מה הפרס, אדוני היושב-ראש? אתמול קוראים לצירוף ה"חמאס" לממשלת האחדות הפלסטינית. זה הפרס. כאשר קיימנו כן שיחות עם מולדת, קפצתם וצרכתם צרחות נוראיות. להבדיל אלף אלפי הבדלות, גנדי, סליחה על ההשוואה בכלל, אבל איזה צעקות: אתם

הולכים להתחבר למולדת? הם הולכים להתחבר ל"חמאס", ואף לא מלה אחת שומעים. אף לא מלה אחת. תהיו הגונים לפחות עם עצמכם.

רן כהן (מרצ):

כאשר הייתם באופוזיציה, איך תקפתם את ממשלת רבין?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רן כהן, תהיו הגונים עם עצמכם. שם מותר להם להתחבר עם ה"חמאס". ממשלת אחדות עם הקיצוניים ביותר בתוך הממשלה שלהם, זה בסדר, זה מותר, זה לא שובר את תהליך השלום, זה לא עושה כלום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה רע בכך שה"חמאס" יהיה בפנים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל עם מולדת, ריבון העולמים, עם גנדי, אלוף במילואים? איך אפשר להמשיך באותה דיספרופורציה, כאשר אתם מתייחסים לשני הצדדים?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת מקיימת משא-ומתן ארוך וממושך, משא-ומתן רציני מאוד ומייגע.

ח כהן (מרצ):

משא-ומתן מייגע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כי אתה, חבר הכנסת רן כהן, לצערי הרב, רוצה שהממשלה הזו תוותר יותר, יותר ויותר. מבחינת העמדות שלך, מבחינת ההשקפה שלך או של רבים במרצ – אני לא יודע אם ההשקפה שלך – נסיגה לקווי '67 היא הדבר הטוב ביותר שיקרה למדינת ישראל.

ח כהן (מרצ):

לדעתי, הישארות בשטחים זה רע, זה אנטי ביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין לי בכלל ויכוח אתך, אבל לפחות אילו שמעתי ממך קריאה לערפאת. אני יודע שאתה אדם הגון. עלית לכאן בשבוע שעבר ודיברת נגד ההסתה נגד ראש הממשלה, ושיבחתי אותך, כי אמרתי שאתה פועל בשני הכיוונים; לא רק כאשר מדובר בימין הקיצוני שפעל גם נגד רבין, זכרו לברכה, ופועל גם נגד נתניהו – אתה יוצא נגדו. אני רוצה, שגם כאשר ערפאת לא מתכוון למלא ואינו מעוניין למלא חלק אחד בהסכם, לא רק בהסכם חברון שחתם אתנו, גם בהסכם אוסלו שחתם אתכם – לשמוע אותך. מדוע אני לא שומע אותך? מדוע אני לא שומע הגה, מדוע אתה לא קורא לערפאת למלא את חלקו בהסכם?

ח כהן (מרצ):

אני קורא לו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מישהו שמע אותך פעם אחת אומר את זה?

אורי אור (העבודה):

הרי בעוד שבוע תהיה הפעימה.

נעמי חזן (מרצ):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי לא שומעים אתכם אפילו פעם אחת. כאילו יש לכם איזו זהות אינטרסים עם הפלסטינים, עם אש"ף, ואין לכם זהות אינטרסים עם הממשלה הנבחרת של העם שלכם. הרי זה בדיוק העניין. אני רוצה לשמוע ממך, חבר הכנסת רן כהן, פעם אחת, פעם אחת, ביקורת על ערפאת וקריאה לערפאת לוותר, לא לוותר אלא להסכים על מה שהוא התחייב.

רן כהן (מרצ):

כל פעם שהוא לא עומד בהבטחותיו, אני מתבטא.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אפילו פעם אחת לא. לא שומעים את זה אפילו פעם אחת.

אורי אור (העבודה):

פה מדובר באי-אמון בנתינו, לא בערפאת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אורי אור, אילו שמעתי, תאמין לי שלא הייתי אומר את הדברים האלה כאן. במשך אותן 15 דקות של חברת הכנסת נעמי חזן, שבהן "תפסתי שעון", חיכיתי לשמוע משפט אחד, אולי יש איזו בעיה עם ערפאת, אולי תאמר מלה כלפי ערפאת – שום דבר. אפילו לא רבע מלה.

רן כהן (מרצ):

עכשיו הוא מסכים, אתם לא מסכימים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

למה הוא מסכים? הוא מסכים לביטול האמנה?

ח כהן (מרצ):

למה שאתם ביקשתם, למה שנתניהו הציע.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הוא מסכים לביטול האמנה?

ח כהן (מרצ):

הוא מסכים להצעת נתניהו, אבל נתניהו לא מסכים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה אתם מסכימים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

, עלינו זה לא לא COMMITTEE אנחנו מדברים על שינוי אמיתי של האמנה. כאשר מדובר על שינוי ב- מקובל. אנחנו מדברים על המל"פ: שיביא את כל אנשי המל"פ ויבטל באמת אותם סעיפים הקוראים להשמדת ישראל. זה מה שאנחנו תובעים כתנאי מינימום, כתנאי מינימלי.

הרי לפני הבחירות אתם, כל האופוזיציה כאן, עשיתם תרגיל מדהים: חודש לפני הבחירות, אדוני היושב-ראש, שמעון פרס יצא בהכרזה חגיגית: נגמרו מאה שנות טרור; מאה שנות טרור הגיעו לסיומן, כי אש"ף ביטל את האמנה. היום הם דנים אתנו איפה יהיה ביטול האמנה. הם עצמם יודעים שלא ביטלו את האמנה, אבל אתם, לכל הציבור במדינת ישראל אמרתם שהוא ביטל את האמנה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני סגן השר, אתה יודע שהבעיה היא לא הצד הפלסטיני אלא שרון. לו היה שרון אומר או.קיי. לראש הממשלה, הייתם עומדים דום ומקיימים את ההסכם. אז אל תעבירו זאת לפלסטינים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת מיכה גולדמן, דווקא ממך אני לא מצפה. אתה יכול להגיד שלשר שרון יש אולי עמדות אחרות, עמדות שאולי נראות לך כמקשות על ראש הממשלה. אבל גם אם לא היה השר שרון – ואני מקווה, כמובן, שהוא יהיה עד מאה-ועשרים ויהיה בכל ממשלות ישראל – הרי לא תורם יד אחת בעד אישור ההסכם הזה, אם הצד השני לא יבצע את ההתחייבות שלו.

זה לא אותו דבר, אתה צריך להבין. כשאתם הייתם בשלטון והיו פיגועים, היתה לכם איזו מאנטרה, אם אתה זוכר אותו "סלוגן" בלתי נשכח, שלפי דעתי הוא היה דבר איום, אבל אתם אמרתם: אנחנו נמשיך בתהליך כאילו אין טרור ונלחם בטרור כאילו אין שלום. לפחות מבחינת מה שאנחנו שומעים, זה לא היווה לערפאת אפילו בפסיק אחד איזשהו תמריץ להילחם באותו טרור. מתי הוא נלחם באותו טרור, אתה יודע? לאחר אותם ארבעה פיגועים, כאשר שמעון פרס הגיע אל ערפאת יחד עם האמריקנים והודיעו לו בצורה חד-משמעית, שעוד פיגוע אחד וכל התהליך הזה מתרסק ונגמר. זו היתה הפעם היחידה שהוא הבין אולי שהמטרה האסטרטגית שלו, להגיע למדינה פלסטינית עצמאית, הולכת ומתרחקת ממנו, ואז הוא עצר 1,000 אנשי "חמאס". 1,000 אנשי "חמאס".

מיכה גולדמן (העבודה):

מאז אפריל 1996 ערפאת עושה הרבה יותר ממה שהוא עשה עד אפריל 1996.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בניגוד לך, חבר הכנסת מיכה גולדמן, אני – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

תראה את ההיסטוריה שלו ולא את השנה האחרונה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת מיכה גולדמן, אני יכול אולי לומר רק חלקים קטנים מהדברים. יש סיכול גדול מאוד של פעולות טרור – ולמזלנו הרב, מצליחים לסכל אותן – אבל הרצון לפגע לא רק שלא דעך, אלא הוא קיים כל הזמן. זה מאבק בלתי נגמר. יכול להיות שערפאת עושה יותר, אבל כל תשתית הטרור פרוסה לנגד עיניו. גם אם היא לא פרוסה, אנחנו אומרים לו איפה היא נמצאת. הוא יכול תוך יום אחד

לחסל אותה. זאת לא בעיה. לצערי, הדבר לא נעשה; גם בגלל שיקולים פנימיים וגם אולי בגלל איזשהם לחצים חיצוניים.

מיכה גולדמן (העבודה):

אסור להגיד שאפשר תוך יום לחסל. זה כמו להגיד שאפשר לחסל את תאונות הדרכים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה ממש לא אותו דבר. כשאתה יושב שם יש לך אפשרות לעשות הרבה יותר. אני לא אומר שזה במאה אחוז. אין מאה אחוז. אני אף פעם לא האשמתי את הממשלה שלכם במה שקרה עם הטרור, וכל מי שאמר: הממשלה, אני אמרתי: הס לכם. מעולם לא. כי אף אחד לא גרם לכך ואף אחד לא רצה בכך. מה, ראש הממשלה, חלילה וחס, העלה בכלל בדעתו? לכן, הכיוון לא היה אליכם. הכיוון שלי תמיד היה ונשאר כלפי הצד הפלסטיני. הוא צריך לעשות. כמו שאני לא האשמתי את הממשלה באיזשהו פיגוע אלא את הצד הפלסטיני, אותו דבר אתם: כאשר אין חיסול של תשתית הטרור, אתם צריכים להפנות אצבע מאשימה כלפי מי שלא עושה את זה.

לכן, אדוני היושב-ראש, בעניין הזה הדברים הם ברורים: שינוי אמיתי של האמנה הפלסטינית; פעילות משמעותית של הרשות הפלסטינית נגד הטרור; פעילות חד-משמעית נגד ההסתה בכלי הרדיו והטלוויזיה ובכלי התקשורת האחרים; החרמת נשק לא חוקי; טיפול יסודי במניעה של הברחת נשק; הגבלת מספר השוטרים בהתאם להסכם הביניים – וכך הלאה וכך הלאה, לא אכנס לכל רשימת ההתחייבויות שהם צריכים לבצע, כי זו רשימה ארוכה מאוד. העברנו את כל הרשימה הזו לאמריקנים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה מוכנה הממשלה לעשות בשביל שלום?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, כאשר הממשלה תגיע למסקנה שהצד הזה מוכן לקיים את ההתחייבויות שלו, הרי החבילה כבר פחות או יותר ידועה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש לה יכולת להעביר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש לה היכולת, ואני מודיע באופן חד-משמעי ומוסמך כאן, מעל בימת הכנסת, שראש הממשלה מתחייב להביא את ההסכם לא רק לאישור הממשלה, אלא כל הסכם שהוא יגיע אליו הוא מתחייב להביא אותו כאן, לאישור הכנסת, ובסופו של דבר הכנסת תהיה זו שתכריע.

אבל גם כאשר הכנסת תכריע, צריך לדעת דבר אחד: אם בכך שהיא תכריע המטרה תהיה להביע אי-אמון בממשלה ויפילו את הממשלה, אז אנחנו נראה מהן הפנים האמיתיות לפחות של מפלגת העבודה. לא נדבר על מרצ, כי אין לי שום שיח ושיג אתם. אני מדבר על מפלגת העבודה. כי כאשר באים ואומרים: מה שמעניין אותך, בנימין נתניהו, זה רק שלמות הממשלה, כמו שאמר חבר הכנסת גולדמן – השר שרון, המפד"ל, שלמות הקואליציה – איך אפשר לבוא ולטעון זאת נגד ראש הממשלה, כאשר מה שמעניין את האופוזיציה, לפחות לפי דבריה, זה רק הנושא של השלטון? הרי הם מוכנים להצביע אי-אמון בממשלה באותה הצבעה, להפיל את הממשלה ובכך לדחות את הפעימה בחודשים מספר, העיקר להביא לבחירות חדשות ואולי לחזור לשלטון.

מיכה גולדמן (העבודה):

את זה לא אמרנו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל זאת התוצאה.

אורי אור (העבודה):

תבואו ונראה את הדין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

איך אתם יכולים להסתכל בעיני הציבור ולהגיד לו – וחבר הכנסת אורי אור, שמעתי אותך אומר שיש להפיל את הממשלה באי-אמון – איך אפשר להסתכל לציבור בעיניים ולהגיד לו: אני רוצה שלום, אני רוצה פעימה, כשאני בעצם מוכן להפיל את הפעימה, כי הצבעת אי-אמון תהיה על הפעימה, ובעצם להביא לכך שהממשלה תיפול.

אורי אור (העבודה):

אני לא רוצה להפיל את הפעימה, אני רוצה להפיל את הממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אף אחד בציבור לא יאמין לכם שמה שמעניין אתכם זה לא רק אותם כיסאות כאן.

מיכה גולדמן (העבודה):

תן לי לענות, כי אני רוצה שעם ישראל ישמע את הדברים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש לך זמן אחר כך לדבר, חבר הכנסת מיכה גולדמן.

השולחן הזה הוא שולחן שיושבת סביבו היום ממשלה אחרת. יכול להיות שיהיו חילופי שלטון בעתיד. אלוהים יודע מתי. המדינה דמוקרטית, ומאז 1977, לשמחתנו הרבה, יש שרים ממפלגת העבודה ושרים מהליכוד. אנחנו מקווים שזה ימשך. כמובן, אנחנו מקווים שההחלפה הפעם תהיה בעוד זמן רב – כמה שיותר. אנחנו לא מדברים על הזמן הנוכחי, לא על הבחירות הקרובות ולא על אלה שאחריהן. יש זמן. אבל כאשר באמת רוצים להגיע למצב שבו הציבור יאמין שמה שמעניין אתכם זה באמת נושא השלום – וחבר הכנסת וייס התבטא בעניין הזה, וגם חבר הכנסת יונה יהב וגם חבר הכנסת ביילין, הערכתי אותם על העניין הזה, שצריך באמת לתת לממשלה הזאת את האפשרות להמשיך ולהתקיים – אם כל העניין הוא לבוא ולהפיל את הממשלה, מה הועילו חכמים?

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת סילבן שלום, אני מבקש משפט אחד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סילבן שלום, ב-18:00 אתה צריך להיות באזכרה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לכן יש לי בדיוק עוד חמש דקות לסיים.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני יכול לדבר בשמי ובשם קבוצת חברים, שאמרנו בצורה ברורה, שאם הפעימה תבוא לכנסת, אנחנו נתמוך בפעימה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה אמרת את זה. נכון. אני מסכים אתך.

מיכה גולדמן (העבודה):

אמרתי יותר מזה, שעם ישראל ישמע: אנחנו לא נהפוך את העניין לטריק כעבור שבוע. לא יהיה טריק. ניתן לממשלה גיבוי לפעימה בכנסת. זה עניין אידיאולוגי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מודה לחבר הכנסת גולדמן, שבאמת היה בין האנשים האלה.

שבח וייס (העבודה):

כבר יש לך הבטחה, אז תעשו את הפעימה.

אברהם שוחט (העבודה):

כמה שבועות – בחיים לא; בהצבעה – כן.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הנה, חבר הכנסת אברהם שוחט יפיל את הממשלה שבוע לאחר מכן.

אברהם שוחט (העבודה):

אני אצביע בעד הפעימה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ומה יהיה שבוע לאחר מכן?

היו"ר ד' תיכון:

יש ערבות שער, חבר הכנסת בייגה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אל תבנה על זה. אנחנו נפיל אתכם יחד אתם אם תעשו פעימה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לפחות חבר הכנסת זאבי נאמן למשנתו. אתם בעד הפעימה ותפילו את הממשלה ובעצם אין פעימה.

אברהם שוחט (העבודה):

אני מקווה שיהיה רוב כשנצביע בעד הפעימה. לא ניתן הגנה לחודש, לחודשיים. אין דבר כזה.

שבח וייס (העבודה):

חבר הכנסת סילבן שלום, עולה בדעתך שהאופוזיציה תקיים ממשלה שהקואליציה לא יכולה לקיים אותה לאורך זמן? איזה סידור זה?

שר הבריאות י' מצא:

איש לא מבקש את זה. אופוזיציה נוהגת כאופוזיציה.

אברהם שוחט (העבודה):

אנחנו נתמוך בהצבעה על הפעימה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

זה טוב, עשית עניין.

חבר הכנסת בייגה שוחט, עד לפני שבועיים לא אמרתם כך.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני כבר אמרתי את זה לפני חמישה חודשים.

אברהם שוחט (העבודה):

אמרתי את דעתי.

היו"ר ד' תיכון:

לא. רק רפי אדרי אמר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת רפי אדרי וחבר הכנסת מיכה גולדמן.

רפאל אדרי (העבודה):

אנחנו קבוצה של 15 חברים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מישהו מפריע להם לעשות הסכם?

שבח וייס (העבודה):

אנחנו מתחרים במפד"ל בתמיכה בממשלה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש לי עוד שלוש דקות, ב-18:00 אני צריך להיות באזכרה ליצחק מודעי בתל-אביב. תנו לי לסיים.

אדוני היושב-ראש, הגירעון של שנת 1996, שהיתה השנה האחרונה לפני שהממשלה נכנסה לשלטון, חרג בהרבה מהיעד והסתכם ב-14.5 מיליארד ש"ח, שהם 4.7% תוצר. זהו גירעון שיא, אשר מבטא מדיניות תקציבית מרחיבה; יש אפילו שיגידו, חבר הכנסת שוחט, מדיניות אולי חסרת אחריות של הממשלה הקודמת. בהמשך לשנת 1995, שגם היא הסתיימה בחריגה לא קטנה, כמובן תקציב נוסף, ובהמשך לשנת 1994 – – –

אברהם שוחט (העבודה):

ב-1995 לא היה תקציב נוסף.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא, ב-1994 היה תקציב נוסף.

אברהם שוחט (העבודה):

כמה היה הגירעון ב-1994?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ב-1994 היו גם הסכמי שכר מדהימים.

אברהם שוחט (העבודה):

כמה היה הגירעון?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמה?

אברהם שוחט (העבודה):

2% תוצר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא זוכר את העניין. אני רק זוכר שאתה עשית הסכמי שכר, שאני חושב שהם היו הסכמי שכר בעייתיים, בלשון המעטה, שגרמו, לפי דעתי, להגדלת הגירעון.

אברהם שוחט (העבודה):

בינתיים אני רואה שבשנה האחרונה השכר במגזר העסקי עולה ב-3%-4%.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת שוחט, תראה, אני באמת לא רוצה להיכנס לוויכוח אתך, כי בסך הכול אנחנו באמת בידידות. אם הייתי באמת רוצה להיכנס – – – אבל בוא נאמר, התוצאות של המדיניות היו כדלהלן: האטה במשק, שהחלה כבר בסוף שנת 1995, ואתה יודע את זה, גירעון שיא במאזן התשלומים של 5.3 מיליארדי דולר שהם 5.7% תוצר, ולא רק זה, אלא היינו במצב שבו הגירעון המסחרי היה למעלה ממיליארד דולר בחודש – אתה זוכר את התקופה הזאת. רמת האינפלציה הגיעה במחצית הראשונה של שנת 1996 ל-15% בחישוב שנתי. גם את זה אתה יודע.

על רקע זה לא היה מנוס מקיצוץ, ואתה בהגינותך אמרת, שגם אם היית נשאר שר האוצר, היית עושה קיצוץ נרחב בתקציב, אבל לא כזה. אמרת: הייתי עושה מיליארד-וחצי או שניים.

הממשלה הזאת קיצצה 8 מיליארדי שקלים, ובשנת 1998 הוסיפו 2.3 מיליארדי שקלים. כתוצאה מכך, כמו שאתה יודע, הגירעון במאזן התשלומים נחתך בשנת 1997 בשליש, בסכום של 3.5 מיליארדי דולר, וצפוי לרדת משמעותית גם ב-1998. האינפלציה ירדה ל-4%-5%, השיעור הנמוך ביותר זה 30 שנה. הגירעון בתקציב המדינה – לראשונה עמדו ביעד ואף עברו אותו – 2.4%, וגם ב-1998 אנו צפויים לעמוד ביעד הגירעון.

במקביל, זוהי שנת ההפרטה הגדולה ביותר, שנת שיא – 8.5 מיליארדי שקלים. זוהי גם שנת שיא בהשקעות זרות – 3.7 מיליארדי דולר, גידול של 70% מ-1995. גידול של 1.1 מיליארד שקל ביתרת ההשקעות הזרות בבורסה.

ברבע הראשון של 1998, ברבעון הראשון, יש גידול של 7%-8% בייצור התעשייתי ו-11%-14% בייצוא הסחורות. הייצוא התעשייתי – 15%-16% בשיעור שנתי לגבי חמשת החודשים הראשונים של 1998.

אברהם שוחט (העבודה):

מה עם הצמיחה באבטלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לזה בדיוק אני מגיע, ובזה אתה צודק.

הנתונים האלה הם כמובן נתונים מדהימים, נתונים מקרו-כלכליים, שבסופו של דבר אמורים גם להשפיע על הדבר האחרון, וזה בלימת האבטלה והאצת הצמיחה.

לצערנו הרב, התהליכים הטובים האלה הובילו שני תהליכים שליליים, שהם הגידול באבטלה והירידה בצמיחה, שהם בדרך כלל תהליכים שעובדים בקורלציה ביניהם. הגורם הזה של גידול באבטלה וירידה בצמיחה אינו יכול להימשך ולהישאר במתכונת הזאת.

לכן, המטרה של הממשלה היא להגדיל כמובן את הצמיחה ולהקטין את האבטלה, בכמה אמצעים: הגברת השקעות בתשתית, השקעה של עוד מיליארד שקל בתשתיות; לשנה הבאה מדובר כנראה – עוד לא סוכם סופית – על 3 מיליארדי שקלים תוספת לתשתיות; שינויים במערכת המיסוי הישיר, שיעודדו ויתמכו בצמיחה ובפריון; שמירה על משמעת פיסקלית ועל ההישג בתחום האינפלציה; המשך פתיחתו של המשק לעולם והגברת התחרות מבית.

בעשייה הגדולה הזאת לא נזניח ולא נשכיח את הצורך לדאוג ולספק פתרונות ביניים לאנשים שנפגעו. אני אומר תמיד: אלה דברים יפים, אבל כשיש אבטלה במקום מסוים, חייבים לעשות טיפול נקודתי. ראינו באופקים, כשעשו טיפול נקודתי, שזה עבד בצורה טובה מאוד.

לכן אני חושב, שנדרשת נחישות של הממשלה והושטת היד של כל הסקטורים, כדי להגיע למצב שבו הפרמטרים הטובים בתחום המקרו-כלכלי יתורגמו, בסופו של דבר, גם לתחומי המיקרו, כך שיהיו גם ירידה בתחום האבטלה וגם גידול בשיעורי הצמיחה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן שר הביטחון. ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון עצמו. ראשון הדוברים – חבר הכנסת רפאל אדרי. חמש דקות לכל דובר. בבקשה.

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעוד 48 שעות ימלאו שנתיים בדיוק לכינונה של הממשלה הנוכחית בישראל. בדמוקרטיה בכלל, ובמדינת ישראל בפרט, שנתיים הן פרק זמן ארוך ומשמעותי.

עם הקמתה של הממשלה הזאת, אף שלא תמכתי בה האמנתי, שההגיונות וטובת הציבור מחייבות לתת לממשלה ולעומד בראשה תקופת חסד להתארגנות וללמידה.

לרשותי יש רק זמן קצר כדי לנסות ולסכם שנתיים של מדיניות, או יותר נכון של העדר מדיניות בתחום הכלכלה והחברה.

אדוני שר העבודה והרווחה, אנשי הסטטיסטיקה של משרדך מתאמצים להביא לנו מדי חודש בחודשו נתונים חדשים עם מפות חדשות ורשימות חדשות של מוקדי האבטלה בישראל. אבל דומני, אדוני, שמרוב אחוזים, מספרים ונתונים, שכחו במשרד העבודה והרווחה, שכל אחוז הוא למעשה אלפי גברים ונשים, בעלי ילדים ומשפחות, שמקום עבודתם אבד להם. כשליש מאותם חסרי תעסוקה הם עולים חדשים. הסרטן הזה ששמו אבטלה מתפשט, וכבר כמעט שאין יום שאנחנו לא מתבשרים בו על סגירת מפעל נוסף. האם נהיינו אטומים למצב הזה, אדוני השר?

אדוני שר החינוך, התבטאת בעבר, ובצדק, שהחינוך הוא המשאב החשוב ביותר שיש למדינת ישראל. בעוד ימים ספורים מסתיימת שנת הלימודים בבת-הספר. בשנה האחרונה לא יצאו התלמידים לטיולים, לא יצאו לסיורים לימודיים, לא השתתפו בימי התרמה, ואפילו לא ביקרו כאן, בבית הזה, מכיוון שהמורים משביתים את כל הפעילויות הללו כבר שנה. שנה שלמה, אדוני שר החינוך, ואין פתרון. האם זוהי תחילתה של דרך חדשה בחינוך בישראל?

אדוני שר הבריאות, אחרי כל המאמצים שעשית, ועשית הרבה מאמצים והשגת תקציבים נוספים למשרדך, מצוקת האשפוז עדיין קשה, ויחד אתה נפגעת יכולתו של הצוות הרפואי לתת טיפול וסיוע הולמים. הדברים עדיין קשים, במיוחד במוסדות הסיעודיים והגריאטריים.

אדוני שר התיירות, ישראל ענייה במחצבים ובאוצרות טבע, אבל מיקומה, ההיסטוריה שלה ובעיקר אזרחיה היו ויכולים להיות אבן שואבת למיליוני תיירים מכל העולם. אבל, בשנתיים האחרונות אנו עדים לקריסה הדרגתית של ענף התיירות, מדן ועד אילת. מספר התיירים הנכנסים ירד ירידה תלולה, ואתו גם תקוותיהם של אלפים שמצאו את פרנסתם בענף חשוב זה.

אדוני השר לביטחון פנים, אנו נמצאים, לדאבוני, בפתחו של עידן חדש, מצב שבו לא רק שאדם יוצא את ביתו בבוקר ואינו יודע אם ימצא את מכוניתו במקומה, אלא אינו בטוח עוד גם בשבתו בבית-קפה, או בלכתו ברחוב. בחצרות בתי-הספר מסתובבים סוחרים סמים, ונשים מוכות המבקשות את עזרת המשטרה.

אדוני שר האוצר, המיתון כבר פה מזמן, אותותיו ניכרים בכל מקום – בעיירות הפיתוח, בערים הגדולות, במשרדי העסקים, בשווקים ובקניונים, ולא רק בקרב העשירונים התחתונים. הרשה נא לי לומר לך, אדוני השר, שמה שזקוקים לו אזרחי ישראל, אינו הזכות לקנות בית או חלקת אדמה בלונדון או בקנדה, דבר שמי שיכול היה להרשות לעצמו עשה בלא-הכי ויכול לעשות גם בלי הליברליזציה. הרפורמה במטבע-חוץ לא תוסיף דבר לכלכלת ישראל. מה שאזרחי ישראל, הזוגות הצעירים, העולים החדשים ומעוטי היכולת שגרים בצפיפות צריכים וראויים לו הוא האפשרות להתמודד בכבוד עם תשלום המשכנתה על דירה נאותה שנרכשה במחיר סביר.

אין ויכוח שקיים קשר בין האבטלה הגואה, המשבר במערכת החינוך, הפשיעה ברחובות וכל יתר הרעות שמנתי קודם. כל אלה קשורים קשר הדוק לקיפאון המתמשך בתהליך השלום. מהשלום נגזרים האווירה, התקווה ומצב הרוח של הציבור. הם הכוחות המניעים של הכלכלה והחברה, בעיקר מפני שבשלום טמונות התקווה והאופטימיות של החברה הישראלית.

מאז קום המדינה, ואף לפני כן, תמיד התקיים בנו הפסוק "דע מאין באת ולאן אתה הולך". האם אנו יודעים מהי דרכנו עכשיו? האם בכלל יש לנו דרך? מקץ שנתיים, אני נאלץ לומר שאני בספק, ובצער אני אומר זאת.

אני מבקש לנצל את הבמה הזאת, אדוני היושב-ראש, כדי לפנות אליך, אדוני ראש הממשלה, לא כאיש אופוזיציה אלא כאדם וכאזרח אל רעהו. אני משוכנע, שלמרות חילוקי הדעות בינינו, האינטרסים שלנו זהים – טובת אזרחי ישראל היא הכוח המניע מאחורי פעולות כולנו. האם הדרך הזאת, שבה אנו הולכים, היא הדרך הנכונה? אתה הוא האחראי הישיר, אדוני ראש הממשלה, לכל העשייה והאי-עשייה. מוטלת עליך אחריות כבדה, ואני מבקש ממך, אדוני, בכל הכבוד הראוי, לבחון היטב את המצב.

אם תעשה זאת, אדוני, תמצא שותפים בבית הזה, אם לתהליך השלום ואם לנושאים אחרים. ואם לא נוכל להתאחד כולנו – בנושאים מספר נוכל להתאחד, ולא חשובים חילוקי הדעות, גם לא חשובה כאן לא אופוזיציה ולא קואליציה.

אני מצהיר, שבנושאים שונים, ובמיוחד בתהליך השלום, אם יבוא הדבר להכרעה בבית הזה, יהיו הרבה חברים מסיעות שונות, לא רק מהקואליציה אלא גם מהאופוזיציה, שייתנו יד וייתנו כתף וייתנו גיבוי. אני לא מתחייב לכמה זמן, אבל ודאי וודאי שלא ייתנו לכוחות האחרים להפיל את הממשלה בגלל תהליך השלום.

אם תעשה זאת, אדוני, אני משוכנע שתבין, שהגיעה השעה לעשות שינוי מהותי, לקום ולעשות מעשה אמיתי. עליך לקבל סדרת החלטות ללא דיחוי וללא השתהות מיותרת. ואם נבצר ממך לעשות זאת, בוא, אדוני ראש הממשלה, ונגיע להסכמה על מועד חדש לבחירות שייערכו בהקדם האפשרי, ונניח לכל הציבור במדינת ישראל להביע את דעתו ואת רגשותיו.

הציבור הישראלי הוא ציבור חושב, הוא ראוי לתקווה, וילדינו ראויים לעתיד טוב יותר. מוטלת עליך, אדוני ראש הממשלה, ועל כולנו, החובה להשיב את התקווה הזאת, ויפה שעה אחת קודם. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת רפי אדרי. אני מזמין את חבר הכנסת גדעון עזרא; אחריו – חבר הכנסת יצחק וקנין.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אדרי, הטון של הדברים שלך ראוי לחיקוי על-ידי הרבה חברי כנסת. כאשר הדברים נשמעים מפיו, הם נלקחים, לדעתי, יותר ברצינות מאשר כשהם נשמעים בקולותיהם של אחרים, משום שבראש ובראשונה מה שמעניין אותנו הוא המדינה שלנו.

הייתי מסכים אתך לגבי דברים נוספים, לולא אמרת בסוף דבריך שצריך לערוך בחירות. השיטה בממשלה הקודמת היתה לצרף "מיצובישי" וכיוצא בזה, על מנת ליצור רוב.

רפאל אדרי (העבודה):

לא הצעתי שנערוך בחירות. אמרתי: אם חלילה הממשלה לא תוכל לבצע – הדרך לפנינו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני באמת רוצה לשבח אותך על הדרך שבה אתה מביע את דבריך. אין לי כל ספק שמוטלות עלינו הרבה מאוד משימות, ואנחנו מבזבזים את הזמן פה בכנסת הרבה פעמים על דברים ריקים מתוכן, והבית הזה צריך לתרום את שלו.

אני רוצה להתחיל דווקא בהסכם חברון. מי האמין ששנה ורבע אחרי הסכם חברון יצטרפו להיות בחברון 1,000 חיילים? מבחינתי, הסכם חברון הוא נקודת מבחן ליכולת שלנו ליצור היום מובלעות כאלו ואחרות ביהודה ושומרון. אם הממשלה חוששת מהמובלעות הללו, היא חוששת בצדק רב, אחרי הניסיון שהיה לנו בחברון. הניסיון שלנו עם הפלסטינים אחרי הסכם חברון, שהם התחייבו לדברים מסוימים במסמכים הנלווים ולא עשו אותם, בהחלט עומד לעיניה של הממשלה הזאת כאשר היא מדברת על הפעימה השנייה.

אני לא יודע, חבר הכנסת אדרי, באמת לא יודע, מדוע הבית הזה כל כך מפולג. אני לא יודע מה עושים נציגים של האופוזיציה. אני לא יודע מה יוסי ביילין עושה ארבע שעות אצל אוסאמה אל-באז, על מה הם מדברים; מה עושה יוסי שריד אצל ערפאת; מה עושה אהוד ברק אצל מובארק; מה עושה אהוד ברק אצל המלך חוסיין, והאם באמת כל מה שהם עושים בפגישות הללו משמש אותנו על מנת לחזק את עמדתינו לקראת הדברים שבאים עלינו לטובה, ואני משאיר את זה כשאלה רטורית.

אולי הם מחזקים את ידיהם של האנשים שאתם אנחנו במשא-ומתן, על מנת להמשיך ולהתעקש. אבל אם הם אומרים את מה שהם אומרים כאן, אין לי כל ספק שהם לא עוזרים למאמץ המלחמתי.

חבר הכנסת אהוד ברק מפחיד את העם במלחמה ומדבר על שתיקת הכבשים ועל דברים כאלו ואחרים. אני רוצה לשאול, על סמך מה הוא מבסס את האמירה שאנחנו הולכים למצב של מלחמה?

אתמול היה פה סגן שר המסחר האמריקני, וראש הממשלה דיבר אתו על כך שמצבם של הפלסטינים לא היה טוב כפי שהוא לאחרונה. הפלסטינים מבינים היטב, שאם הם יתחילו באלימות, בזה נגמר תהליך השלום. הפלסטינים יודעים, שאם הם יקימו חד-צדדית מדינה פלסטינית, בכך הם פוטרם אותנו מכל התהליך. לכן אני אומר, שכדאי לנו להתלכד סביב הממשלה, ולא רק בהצבעה חד-פעמית.

הפעימה היא רק חלק אחד מהתהליך, הפעימה איננה הכול. הייתי בשבוע שעבר בשידור בטלוויזיה הירדנית. אזרחים התקשרו, ואף אחד לא דיבר על הפעימה. כל אחד מדבר אתך על הדברים האמיתיים. והדברים האמיתיים, מבחינתם, הם: ירושלים בירת המדינה הפלסטינית, החזרת כל הפליטים, סילוק כל ההתנחלויות, וכמובן חזרה לגבולות 1967. האם לאחת הנקודות הללו אתם מסכימים? וכבר היתה פעימה.

לכן מוטב לנו שנראה בפעימה אבן אחת מתוך בניין שלם. מוטב לנו שמחר בבוקר לא נתבקש לתת עוד שלוש אבנים כאילו לא נתנו את האבן האחת.

שמענו על תקרית הרמטכ"ל אתמול. אין לי מושג מה היה שם. אין לי גם ספק, שמוסד ראש הממשלה ומוסד הרמטכ"ל נמצאים על הכף, כאשר מעבירים דיווחים לא נכונים על מה שהיה בדיון הזה. אין לי כל ספק, ואת זה אני מסיק מהדברים, שראש הממשלה ביקש מהרמטכ"ל שלא לדבר על נושא מסוים. מעבר לכך – דבר לא בטוח. הבה נחזק את הגופים השולטים אצלנו. הבה ניתן להם ביטחון, בוודאי אם אנחנו הולכים לצעדים קשים.

אין לי כל ספק שדרך ארוכה לפנינו. אין לי כל ספק שהרבה דילמות יש לממשלה. אין לי ספק שבימים אלו אנחנו צריכים לחזק את הממשלה, ואין לי ספק שהממשלה תצליח, עם כל אלו המעוניינים בשלום, להגיע אל המנוחה ואל הנחלה. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון עזרא. אני מזמין את חבר הכנסת יצחק וקנין, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

משה גפני (יהדות התורה):

על מה מגישים אי-אמון? אולם המליאה ריק. על מה מגישים אי-אמון כל שבוע?

היו"ר ח' דיין:

על תקציב הרבנים.

משה גפני (יהדות התורה):

תאמין לי, היה צריך להגיש אי-אמון במונדיאל.

יצחק וקנין (ש"ס):

צריך למלא את המליאה בתוכן.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל המליאה ריקה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם כשיש אי-אמון פעם בחודש המליאה ריקה.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שמעתי את הנואמים – גם מטעם הממשלה והקואליציה וגם את חברי הכנסת מהאופוזיציה, ואני שואל את עצמי: עד מתי נמשיך בצביעות ובמשחקי הלשון בדברנו על תהליך השלום התקוע עמוק בבוץ? לצערי, חברי הכנסת מהאופוזיציה תוקפים את מדיניות הממשלה ללא הרף בטענה שהממשלה הנכחית כבולה בידי הימין הקיצוני, שהסיכוי שתהיה איזו התקדמות ולו המינימלית ביותר לא נראה באופק, והאשמה היא אך ורק בממשלת ישראל.

לצערי, אני חייב לציין עובדה. בתקופת שלטון ממשלת העבודה-מרצ, מאז הסכמי אוסלו, עשתה ממשלת ישראל צעדים מרחיקי לכת בהתקדמות לשלום עם הפלסטינים, ודווקא בתקופה זו ידענו טרור מחריד שלא נודע כמותו. טרור זה היה אפילו הגורם העיקרי להחלפת השלטון. וכל זאת, כאשר נעשו ויתורים מרחיקי לכת בהליכה לקראת הרשות הפלסטינית וכן בקידומו של תהליך השלום.

כיום, כאשר ממשלת הימין בשלטון, אנו עדים לכך שהממשלה עומדת על קוצו של יו"ד בקיומו של כל סעיף וסעיף בהסכמי אוסלו וכן בהסכם חברון שנחתם דווקא על-ידי ממשלה זו. דרישה זו הינה לגיטימית, מאחר ששני הצדדים מחויבים להסכמים שנחתמו על-ידם. וכאשר צד אחד אינו ממלא אחרי הסעיפים שהוא הסכים להם וחתם עליהם, לא יעלה על הדעת שנפעל באופן חד-צדדי בכיבוד הסכמים אלה.

לצערי, לא שמעתי דברי ביקורת על אי-כיבוד הסכמים בצד הפלסטיני. תופעה זו של הטחת ביקורת והאשמות מצד חברי האופוזיציה אך ורק בממשלת ישראל, אין לי ספק שהיא דוחקת את הממשלה לפינה צרה, שמרחב התמרון בה קטן מאוד.

יתירה מזו, ביקורת זו של חברי האופוזיציה, הנמתחת בכל הזדמנות ברחבי העולם, מחלישה את עמידתה של הממשלה בלחצים המופעלים עליה מצד ממשלות המערבות בתהליך השלום, ובמיוחד על-ידי המתווך העיקרי, ממשלת ארצות-הברית.

תופעה זו לא היתה ידועה בעבר, והיא גורמת גם לבידודה של ישראל בעולם. על כן צריך להיות ברור לכל בר-דעת, כי לא ייתכן מצב שבו צד אחד אינו מכבד כלל את ההסכמים שחתם עליהם, ובאותה נשימה אנו נדרוש מעצמנו ויתורים מרחיקי לכת והליכה לקראת הצד השני.

אני בטוח, שאילו כיבדו הפלסטינים את ההסכמים שהם חתמו עליהם, ופעולות הטרור שנעשו דווקא בתקופת הממשלה הקודמת לא היו, כל תהליך השלום היה נראה היום אחרת. על כן עושה נכון ממשלת ישראל שעומדת על כך שהצד השני יכבד את כל ההסכמים, ולא רק את חלקם, כפי רצונו וראות עיניו.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, זה בנושא המדיני. בנושא הכלכלי – כולם צווחים על רמת האבטלה הגבוהה, שעלתה בשנתיים האחרונות. נכון, המצב במשק קשה, האבטלה הולכת וגואה. לצערי, המספרים אכן הולכים וגדלים. אך, רבותי, צריך לדעת, שמספר העובדים הזרים המועסקים במדינת ישראל כיום על-פי אשורות חוקיות הוא כ-105,000, ובפועל יש היום במדינת ישראל מעל 350,000 עובדים זרים. רבותי, איך אפשר שהאבטלה לא תגדל כאשר מייבאים לפה עובדים זרים

בסיטונות, ללא שום הבחנה? ברור שכאשר אנו מייבאים בכמויות עובדים זרים, לא תיתכן אפשרות של הקטנת האבטלה.

לכן, רבותי, אם רצוננו להקטין את האבטלה, עלינו לעשות צעדים מרחיקי לכת בהגבלה ובאכיפה בכל נושא העסקת העובדים הזרים. אם נפעל בנושא הזה במלוא המרץ, אני מאמין שנוכל להקטין את כמויות העובדים הזרים, ובכך נגדיל את מספר הידיים העובדות הישראליות שנוכל לשלב במפעלים, בתעשייה, ואני בטוח שאז האבטלה תקטן.

אני קורא לממשלה לעשות מעשה בנושא הזה, לקבל החלטות קשות. כל מי שאין לו אשרת כניסה, צריך להוציא אותו, ומייד. כל עוד לא נפעל בנושא הזה וכולנו נעצום עיניים, לצערי האבטלה תוסיף ותגדל ותרקיע שחקים. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת יצחק וקנין. אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אמרתי בהצעת אי-אמון לפני שבועיים-שלושה, שאין לי עניין להתווכח עם המפד"ל. בדרך כלל סדר הדוברים הוא כזה, שאנחנו מדברים אחרי המפד"ל. נראה שהמפד"ל החליטה שלא לדבר היום, כי הם לא יודעים בדיוק. מחציתם לא באה לדיון בהצעת אי-האמון, כי הם חושבים שהממשלה מגזימה; המחצית השנייה לא באה לדיון בהצעת אי-האמון מסיבות שלה. אמרתי: המפד"ל – אין לי אתה ויכוח. המפד"ל – זאת הממשלה שהיא רוצה. הממשלה הזאת מחסלת את הסכם אוסלו, וזה מה שהמפד"ל רוצה.

אבל, חבר הכנסת וקנין, אתם בש"ס – אני כבר לא מבין שום דבר. אני בעצם מבין. אני יודע מה יקרה. את כל הנאום שנאמת פה היום אתה תבלע בחזרה ברגע שביום מסוים יאמר מי שיאמר: די, מספיק, הממשלה הזאת אינה מתקדמת בתהליך השלום, ואנחנו אולי נפרוש. איזה שרץ אתם באים לטהר פה? איך אתם מאמצים כל כך בקלות את כל הקשקושים האלה – הדדיות, למה לא תובעים מהפלסטינים. ואם יתבעו מהפלסטינים זה יהיה? אתה מאמין לזה? אתם מאמינים לזה?

באמת מה שמפריע לראש הממשלה להגיד "אני מסכים להסכם האמריקני" זה הדדיות? ראש הממשלה – או שלא רוצה, או שלא יכול, או שגם לא רוצה וגם לא יכול, או שגם לא יכול וגם לא רוצה. מה זה כבר משנה? הוא לא מסוגל להתקדם. בוא נאמר לרגע אחד שהפלסטינים מאמצים את הכול.

יצחק וקנין (ש"ס):

מה יקרה בעוד שבועיים, שלושה, חודש, כאשר כן תיעשה הפעימה, האם תאמר אותם דברים שאתה אומר פה עכשיו?

חיים אורון (מרצ):

אני כבר אומר לך פה: אם בעוד שבועיים-שלושה, או ארבעה או חמישה, או בשבוע לפני פיזור הכנסת, יעמוד ראש הממשלה ביבי על הדוכן הזה ויביא את הסכם הפעימה שלו – הוא לא יבצע אותו. לא תהיה פעימה, משום שממשלת ישראל לא רוצה לבצע פעימה. לכן היא לא תהיה. וכל השאר – זה הסברים, וכל השאר – זה כל מיני תרגילים.

כי הממשלה בהרכבה הנוכחי איננה מסוגלת; כי חלק גדול ממנה לא רוצה, והחלק שרוצה לא יכול לכפות את דעתו על אלה שלא רוצים. והמצב היחיד שהממשלה הזאת מסוגלת לו הוא, שראש הממשלה כל פעם "יסבן" מחדש את שריו שרוצים להיות מרומים, ויגיד לרמטכ"ל: אל תמשיך לדבר, שמא ידלוף משהו שאולי השרים לא צריכים לדעת. ושר התשתיות יאמר: אני במטבחון, אני מכיר כל אבן בגדה המערבית וברצועת עזה. לא על זה אנו מדברים. אז מה אתם עושים פה ואומרים שאתם יודעים? שר אחרי שר אומר שהוא לא יודע. ואתם עולים על הדוכן ומטהרים את השרץ.

חבר הכנסת וקנין, אני מקבל חלק מסוים בפעולתו של שר העבודה בנושא העובדים הזרים; חלק מסוים. שיעורי האבטלה עכשיו הם תוצאה של עובדים זרים? אל תשמע ממני שום דבר – תשמע משר העבודה והרווחה. הוא כינה את שר האוצר בשמות שאני מטעמי נימוס לא מכנה אותו בהם. הוא כינה את נגיד בנק ישראל בשמות שאני מטעמי נימוס לא מכנה אותו בהם. אז מה אתה מסביר לי? יש בעיה של עובדים זרים.

יצחק וקנין (ש"ס):

קטסטרופה. 350,000 עובדים זרים.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת וקנין, נכון, היום התפרסמו הנתונים – אני כבר שומע את הצהלות – יש ירידה של שני פרומיל באבטלה החודש.

יצחק וקנין (ש"ס):

זה לא משמח?

חיים אורון (מרצ):

אני מקווה שאתה לא מאמין לסיפורים שאנחנו יוצאים מהמיתון. אנחנו לא יוצאים מהמיתון, כי הנתונים המרכזיים של המשק – גם אלה שהתפרסמו היום – מורים על מפעלים, על תעשיות, על רשתות ועל כך שאנחנו נמצאים במיתון עמוק. אתם אומרים: לא מקבלים, נתפלל לטוב. מה זה תתפללו לטוב?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

תשמע מומחים. תשמע מה אייזנשטט אומר.

חיים אורון (מרצ):

אני משתגע מכם. כשאיזנשטט אומר לכם משהו בנושא שאתם לא אוהבים לשמוע – – –

יצחק וקנין (ש"ס):

המצב הוא לא – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

חיים אורון (מרצ):

זאב, אני יודע שפישר ואייזנשטט, אנשים מכובדים מאוד, כלכלנים מכובדים מאוד, מקבלים מאוד את המדיניות של הממשלה הזאת, בין השאר כי הם לא צריכים לנסוע יחד אתי ואתך לבאר-שבע להסתכל בעיניהם של 14% מובטלים; בין השאר, הם לא צריכים להיכנס לשורה של מקומות ולראות את התוצאות הישירות – נכנס לפה שר הבריאות והוא יודע שמה שאני אומר הוא מדויק – של מערכת בריאות שנמצאת במשבר קשה, כשחודשים ארוכים הממשלה נמנעת מלתת לו תשובה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מדבר על זה, יש לי טענה – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת זאב בויס, לא. משום שראש הממשלה ושר האוצר אימצו את המדיניות של "שב ואל תעשה" בנושא הכלכלי, ניתן למשק בכוחותיו לצאת מתוך המשבר. איך המשק בכוחותיו יצא מתוך המשבר? בינתיים המשק בכוחותיו שוקע במשבר. נכון, בזה צודק שר האוצר, יש נקודה אי-שם למטה שעוד לא הגענו אליה, שבה שיעורי האבטלה יעלו ל-11%, והגידול בייצור, בתל"ג, יגיע ל-0, במקום הזה – איך אומרים הכלכלנים – ייווצר איזון חדש ומשם נתחיל לצמוח. אלא שלא פרופסור אייזנשטט ולא פרופסור פישר ישבו אתנו פה לשולחן לשלם את המחירים, את המחירים בבתי-החולים, את המחירים במערכת החינוך ואת המחירים באבטלה, בהעדר צמיחה וכו'.

אתם, חבר הכנסת וקנין, יושבים ויושבים ומחכים ומצפים. אתם נושאים באחריות עליונה, לא 10 חלקי 120, אלא הרבה יותר, אתם נושאים באחריות עליונה למשבר מדיני ולמשבר כלכלי שמתרחש עכשיו, בעצם הימים האלה. בגלל חוסר יכולת לקבל הכרעה ובגלל הנאה ממנעמי השלטון אתם לא מוכנים לעשות את הצעדים שהתחייבתם להם. אתם יושבים בפנים, בתוך ספינה שהולכת וטובעת, בבחינת מי שבתוך הספינה הטובעת מצא לו סיפון אחד מרופד בזהב והוא משלה את עצמו שהוא לא יטבע עם כולם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת צבי ויינברג. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האופוזיציה הגישה היום, בין השאר, הצעת אי-אמון בממשלה גם על המצב החברתי במדינת ישראל. אני רוצה לגעת בנקודה אחת של המצב החברתי, בבעיה רצינית מאוד, בעיית הסמים שדובר עליה באחרונה גם בעיתונות.

כחבר בוועדה למלחמה בנגע הסמים אני מודע לחומרת המצב בבתי-ספר ובצה"ל. אין בית-ספר תיכון במדינה שאין בו סמים.

שר הבריאות י' מצא:

יש גם מסיבות סמים.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

עוד מעט אדבר על זה, אדוני השר, מדובר כאן בחבר האופוזיציה שהגישה היום את הצעת האי-אמון.

הבעיה הזאת הורסת שכבות שלמות של בני נוער, הורסת משפחות שלמות. יש משפחות שהן כמעט שכולות בגלל ילד שהולך להן לאיבוד, שאולי לא יחלים לעולם. הבעיה הזאת פוגעת בתפקודן של

צה"ל. באחרונה היה לנו בוועדה למלחמה בנגע הסמים דיווח של קצינים גבוהים בצה"ל על הבעיות שם, קשה להתגבר על זה.

סוחרי הסמים מפיצים את הסמים הכי קשים שיש, ביניהם כדורי "אקסטזי". אני רוצה להגיד מה הם כדורי "אקסטזי". כבר בשנה האחרונה היו בני נוער שמתו, איבדו את חייהם, בגלל הסם הזה. והנה לפני יומיים שמענו, שבמסיבת "טראנס" בהרצליה או – – –

שר הבריאות י' מצא:

בכפר-שמריהו.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

נכון, בכפר-שמריהו המשטרה עצרה סוחרים, ומצאו אצלם 55 כדורי "אקסטזי", זאת אומרת, היו שם 55 חללים פוטנציאליים. ומה אנחנו שומעים? הגיע לשם חבר כנסת, חבר האופוזיציה, שהוא גם חבר ועדת החוקה, גידף את השוטרים, איים עליהם, הפריע להם בעבודה והסית את משתתפי המסיבה נגד המשטרה. מדובר כאן בהשתלחות במערכת השיפוטית, בשלטון החוק. דווקא בימים אלה שבהם אנחנו שומעים על איומים על שופטים, על איומים על כל המערכת השיפוטית, על הריגת קצינים גבוהים במשטרה, דווקא ברגע הזה מגיע חבר כנסת מהאופוזיציה והורס את כל המערכת. מה שהוא עשה, סמלית, זה נזק עצום למלחמה נגד הסמים.

שבח וייס (העבודה):

אני מבין שאתה רוצה אי-אמון באופוזיציה בגלל זה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני לא רוצה אי-אמון, אני רק רוצה להגיד שלא שמעתי שום מלה משום חבר אופוזיציה שגינה את המעשה הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה זה שייך למדיניות האבטלה?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מדובר על בעיות חברתיות. אני לא יכול לדבר על כל הבעיות. זו בעיה חברתית, והביאו כאן הצעת אי-אמון בשל המצב החברתי.

יצחק וקנין (ש"ס):

מכת הסמים גרועה יותר מכל המכות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא שייך לכל המדיניות.

יצחק וקנין (ש"ס):

עוד מעט יעלו על הדוכן מסוממים.

שר הבריאות י' מצא:

כבר עלו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היי, מה זה?

חיים אורון (מרצ):

היי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה? לוועדת האתיקה. איזה מין דיבורים אלה? אני מציעה למחוק את זה מהפרוטוקול. אי-אפשר להשמיץ כך.

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אדוני השר מצא.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני רוצה להגיד, שחובה על כל איש ציבור, ובמיוחד חבר כנסת, לגנות ולהוקיע כל תופעה של שימוש בסמים, כי בנפשנו הדבר.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת שאתה מדבר עליו חזר ואמר בכל הראיונות, בכל ההזדמנויות, שהוא מתנגד לשימוש בסמים בכל מקום ובכל סיטואציה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

תרשה לי, חבר הכנסת אורון, לצטט מדברי האחראי לחקירות, סגן ניצב סידבון, שאמר שבחודשים האחרונים דחה בג"ץ שלוש עתירות של מארגני מסיבות המוניות באילת, בבית-שאן וברמת-השרון, אשר תקפו את האיסור שהטילה המשטרה על קיום האירועים בנימוק שמדובר ב"מסיבות אסיד". בכל המקרים אישרו השופטים, המערכת השיפוטית, את עמדת המשטרה, כי במסיבות מושמעת לאורך שעות ארוכות מוסיקת טראנס, אשר יחד עם הסמים מביאה חלק מהמשתתפים ל"טשטוש החושים והדעת". זה ציטוט מדברי המשטרה.

חבר הכנסת צוקר, אף שהוא חבר ועדת החוקה, לא ידע דבר בסיסי, שרובם יודעים, שהמשטרה לא צריכה להביא צו כדי לערוך שם מעצרים. כשמדובר בסמים, המשטרה לא צריכה לבוא עם צו.

אני מבקש מחברי האופוזיציה – אם אתם באמת דואגים למצב החברתי במדינה, תוכיחו את אמינותכם בגינוי חריף של התנהגות מביישת של אחד מחבריכם, שערער על שלטון החוק ומעודד הרס גופני ונפשי של בני הנוער. אני מודה לכם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת צבי ויינברג. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת משה גפני.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דיברו פה לפני על השאלה המעניינת את כולנו, תהיה או לא תהיה פעימה, תהיה או לא תהיה נסיגה.

אני לא באה לנבא כאן מה יהיה בעתיד, אבל אני רוצה לנתח את דרכו של ראש הממשלה בבואו לבצע נסיגה וירטואלית; כלומר, נסיגה שרק מתוארת בדימוי במחשב, במקום נסיגה משמעותית, נסיגה אמיתית בשטח.

מצד אחד, ראש הממשלה נתניהו שב ואומר בכל מקום, בכל הזדמנות, שהוא מחויב להסכמים, ובדעתו אכן לבצע את הנסיגה. אבל במשך חודשים הוא מצליח לא לבצע, לא לעשות דבר ולא לזוז. כיצד הוא עושה את זה?

הנה השבוע קיבלנו מידע נוסף שמאיר את דרך עבודתו של ראש הממשלה. כולנו זוכרים את שמו של ארווין מוסקוביץ', הלוא הוא אותו מיליונר או מיליארדר שהיה מהתורמים הראשיים של מסע הבחירות של נתניהו, אותו אדם שתורם להקמת התנחלויות, להשתלטות על בתים של פלסטינים וכו'. אותו ארווין מוסקוביץ', שקשור גם עם אותה פתיחת מנהרה, יחד עם חברו, מיליונר ששמו קרל ברייר, מחוברים הדוקות לראש הממשלה.

והנה אני קוראת בעיתון, ששני המיליונרים האלה מופיעים כמממנים העיקריים של אותו ארגון חדש שנקרא "תקומה" – לא סדרת הטלוויזיה, אלא אותה מפלגה שתקום ותהיה ימינה למפד"ל; אותה מפלגה שהדגל שלה הוא נגד נסיגה, אותה מפלגה שהדגל שלה הוא הפלת הממשלה.

שבח וייס (העבודה):

אבל יהיו 4% חסימה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן. ארווין מוסקוביץ' מממן ארגון שרוצה להפיל את הממשלה, והוא חבר של נתניהו. עכשיו הבנתם איך זה עובד? פשוט נפלא. ראש הממשלה, בתיאום עם חברו הטוב ארווין מוסקוביץ' דואג שיהיה מישהו שיכריז ויאיים עליו שהוא יפיל אותו אם הוא ייסוג. נו, עם סידור כזה ראש הממשלה מאורגן לא רק עד סוף המושב הזה; הוא יכול להיות מאורגן גם הרבה אחר כך. הוא רק צריך כל יום – – –

שר הבריאות י' מצא:

זה לא מעניין?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה נפלא. אני אומרת שזו שיטה שממש צריך להכניס אותה לספר הלימוד של מדע המדינה. איך מנהיג, ראש ממשלה, מארגן לעצמו אופוזיציה, כדי שהוא לא יזוז מהמקום.

חברי הכנסת, אנחנו נמצאים בשלב מאוד קריטי של התפתחות התהליך המדיני. נכון שאפשר קצת למרוח פה וקצת לבלבל שם את המוח, וקצת להטעות פה ולהטעות שם. בסופו של דבר, זה לא ילך.

לכן אני חושבת, שראש הממשלה והממשלה גם נוקטים דברים יותר מעשיים ממה שאמרתי, אולי בתחום – איך להעמיד פנים ואיך לעשות רושם. למשל, ההחלטה החמורה על הקמת משמר אזורי בהתנחלויות. מה זה משמר אזורי בהתנחלויות? אנחנו יודעים שלא אחת נתפסו והועמדו לדין, ויש כאלה שלא הועמדו לדין על שימוש בנשק, כשמדובר באנשים שגרים בהתנחלויות ויש להם נשק. עכשיו יארגנו ביחידות אותם מתנחלים שמעמידים היום על ראש כל גבעה איזה מכל מים כדי להוכיח שהם נמצאים שם. זו מדיניות חמורה, הרפתקנית. באלג'יר קראו להם בזמנם "מגפיים שחורים", נדמה לי. כלומר, אותם אנשים שהם בעצם יחידות שבאות ללחום נגד הפלסטינים, והממשלה, שוב בשיטה הזאת, תגיד: אני לא ידעתי, הם עשו את זה.

אני רוצה לציין, חברי הכנסת, שאנחנו נמצאים בשלב שבו הממשלה מנסה לקבוע עובדות מוגמרות גם במזרח-ירושלים, גם במקומות אחרים, וכבר ציינתי בשבוע שעבר את המדיניות החמורה של הטיהור האתני, של ניסיון להוציא את הפלסטינים מירושלים. על כך אפשר להוסיף את ההגבלות החמורות, הבלתי-אנושיות, שקיימות במעבר בין רצועת עזה לגדה המערבית, וזה שוב בניגוד להסכמים.

לכן, חברי הכנסת, במדיניות הנוכחית של הממשלה אין שום כוונה להזיז שום התנחלות, ולכן אין שום כוונה גם להגיע לשלום.

חברי הכנסת, אני רוצה רק להוסיף על הדברים שנאמרו פה. דובר פה על הגידול באבטלה, נאמרו דברים חמורים על סגירת מפעלים. הייתי במפעל "אמקור" – מחזה מזעזע של מפעל יוקרתי ישראלי שהולך ונעלם. יש נתונים חמורים מאוד על הפגיעה בחינוך, על פיטורי מאות מורים, על העיצומים הנמשכים של הפסיכולוגים ועל הסכנה ששנת הלימודים הבאה לא תיפתח.

אבל, חברי הכנסת, נשאלת השאלה, אם כל כך רע, מדוע המדיניות הזאת נמשכת? ובכן, מי מחברי הכנסת שטרח לפתוח היום את הפרסום שהונח על שולחנם של חברי הכנסת על תוצאות עבודתה של מערכת הבנקאות ב-1997, מקבל שם את התשובה.

חברי הכנסת, בזמן ששכר העובדים נשחק ריאלית, בזמן שאין תקציבים לדברים חיוניים ביותר בנושאים של בריאות וחינוך, בזמן שהאבטלה גדלה, בזמן שאלפי עסקים קטנים פושטים את הרגל, בזמן שהמצב הכלכלי בכללותו מידרדר, באותו זמן יש הדיווח הבא: הרווח של חמש הקבוצות הבנקאיות הגדולות בארץ, של חמשת הקונצרנים הבנקאיים הגדולים בארץ, גדל במונחים ריאליים

בשנה אחת בין 1996 ל-1997 ב-50% ריאלית. הרווח הריאלי שלהם גדל מ-2 מיליארדי שקלים ל-3 מיליארדי שקל ריאלית בשנה אחת.

חברי הכנסת, הגידול הזה ברווחים בא על-חשבון האוברדרפט, בא על-חשבון כל אלה שפשטו את הרגל, בא על-חשבון כל הסבל שישנו.

הממשלה הזאת, הממשלה הזאת שמונעת את השלום כי היא מונעת את הנסיגה, שמונעת הסדר כי היא מונעת את המשך ביצועו של תהליך אוסלו, הממשלה הזאת היא גם ממשלת המיליונרים, ממשלת הבנקים הגדולים, שרודים בחברה הישראלית, שרודים בכלכלה הישראלית.

ולכן, משום שהממשלה היא כזאת, אנחנו נביע בה אי-אמון. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין את חבר הכנסת משה גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדיניות משרד האוצר, שר האוצר, בכל מה שקשור בתחומי התעסוקה, האבטלה, הרווחה – – –

שבח וייס (העבודה):

אתה הולך להצביע אי-אמון?

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר בסוף.

שבח וייס (העבודה):

ההתחלה שלך מבטיחה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא מדבר אי-אמון אבל יצביע אמון.

משה גפני (יהדות התורה):

תיכף אומר.

יונה יהב (העבודה):

אל תאכזב אותנו.

משה גפני (יהדות התורה):

מדיניות משרד האוצר, מדיניות שר האוצר נכשלה כישלון מוחלט. משרד האוצר דואג לעשירים, דואג יותר לתעשיינים, וכפי שאמרת, חברת הכנסת גוז'נסקי, דואג למיליונרים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לבנקים אפילו.

משה גפני (יהדות התורה):

דואג לעשירים ומזניח לחלוטין את החלשים. האבטלה גואה, ערי הפיתוח נזנחו. העניים נהיים עניים יותר כשהעשירים נהיים עשירים יותר.

בתוך כל זה אנחנו מתבשרים על קבוצה מאוד עשירה בעם. אל התקשורת והעיתונות מגיעות ידיעות מאותו בית-מדרש, משרד האוצר, על קבוצה עשירה מאוד באוכלוסייה, שכל חודש מקבלת הרבה מאוד כסף, אלה הישיבות. אנחנו התבשרנו על-ידי שר האוצר ועל-ידי משרד האוצר השבוע, באמצעות העיתון "ידיעות אחרונות", שהישיבות מקבלות עכשיו 340 מיליון שקל, ומשווים אותם לקציני צה"ל, קצינים קרביים. הרי טביעות האצבעות, חילופי המכתבים והפרשנויות למיניהן מגיעים ממשרד האוצר.

ואני שואל: האם אין גבול לעלילות? האם אין גבול לשקרים? האם אין גבול להסתה נגד ציבור שהוא חלש מבחינה כלכלית? הוא חזק מאוד מבחינה רוחנית אבל חלש מאוד מבחינה כלכלית.

ואני רוצה לספר לכנסת מה בדיוק קרה עם תקציב הישיבות. יש בקווי היסוד של הממשלה ובהסכם הקואליציוני של יהדות התורה ושל סיעות אחרות סעיף שאומר, שתתוקן השחיקה שחלה בתקציב הזה בארבע השנים של ממשלת העבודה-מרצ. דן מרידור, בהיותו שר האוצר, עלה כאן במליאת הכנסת בעת אישור התקציב הראשון של הממשלה הנוכחית ואמר: נושא השחיקה שחלה בתקציב הישיבות ייבדק ולפי מה שיוחלט כך ייעשה. היה שקט שנה שלמה, והבדיקה, על-פי הסכמתנו, היתה אמורה להיעשות במשך שנתיים. לצערי הרב, דן מרידור עזב את הממשלה, הוא לא שר האוצר, ובמקומו בא אדם שאנחנו ביקשנו שהוא ייכנס לממשלה, ביקשנו אומנם שהוא יהיה שר המשפטים אבל הוא נהיה שר האוצר, והוא, במהלך כל החודשים האחרונים, מנהל מסע הסתה נגד תלמידי הישיבות, מוציא דיסיינפורמציה שאין לה כל אחיזה במציאות, שכולה עלילת כזב.

אני אומר לכם, רבותי חברי הכנסת, לו הייתי אדם שרחוק מבני הישיבות והייתי קורא ושומע מה קורה במהלך החודשים האחרונים, פרי ההדלפות של משרד האוצר, הייתי בטוח שתלמידי הישיבות מקבלים כל חודש מיליונים, כל הזמן מוסיפים להם תקציב.

שר הבריאות י' מצא:

משה גפני (יהדות התורה):

אבל אתה לא אדם פשוט, אתה שר בממשלה ואתה הרי יודע את האמת. מי כמוך מכיר את שר האוצר. השר מצא, אני צריך להגיד לך מי זה שר האוצר? רק לנו הוא שיקר? לך לא?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת גפני, משפט מסכם.

משה גפני (יהדות התורה):

אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש. דרך אגב, אני רוצה לומר לך – סלח לי שאני מנצל את זה – חבר סיעתך, חבר הכנסת מודי זנדברג, התבטא ביום ראשון בעיתונים, שזה דבר נורא ואיום שנותנים כל כך הרבה כסף לישיבות. חבר בקואליציה, שרוצה להיות סגן שר בממשלה. הוא בדק את זה? איך אומרים דברים כאלה? אני הייתי מציע, אדוני היושב-ראש, שתעיר לו. הוא חבר סיעתך. הוא בדק? ישיבות מתמוטטות, התקציב לא מגיע אליהן, שלא לדבר על זה שכל מה שסוכם לא מקיים.

אני חייב תשובה לחבר הכנסת שבח וייס, ששאל אותי איך אצביע. האמת היא, שאילו יכולתי להצביע אי-אמון בשר האוצר, הייתי עושה את זה בשמחה רבה. אני צריך להצביע אי-אמון בראש הממשלה.

הווי אומר, את מי אני צריך למנות במקומו ראש ממשלה? את אהוד ברק. אז תשאל את חברי סיעתך האם הם רוצים אותו כראש ממשלה, והתשובה היא: לא.

שר הבריאות י' מצא:

הסיום שלך עשר.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת גפני.

דברי ברכה לשרת החוץ הבולגרית נדז'דה מיכאילובה

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, יש לנו משלחת מכובדת, וברצוני לברך את שרת החוץ הבולגרית הגברת נדז'דה מיכאילובה ופמלייתה. בשמי ובשם כל חברי הכנסת: ברוכה הבאה לכנסת ישראל.

היחסים בין ישראל ובין בולגריה טובים והדוקים.

קהילת יהודי בולגריה ניצלה בשלמותה מן השואה בזכות העם הבולגרי, שהתנגד לתכתיב הגרמני לשגר את היהודים למחנות המוות.

היהודים התגוררו במשך מאות בשנים בבולגריה, תרמו לה בכל התחומים ולא סבלו מאנטישמיות כמו בארצות אירופה האחרות.

קהילת יוצאי בולגריה, שהיתה ציונית ברובה, עלתה ארצה כמעט בשלמותה ותרמה רבות לפיתוחה של ישראל.

יוצאי בולגריה רוחשים רגשי כבוד וחיבה למולדתם הראשונה והתגייסו להגשת סיוע הומניטרי לעם הבולגרי בעת המשבר הכלכלי שפקד אותו אשתקד.

היחסים בין בולגריה הדמוקרטית לבין ישראל הם טובים בכל התחומים: הדיאלוג המדיני בין הממשלות, יחסי תרבות ויחסי כלכלה, אם כי הפוטנציאל הכלכלי הטמון בקשרים המסחריים בין שתי

המדינות עדיין לא מוצה ויש לעשות מאמץ כדי להרחיב את הקשרים בין קהילות העסקים בשתי המדינות.

ישראל מעריכה מאוד את ההצבעות החיוביות של בולגריה בעצרת האו"ם בנושאים הקשורים לישראל ובענייני המזרח התיכון.

אנו מברכים את ממשלת בולגריה הדמוקרטית, שתצליח במאמציה להתגבר על כל הקשיים, לפתח את מדינתה ולהביאה למקום הראוי לבני העם הבולגרי, ובטוחים שהיחסים בין ישראל ובין בולגריה עוד יעמיקו ויתרחבו. ברוכים תהיו.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא ידעתי שיש צירוף נסיבות כזה שאני –

היו"ר ח' דיין:

הבולגרי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– אקבל את רשות הדיבור בשם סיעת הדרך השלישית בנושא הצבעות האי-אמון דווקא כשיש משלחת מבולגריה, ובראשה שרת החוץ.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הבולגרים אוהבים את סטויצ'קוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תברך אותם בבולגרית.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זה אסור לפי התקנון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אברך אותם בערבית.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בסדר.

אני מברך את המשלחת ואת שרת החוץ נדז'דה מחילובה. אני מזמין את חברי הכנסת לפגישה שמתקיימת היום ב-18:15 עם שרת החוץ והפמליה שלה. כפי שאמר סגן יושב-ראש הכנסת חיים דיין, אנחנו מאוד מוקירים את העם הבולגרי ואת מדינת בולגריה על כך שהם הצילו את היהודים במלחמת העולם השנייה, ולכן אני מקווה שתבואו לפגישה הזאת.

אעבור עכשיו לענייננו. אילו היתה נערכת הצבעה והקואליציה היתה משתתפת בהצבעה היום, אנחנו סיעת הדרך השלישית, התכוונו שלא להשתתף בהצבעה. התחלנו בזה לפני שבועיים, ואנחנו ממשיכים בכך, כי אנחנו בעד קיומה של פעימה שנייה, קיומה של פעימה שלישית וקיומן של שיחות ממשיות להסדר קבע עם הפלסטינים. אנחנו גם רוצים שתהיה התקדמות של ממש עד 4 במאי 1999. אנחנו יודעים שיש חלקים ביהודה ושומרון שאוכלוסייתם פלסטינית, והם צריכים להיות בידי הרשות הפלסטינית.

מאז ומתמיד היתה מפלגת העבודה, ועכשיו הדרך השלישית, נגד שליטה על עם זר. העם הפלסטיני ראשי לחיות בפיקוח עצמי שלו ובממשל עצמי שלו, ומעבר לכך בשטחים שיש בהם אוכלוסייה פלסטינית.

ראש הממשלה התחייב בפנינו, שהוא יגיע להכרעה עוד לפני שהכנסת תצא לפגרת הקיץ. אין להעלות על הדעת שלא יהיה הסדר. ההסדר הזה הוא מחויב המציאות המדינית, הביטחונית, הכלכלית והחברתית. הוא גם נחוץ לנו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת זיסמן, אני מאוד מעריך אותך כאדם רציני. אני זוכר שלפני כשלושה שבועות עמדת כאן ואמרת, שעד יום שני הבא, עד 1 ביוני – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, לא אמרתי דבר כזה. אתה לא הקשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אמרת שאתה מקווה שעד 1 ביוני יהיה הסכם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני תמיד אוהב שאתה נמצא פה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא רוצה שייתנו גם לוח זמנים לגבי מג'דל-שאמס. תן לו לוח זמנים גם לגבי מג'דל-שאמס. תסביר לו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מתייחס אליו במלוא הכבוד הראוי.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חבר הכנסת דראושה, ההבדל ביני לבין חבר הכנסת ריבלין הוא כזה: הוא חונק מאז ילדותו, שצריכה להיות ארץ-ישראל גדולה ושלמה. אני חונכתי מאז עליתי לארץ – אני שייך לתנועת העבודה, ואני שייך לתנועת העבודה עד היום הזה – שצריכה להיות פשרה טריטוריאלית. חונכתי לכך, שאולי מגיעה לנו ארץ-ישראל שלמה, אבל אם אנחנו, שני העמים, רוצים לחיות זה בצד זה, צריך לחלק את ארץ-ישראל וצריך לחלק את יהודה ושומרון. לו קשה למסור אפילו סנטימטר אחד מיהודה ושומרון; לי זה לא קשה. יש דברים שאני מוכן למסור אם השטחים האלה יהיה מוקד של פעילות של סובלנות ולא ייהפכו לבסיסים של עוינות ושל המלחמה הבאה. לכן יש גם התחייבויות, שהרשות הפלסטינית

והמנהיגים הפלסטינים קיבלו על עצמם, והם צריכים לקיים אותם. אבל יש גם שטחים שאני לא מוכן למסור. יש שטחים שאני לא מוכן למסור לתמיד. יש שטחים שאני לא מוכן למסור עד שהאמון יהיה אמון ממושך ומתמשך.

לכן יש הבדל יסודי בין שתי תפיסות עולם. אנחנו יודעים שבסופו של דבר נגיע להסדר קבע, שזה הסדר שלום. אני רוצה להגיע לכך שבאמת יהיו גבולות בטוחים בינינו. אני רוצה להגיע לכך שבאמת יישארו מינימום של משקעים ומינימום של סיבות לפרוץ הסכסוך הבא בינינו.

תראה מה קרה. קמה הודו, קמה פקיסטן, והן שקועות במצוקות כלכליות וחברתיות איומות, עם בעיות מיעוטים. תראה איזו איבה מתמשכת קיימת בין שתי מדינות ששאפו לעצמאות, וגם אני וגם אתה רצינו שהן תהיינה עצמאיות.

אנחנו רוצים להבטיח תנאים ביטחוניים, כלכליים, חברתיים ואחרים, כדי שכשנהיה זה בצד זה – ואני בעד זה שנהיה זה בצד זה, ואנחנו כבר זה בצד זה – תהיינה פחות סיבות להתלקחות מחודשת. לכן אני רוצה להשאיר בידי שטחים מסוימים.

אני יודע שראש הממשלה השיג הישג, שבפעימה השנייה והשלישית יהיה פחות ממה שהמנהיגים הפלסטינים חשבו שהם יקבלו. אבל הוא הבטיח לנו שהוא יגיע להסדר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא גם הבטיח זאת למובארק ולקלינטון.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מעל הבמה הזאת אני רוצה לומר לראש הממשלה, שבשבוע שעבר תקף אותנו ותקף את חברי יהודה הראל: אתה שוגה בזה שאתה תוקף אותנו, מפני שבסופו של דבר אתה תגיע להסדר של פעימה שנייה ושלישית ולתחילת השיחות על הסדר הקבע. מה אנחנו עושים? אנחנו נותנים לראש הממשלה את הצ'אנס, את הקרדיט ואת ייפוי הכוח לנהל את המשא-ומתן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל לכל דבר, חבר הכנסת ריבלין, יש סוף. אם ראש הממשלה, שהתחייב לכך שהוא יגיע להסדר, לא רוצה להגיע להסדר מסיבות קואליציוניות, או מסיבות פנימיות בליכוד, או מסיבות פוליטיות, ולא מסיבות לאומיות וציוניות – אין זכות קיום לממשלה כזאת. אנחנו לא נתמוך בממשלה, שכדי לשמור על הימין הקיצוני, או על המפד"ל, או על רבנים אלה ואחרים, לא רוצה להגיע להסדר. אנחנו נתמוך בממשלה שרוצה לשמור על בקעת-הירדן – כן; אנחנו נתמוך בממשלה שרוצה לשמור על אחדות ירושלים – כן. אבל אם ממשלה כזאת לא רוצה כלל להתקדם בתהליך השלום, אין לה זכות קיום, ואנחנו נסיק את מלוא המסקנות מזה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת זיסמן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הפרטנרים אומרים לך: בלי בקעת-הירדן לא יהיה שלום.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זיסמן, הם אומרים זאת לך. דראושה אמר את זה לך. "ולא אישי", הוא אמר לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ראש הממשלה הזה נכנע למפד"ל.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת דראושה. אני מודה לך מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת זיסמן ייתן לך את מה שהוא רוצה לתת, אבל אחר כך הוא יהיה כמוני. הוא לא ייתן לך את ירושלים ולא את יפו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, זה לא דיאלוג בינך לבינו. חבר הכנסת דראושה.

קריאות:

-- --

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אל תאלץ אותי לקרוא אתכם לסדר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

-- --

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מנהל את הישיבה, לא אתה. תודה רבה. אתם ממש לא מתייחסים למה שקורה פה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה לברך את חבר הכנסת עמיר פרץ על שנבחר לתפקידו כיושב-ראש ההסתדרות. אני מברך אותו על ההצלחה. אני מקווה ומאחל לו, שהוא ימשיך לנהל את המאבק של הפועלים והעובדים לרווחתם ולטובתם.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אני רוצה לומר לך, שהדברים שאמרת הם דברים מחויבי ההיגיון והצדק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה יהיה כשהוא יאמר: אין בקעת-הירדן? מה יהיה כשהוא יאמר: אין ירושלים? תגיד לי – מה יהיה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה לא צריך לקפוץ אחרי כל משפט. תקשיב, אתה צריך לדעת שיש כאן סכסוך ארוך ימים, ארוך שנים. יש סכסוך בין שני העמים. אי-אפשר להגיד שאתה תיקח את הכול. אני יודע שתפסת מרובה לא תפסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אני לא מוכן לזה יותר, עם כל הכבוד לך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רואה בדבריו של חבר הכנסת זיסמן נקודת מוצא לצורך המשא-ומתן וכנכונות להתקדמות במשא-ומתן.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

שום דבר לא נכון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא לא מייצג את הפלסטינים. אבל בתור אדם שמייצג – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, זה לא עוזר לי לנהל את הישיבה.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת עזרא — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אני לא אקרא עוד הפעם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רק רוצה לומר ליושב-ראש, שהדיון נוגע לאי-אמון, ובמקום שנראה שהספסלים של הקואליציה
כאן באים ומתגייסים כדי לתמוך — —

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — מגיע חבר הכנסת רובי ריבלין, שאני מעריך את הנוכחות ואת ההתמדה שלו, אבל אני לא מעריך את הקריאות שלו, שהן שחוקות, שהן לא מקדמות את השלום — אתה יכול לרצות את עצמך, אבל אתה יודע בוודאות — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — שאתה לא תשיג שלום בדרך הזאת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — אני אבקש — —

היו"ר ח' דיין:

— — — חבר הכנסת ריבלין — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — — הממשלה, רבותי — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אתה מאלץ אותי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ראש הממשלה, מה שמנחה אותו, לא שלום, רבותי, ולא השלום כאן – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — ולא היציבות. מה שמנחה אותו זה דבר אחד, השלמות – –

קריאות:

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — של הקואליציה מנחה אותו. מה שמעניין אותו זאת השלמות של הקואליציה, זאת השלמות של הכיסא, ולא תהליך השלום. השלום לא מעניין אותו, ולכן הוא כל פעם מנסה לתרץ את זה שיש לו אופוזיציה מהצד של המפד"ל, של מולדת; אבל יש לו האופוזיציה הפנימית שלו. הוא לא משלים עם תהליך אוסלו. הוא התנגד לזה והוא לא מפנים את זה. כל ההבטחות שלו – כשהוא מבטיח, הוא מתכוון לא לממש; גם כשהוא מבטיח, באותו זמן.

אני רוצה לומר, שמי שמשלם את המחיר של המדיניות, כי אין דבר בלי מחיר, לכל דבר יש המחיר שלו, מי שמשלם את המחיר של המדיניות הזאת זה אותם תושבים של עיירות הפיתוח, של שכונות העוני, של המגזר הערבי, שסובלים מהאבטלה. יש בערך 190,000 מובטלים, אלה הן 190,000 משפחות של נשים, ילדים, זקנים, שאין להם הכנסה, שהפרנסה שלהם נגדעה עקב המדיניות הזאת.

אתם יודעים לאן הכסף הזה הולך? הכסף שאמור ללכת לרווחת האוכלוסייה ואזרחי מדינת ישראל הולך להתנחלויות, כדי לרצות את המפד"ל – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

-- כדי לרצות את הרב שפירא, כדי לרצות את הקיצוניים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

-- זה לא רק --

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת עזרא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

-- המחיר --

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת עזרא. חבר הכנסת דהאמשה, תודה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת גדעון עזרא, ראשית, בתור בן-אדם אני דואג לכל בן-אדם ואני חי במדינה הזאת ואכפת לי העתיד שלה ואני יודע שאי-אפשר, פשוט מאוד אי-אפשר לנסות ולמכור לוקשים לעצמנו ולהשלות את עצמנו כאילו ניתן להשיג שלום כשאנחנו שולטים בעם אחר; ניתן להשיג שלום כשאנחנו בונים את --- רשיון ל"עטרת כוהנים" ---

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת עזרא.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

--- לבנות התנחלויות בירושלים. אתם מבינים, רבותי, מה משמעות הקמת התנחלויות בסילואן? מה משמעות הפקעת אדמות ופלישות של "עטרת כוהנים" לתוך ירושלים? מה המשמעות של ירושלים ומעמדה לגבי המוסלמים?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה המשמעות של הריסת בתים לערבים בתוך ירושלים?

קריאות:

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לכל דבר יש מחיר. אין דבר בלי מחיר, ומי שהיום מהמר – הוא לא מהמר, וראש הממשלה ומדיניותו, הוא מהמר על העתיד של האזור הזה כולו, הוא מהמר על העתיד של הילדים ושל אזרחי המדינה כולם. זה לא רק שהוא פוגע בכיס שלהם עקב המצב הכלכלי, המיתון, ההאטה במשק, האבטלה, העוני, והתוצאה הישירה של המדיניות שלו הנוגדת את תהליך השלום, אלא הוא מסכן בפועל ובאופן ממשי את השלום ואת היציבות. כנראה הוא ממתין לאיזשהו מעשה, לאיזושהי תגובה מצד הפלסטינים, על מנת להגיד: הנה, הם לא רוצים שלום. אנחנו מדברים שלום, הממשלה הזאת מדברת שלום, אבל היא בעצם מזמינה את הפיגוע הבא. זה הפרס שראש הממשלה מזמין, זה מה שהוא רוצה על מנת למצוא איזו עילה שלא לקיים את הסכמי אוסלו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. משפט מסכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר משפט אחרון. כל בית שהורסים בירושלים, אתו הורסים גם את תהליך השלום, והעניין הזה איננו עניין של מדיניות. זה עניין עקרוני, כשלא מוכנים להבין, שהקיפאון בתהליך השלום, הריסת הבתים, ההתנחלויות, רק מגדיש את הסאה ומקרב אותנו לעימות אלים, שכולם ישלמו את המחיר המסוכן שלו.

אני רוצה לומר, שממשלה כזאת, שכל התכלית וכל המדיניות שלה מיועדות אך ורק לשרוד עוד יום ועוד שבוע ועוד חודש, היא ממשלה ללא מדיניות, ואם יש מדיניות – המדיניות שלה היא לטרפד את

תהליך השלום ולסכן את שלום האזור, ולכן אין לנו אמון לא בראש הממשלה ולא במדיניות הממשלה הזאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ח' דיין:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחה היום על שולחן הכנסת –

מטעם ועדת הכנסת: הצעת תיקון כללי האתיקה לחברי הכנסת לפי חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א–1951.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: מטעם ועדת הכספים – הצעת חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות ובניהול תיקי השקעות (תיקון מס' 2), התשנ"ח–1998; ומטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה – הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח–1998, תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון בראש הממשלה

בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל;

ביצוע הפעימה השנייה

הי"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בני אלון, בבקשה. חבר הכנסת עמיר פרץ, אני רוצה להצטרף לחברים שבירכו אותך, ולברך אותך בהצלחה. כמו שאני מכיר אותך, בפשטותך וברצונך האמיתי לעזור לזולת, כמו שהכרתי אותך כיושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, אני בטוח שכמזכ"ל ההסתדרות תביא לשיפור רמת העובדים שחייהם חיי צניעות. אני מאמין ביכולת שלך, שאתה מסוגל להעלות את רמת המחיה של העובדים האלה, כפי שאתה מייצג אותם עד היום. תצליח.

עמיר פרץ (העבודה):

תודה רבה לך, אדוני היושב-ראש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא צריך הרבה כוח – – –

הי"ר ח' דיין:

הכוח של עמיר פרץ הוא הכוח באמונתו. הוא מאמין בדרך והוא מצליח בה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לי אמון מלא בעמיר פרץ, אבל אין לי אמון בראש הממשלה – – –

הי"ר ח' דיין:

אנחנו מדברים על עמיר פרץ, לא על ראש הממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

קושרים, למה לא?

הי"ר ח' דיין:

אין מה לקשור. לא קושרים שישו בשמחו.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

אני לא הצבעתי להסתדרות כלל. הייתי פה. קשה להביך אותי; אין לך מה לדאוג.

בבקשה, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבין את התחושות הקשות שיש לחברי האופוזיציה וגם לחברי הקואליציה ובכלל לאזרחים שנדמה להם שהסכם אוסלו היה הסכם שאמור היה להביא שלום והוא נתקע ונדחה, אבל רק אזכיר לכולם, שהדחייה המתבקשת, היא לא עד אחרית הימים. ההסכם הזה, הסכם הביניים הישראלי-הפלסטיני, עומד לפקוע ב-4 במאי, כמו שכתוב פה, כשהוא נחתם, מאשרים מחדש את הבנתם כי הסדרי הביניים בדבר ממשל עצמי הינם חלק בלתי נפרד מתהליך השלום וכו', והתוקף מתחיל ב-4 במאי 1994 ופוקע ב-4 במאי 1999, לכן הראיס הנבחר, כלומר יאסר ערפאת והמועצה, יהיו לתקופת מעבר שלא תעלה על חמש שנים מיום חתימת ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו, ב-4 במאי 1994.

כלומר, ההסכם הראשון, הסכם עזה-יריחו, נחתם ב-4 במאי 1994, ולכן לפי המבוא של הסכם אוסלו שנחתם לא תעלה תקופת הכהונה של המועצה ושל הראיס יאסר ערפאת על חמש שנים. כך שאנחנו עומדים לבחון, ב-4 במאי 1999, את הסכם אוסלו, וזאת תקופה לבדוק האם אכן נוצרה דינמיקה של הסדר ביניים, שראש הממשלה המנוח רבין חשב שהיא תיצור פה שלום בין העמים, או אולי צריך ללכת למשהו אחר – אולי הסכם אחר? אולי דברים אחרים?

אני רואה טעם לפגם בכך שהממשלה הנוכחית איננה מאמינה בדינמיקה של תהליך השלום, של הסדר הביניים, ודבקה בפרטים של הנסיגות והפעילות. טוב היתה עושה הממשלה אילו אמרה: אנחנו, עכשיו, פחות משנה לפני שפג תוקף הסכם אוסלו, הסדר הביניים, בואו ונבחן, בואו ונראה מה קורה.

הדחיות האלה, גם לי לא נוחות. לא נוח לי להיות מואשם בכך שיש פה דחייה מיום ליום ומשבוע לשבוע, ללא מדיניות ברורה.

ראש הממשלה בנימין נתניהו, עלי להודות בכנות, לא אמר את מה שמולדת אמרה. ראש הממשלה אמר לפני שנבחר, שהוא כן יכבד את ההסכם של אוסלו, אבל בדרכו שלו, ותהיה הדדיות. כך הוא אמר. ראש הממשלה טוען, שהדדיות לא מתבצעת, שהסגרת רוצחים לא מתבצעת, שביטול האמנה לא התבצע – אז הוא צריך להיות עקבי לשיטתו. אין לו זכות מוסרית לומר עכשיו: מפני שיש עלי לחצים, הן מאירופה, הן מאמריקה, הן מהשמאל הישראלי, אתן 13% ללא הסגרת רוצחים. אין לו מנדט לומר את הדברים האלה – לשיטתו שלו, לא לשיטתי. אני אמרתי שהסכם אוסלו בעוול יסודו ואין לכבד אותו, אבל זכינו לשני מנדטים, זה הכול. אני מכיר את כוחי.

לכן נראה לי, שראש הממשלה חייב לומר את הדברים כמות שהם, ולא לדחות מיום ליום. אני חושב, שיש לו יכולת הסברה ושכנוע מעבר למה שהוא חושב שיש לו. אבל הנה, יש לנו עכשיו הזדמנות, לפני 4 במאי 1999, אם חס וחלילה תפרוץ מלחמה, או סתם תהיה שפיכות דמים, במקום זאת לעשות פסק זמן, להסביר לקהל הישראלי איפה אנחנו עומדים, לבחון את הדברים מחדש ולהודיע: אין לי ההדדיות שביקשתי, ולכן אני מציע לעצור את הדיון הזה בהסכם אוסלו; בואו נלך להסדר קבע, בואו נלך לדיון אחר. אני את שיטתי אומר, אבל נדמה לי שהמשיכה המתבצעת עכשיו לא מוסיפה כבוד לממשלה, לא מימין ולא משמאל.

מן הראוי שיאמר ראש הממשלה: רבותי, ניסיתי ללכת להסכם שהוא בניגוד להשקפתי, שהוא בניגוד לתפיסת מפלגתי, הסכם שהפגנתי נגדו. זה לא עובד, זה לא מוביל לשום דינמיקה אמיתית של שלום בשטח. בואו לא נטיח: בשכם, ברמאללה, ברחוב הפלסטיני, לא נוצרה שום דינמיקה. כל הסעיפים שמדברים על חינוך לשלום, על כך שברחוב יאהבו זה את זה – כל זה לא נוצר. אפשר להודות. הרי גם רבין המנוח אמר, שזה יהיה מין ניסיון, שנבחן איך זה הולך. לכן הוא קרא לכך הסדר ביניים, והוא נתן לו תאריך פקיעה. זה לא קרה, זה לא סוף העולם – אולי יהיה משהו אחר.

אני קורא בזאת לראש ממשלת ישראל לאזור עוז, לצאת לרגע מהמלכוד הזה של הלחצים מכל הכיוונים, הלחצים מימין והלחצים משמאל, הלחצים מאירופה והלחצים מאמריקה, להופיע בפני עם ישראל ולומר לו: רבותי, יש לנו פחות משנה עד לפקיעת התוקף של הסדר הביניים, בואו ונעשה מאזן – האם ההסדר הזה עשה את שלו, האם עמד במבחן? להרגשתי, הציבור יבין את זה, יבין שלראש הממשלה יש מנדט לניסיון מחדש ולשיטה חדשה לפי תפיסת עולמו על שלום בטוח. וכך ייטב לכולנו ונהיה ערוכים יחד למניעת שפיכות דמים, חס ושלום, אם ייזום אותה האויב שלנו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת בנימין אלון. אני מזמין את חבר הכנסת עמיר פרץ. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית, אחרון הדוברים.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש – אני מודה לך על הברכות – חברי חברי הכנסת, אני מצטער שאין פה נציג ממשלה. הקשבתי לדיון, הקשבתי לנאומים האחרונים, אני מבין שהנושא שאנחנו דנים עליו הוא המצב הכלכלי-החברתי במדינת ישראל. לצערי, תחת הכותרת הזאת עולות השאלות המדיניות המושמעות מעת לעת, אבל אין שום סיבה שמישהו יקל ראש בחשיבות הנושא. אם כנסת ישראל באה לקיים דיון בהצעת אי-אמון בממשלה הזאת בגלל מצב המשק, אני מצפה שכל הדוברים, לרבות

דוברים מהמגזר הערבי, לרבות דוברים נציגי יש"ע, פשוט יתעלו על עצמם. אני פונה לכנסת ישראל: נכון שכולנו מומחים בהליכה לכל דיון על כל נושא ובדיבורים בדיוק על מה שאנחנו רוצים ועל מה שמעניין אותנו.

סופה לדבר (העבודה):

עמיר פרץ (העבודה):

אתם מדברים כל כך הרבה על הסכם אוסלו, ברדיו, בתקשורת, בכל הדיונים כאן במליאה. אין נושא שלא קושרים אליו גם את הסכם אוסלו.

היום התפרסמו נתוני המדד ונתוני האבטלה, ולצערי הרב, הנתונים בשני התחומים מצביעים על כך שהממשלה הזאת ממשיכה לדשדש בבז. אין שום שינוי לכל כיוון שהוא: המשך ההאטה במשק מצביע על חוסר צמיחה, ולו באופן הרחוק ביותר. לא צמיחה יש לנו אלא המשך של צניחה.

אני רוצה לומר לחברי הכנסת, אני מאוד חרד שסימני ההאטה הברורים מצביעים על איזו מדיניות מתוכננת. מה שאומר, שהכוונה היא להביא את המשק למצב קטסטרופלי כזה, שממנו אפשר יהיה רק לשפר. שיטת הקטסטרופה היא שיטה שנהוגה אולי במדינות שאיננו רוצים להזכיר אותן. זוהי שיטה שיכולה לעבוד על דעת קהל.

אני רוצה לפנות לממשלת ישראל, לראש הממשלה, שהוא הראשון שנושא באחריות, לשר האוצר ולנגיד בנק ישראל ולומר להם: די עם הססמאות, תתחילו לעשות משהו. תחת הססמה של השוק החופשי הולך ומתפתח לו שוק עבדים במדינת ישראל; תחת הססמה של גמישות בעבודה, מפתחים כאן גמישות בפיטורים; תחת הססמה של החלום האמריקני לישראלים, אנו מקבלים את החצר האחורית של אמריקה; תחת הססמה של בריאות שוויונית לכולם, אנו מקבלים בריאות לעניים ובריאות לעשירים; תחת הססמה של דירה לכל דורש, אנו רואים איך צעירים במדינת ישראל רואים שהדירה מתרחקת מהם בכל חודש וחודש.

אני רוצה לשאול את שר האוצר שאיננו כאן: האם המטרה בכלכלה נכונה היא לשרת את הנתונים או את הסטטיסטיקות? האם עכשיו כולכם מחכים ידיים ומרוצים מכך שהאינפלציה עלתה רק ב-0.4%? האם, אדוני נגיד בנק ישראל, אתה יושב היום בביתך ומזיל ריר מהנאה על כך שהאינפלציה נמוכה? האם שר האוצר מתבשם עכשיו בהשקעות המלאכותיות המגיעות כביכול למדינת ישראל, כאשר כולם יודעים שזו אינה כניסה אמיתית של הון מחוץ-לארץ, אלא הרבה-הרבה מניפולציות של הלוואות על חשבון ההון הישראלי, כאשר בהלוואה בבנק אחד קונים בנק אחר, ובהלוואה בבנק אחר קונים בנק שני? אלה מניפולציות של העברת כסף בתוך מדינת ישראל ולא השקעה בהון אמיתי.

ראש הממשלה מטעה היום את כולם, מסיט את הוויכוח.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מזל טוב, אדוני היושב-ראש, איך קנו את "שיכון עובדים"?

עמיר פרץ (העבודה):

תדבר על זה, בשמחה אענה לך. תאמין לי, גם "שיכון עובדים" זו מניפולציה, אבל תעזוב את זה עכשיו.

ראש הממשלה מטעה היום את כולם ומסיט את הוויכוח לפעימה השנייה והשלישית, ומי יודע לאן נגיע. אבל מי הנהנים? המון מיליונרים חדשים מבחוץ ומבפנים. אני רוצה לשאול: איך כלכלה נכונה מצליחה ליצור מצב שעם שלם מרגיש שהוא כורע עוד מעט תחת הנטל, ובאותה עת מספר המתעשרים החדשים הולך וגדל? אולי יש פה מדיניות, חלילה, של הורדת הערך של נכסי העם בישראל, כדי שיהיה קל יותר לעשירי העולם לקנות מהר ובזול? האם, חס וחלילה, אנחנו נמצאים בתקופה שעשירי העולם חברו עם קבוצות של פוליטיקאים ועושים מעשה, שבוקר אחד נתעורר ונמצא את עצמנו שכל מדינת ישראל שבויה בידי עשר או עשרים משפחות מהארץ ומחוץ-לארץ?

אני אומר לממשלה, תיזהרו, כי מי שמזהה את השקט הזה כביכול עם כך שהעם הזה משלים עם מה שעושים אותו, הוא טועה. בוקר אחד תתעוררו ותמצאו את עצמכם מול התקוממות עממית שאיש לא יעמוד בפניה. מכיוון שיחד עם העובדה שהאבטלה אומנם לא גדלה בחודש הזה, מספר המוקדים בפריפריה שיש בהם מעל 10% אבטלה – עלה.

לכן, אני פונה, אולי בפעם האחרונה לפני שאנשים יצאו לרחובות, ואני קורא לראש הממשלה: אל תתחמק מהאחריות שלך ואל תטיל את האשמה לא על הנגיד ולא על שר האוצר. אתה חייב להקים היום צוות חירום לאומי, שיכלול את המעסיקים בישראל, את ההסתדרות, את הממשלה, את נגיד בנק ישראל. כל הגורמים במשק חייבים להתכנס ולהכין תוכנית חירום לאומית, שכולם יהיו אחראים לביצועה.

משפט אחרון, ברשותך, אדוני היושב-ראש. לפני כמה חודשים הזהיר שר האוצר, שאולי המשבר באסיה גורם צרות למדינת ישראל. עכשיו אני שומע נימות חדשות, כבר הבוקר הנגיד ושר האוצר אומרים: תיזהרו מהמשבר ביפן, הוא הולך להשפיע על המשק הישראלי. אני פונה אל שר האוצר ואל נגיד בנק ישראל: מתי מישהו מכם ייקח אחריות? מתי שר במדינת ישראל יגיד: אני מתפטר, כי 200,000 מובטלים בישראל הם סיבה מספיק טובה להתפטר מהממשלה הזו?

הגיע הזמן שהממשלה תיקח אחריות ולא תאשים לא את אסיה, לא את אמריקה ולא את יפן. האשמה כאן בישראל, וכאן צריך לתת תשובה לאזרחים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עמיר פרץ. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו שוב, כמובן, בהצבעת האי-אמון החוזרת השבועית. אני בהחלט מבין את הכעס שיש על עניין האבטלה. גם אנחנו לא מסכימים לאבטלה הזאת. אני חושב שאבטלה בסדר גודל של 200,000 מובטלים היא חמורה, היא קשה מאוד, בעיקר למובטלים. אני לא רוצה לטאטא את זה אל מתחת לשטיח.

ברור שלחלק מהאבטלה הזו יש סיבות שונות. אני חושב, חברי הכנסת, שכדאי למנות כמה סיבות, לא כולן תלויות בממשלה; חלקן תלויות בוודאי בממשלה, אבל לא כולן תלויות בממשלה. ראשית, אין ספק שעובר שינוי מסוים על המשק בארץ. מפעלים שבעבר יכלו לשאת את עצמם, בגלל המצב הכלכלי שמשנתה, גם בארץ וגם בעולם, היום אינם נושאים את עצמם ונסגרים. לצערי אני מוכרח להגיד, שהרבה מאוד מהמפעלים שנסגרים גם קיבלו בעבר סבסוד מאוד נכבד מהמדינה, ואולי לפעמים בגין זה הם החזיקו מעמד. ברגע שהסבסוד הזה נפסק, חלק מהמפעלים נסגרו ואנשים נפלטו החוצה.

הדבר השני: יש שינוי במגמות היצוא של מדינת ישראל. מיצוא של עבודות ידיים יש מגמה מתמשכת לאורך שנים, לשמחתנו, של מעבר ליצוא של טכנולוגיה גבוהה, כשחלק מהמפעלים שפעם ייצאו עבודות עתירות ידיים אינם יכולים להתחרות בעלויות של אותם גורמי ייצור במזרח הרחוק, במדינות העולם השלישי ובמדינות הבלתי-מזדהות, מקומות שבהם השכר מגיע ל-50 דולר בחודש, ל-100 דולר בחודש. על כן, ודאי שגם זה גורם משפיע, כי המפעלים האלה אינם יכולים להחזיק מעמד בתחרות העולמית, הם נופלים ועובדים נפלטים.

הדבר השלישי: אין ספק, שהעובדה שיש, במידה מסוימת כמובן, האטה בענפים שונים במשק, כגון בתיירות ובמקומות אחרים, גם היא משפיעה וגורמת לכך שעובדים נפלטים החוצה.

דבר אחרון, ואולי לא פחות פופולרי לומר – גם העובדה, ידידי חבר הכנסת פרץ, שחלק מהעובדים שמובטלים היום לא כל כך ממהרים ללכת לעבודה.

סופה לדבר (העבודה):

מה, לא רוצים לעבוד?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אמרתי שחלק מהאבטלה נובע, לצערי, גם מזה שחלק מהעובדים שמובטלים היום לא כל כך ממהרים לצאת לעבודה.

סופה לנדבר (העבודה):

הם "מתים" לעבוד, אין להם איפה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת סופה לנדבר, לא אני אמרתי, יושב-ראש ארגון הקבלנים הציג מסמך, פרסם אותו בעיתונים, על כך שהם מחפשים 5,000 עובדים בשכר די גבוה, והגיע עובד אחד שביקש להיות מנהל שיווק.

עמיר פרץ (העבודה):

יש בעיה, שאתה מזהה אבטלה בירוחם ובונים בתל-אביב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתי זאת.

עמיר פרץ (העבודה):

תפסיקו להאשים את המובטלים. יש אבטלה באזורים מסוימים ויש בנייה באזור אחר. מה אתה רוצה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, עבדנו בארץ הזו הרבה מאוד שנים, גם אני, בבניין, ונסענו מרחקים של 50 ו-60 ו-70 קילומטר. מה המרחק בין תל-אביב לבאר-שבע? 70 קילומטר.

עמיר פרץ (העבודה):

יש לו משפחה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז, משלמים לו על זמן הנסיעה.

עמיר פרץ (העבודה):

כשהיינו סטודנטים עבדנו בכל עבודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פרץ, כשהיתה אבטלה בירוחם ונסגר המפעל, הציעו לחלק מהעובדים לעבור לעבוד בבאר-שבע ולשלם להם את זמן הנסיעה. חלק הסכים וחלק לא הסכים. אני לא מציע לטאטא את זה אל מתחת לשטיח. גם זה גורם שעובד. עמיר, יש נקודה שצריך לתת עליה את הדעת.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, נא לשבת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש נקודה שצריך לתת עליה את הדעת ולא להתעלם ממנה. אני רוצה להסביר לך אותה. אתה בוודאי יודע אותה כמוני.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מתעלם, אבל לא המובטלים אשמים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתי שהם אשמים. מניתי לפני זה שלושה גורמים נוספים. אמרתי, בין היתר, יש מצב, לצערי, שחלק מהמובטלים אינם ממהרים לצאת לעבודה. זה מה שאמרתי. הדוגמה הקלאסית – אתה רוצה דוגמאות בולטות שלא ירגיזו אותך? – אתה יודע שהרבה מאוד מהשליחים שחוזרים מחוץ-לארץ, נרשמים אוטומטית למענק אבטלה שישה חודשים. למה? כי המשכורת שלהם בחוץ-לארץ היא בדולרים. מענק האבטלה שהם מקבלים יותר גבוה מהמשכורת שלהם בארץ, ולכן הם מעדיפים לא

לעבוד שישה חודשים. תבדוק מה שאני אומר לך. עמיר, אתה יודע שהרבה מאוד אנשי צה"ל שפורשים מהצבא נרשמים כמובטלים.

עמיר פרץ (העבודה):

אני לא מבין במשגיחים, אני מבין במובטלים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אבל חלק מהם רשומים כמובטלים. מה אתה רוצה?

עמיר פרץ (העבודה):

בסדר, יש 20 משגיחים. זאת הבעיה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תבדוק אותי. אנשי צבא שמשתחררים מצבא קבע, חלק נרשמים כמובטלים באופן אוטומטי, כמעט חצי שנה.

מאוד מרגיז אותי נושא האבטלה, ואני חושב שזה נושא שצריך להתמודד אתו וצריך לתת עליי תשובות. בעבר הממשלה שלכם נתנה על זה תשובות באמצעות עבודות יזומות, באמצעות טיפול פרטני. אני חושב שאולי צריך לחזור לזה, אם אין ברירה. אני, חלילה, לא מתעלם מזה. אבל עם זאת, אסור לנו להפוך את כלי האבטלה לכלי קל מדי. למה? דווקא בגלל הנושאים החברתיים.

אתה היית ראש מועצה כמוני ואתה יודע שאם מישהו מובטל והוא, נאמר, פרופסור לסינית, ואין לו עבודה בסינית שישה חודשים, לא יקרה אסון. הוא מקבל מענק עבודה, נופש קצת, מסתובב, מחפש ומוצא עבודה אחרת ועובד. לא יקרה לו אסון. אבל מה קורה אם אדם חלש אינו עובד שישה חודשים? לפעמים הוא נופל לגמרי ממעגל העבודה. הוא לא יחזור למעגל העבודה, ובמקום לקבל קצבת אבטלה הוא מקבל קצבת הבטחת הכנסה ויוצא ממעגל העבודה לנצח. על אלה כואב לי הלב יותר, ואני אומר לך, עמיר, אמרתי את זה פעם בכנסת ואני אחזור ואומר, אני זוכר, בשנות ה-50, איך אנשים הלכו מכות בלשכת העבודה, גם ההורים שלי, זיכרונם לברכה, ושלך בוודאי, כדי לקבל 10 ימי עבודה בחודש, 12 ימי עבודה בחודש, בכל עבודה, בבניין, בכבישים ובייעור. צריך לחפש את האנשים האלה היום ולתת להם פרסים.

עמיר פרץ (העבודה):

גם ההורים שלי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ודאי, כי על מה העמידו אותם בזמנם? צעקו עליהם, העליבו אותם, כי לא יכלו לקבל עבודה ולפרנס את משפחתם.

אני אומר לך, שחלק מסוים מערכי העבודה בארץ נעלם. אנשים לא רוצים לעבוד, ואני אומר לך – לא בושה לעבוד; בושה לא לעבוד. אני חושב, שצריך ליצור את הערך שעבודה היא ערך חשוב בחברה הישראלית, ואם אין לי עבודה במקצוע שלי עכשיו, אני אעבוד במשהו אחר, עד שאמצא משהו אחר יותר טוב. אם ננחיל את הערך הזה – אני חושב שרבים יותר יעבדו.

חיים אורון (מרצ):

תתחיל עם – – – שלנו, אחר כך עם המובטלים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אתה צודק. אני אומר את זה.

קריאה:

אני בעד – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. עזוב, הדיון נגמר, היתה לך הזדמנות לדבר. משפט אחד, ותו לא.

עמיר פרץ (העבודה):

אני בעד שאת ששת חודשי האבטלה יעשו במסחר ובשירותים. את תקופת דמי האבטלה יעשו בשירותים בבתי-חולים – – – בבקשה, שהממשלה תסכים. שלא יהפכו אותם לבטלנים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

עמיר, עכשיו, כשאתה חבר כנסת ונשארת חבר כנסת גם אחרי הבחירות שלך, אני רוצה לומר לך –
אם תסכים להיות שותף אתי להצעת חוק – –

היו"ר ד' תיכון:

למה? עוד ישנו את החוק, רטרואקטיבית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לעבוד גם כשהם בזמן INCENTIVE – – שתהפוך את מענק האבטלה למענק קונסטרוקטיבי, שייתן
אבטלה. יש לי הצעה מנוסחת, כתובה. אני אשב אתך אם תסכים להצטרף אליה, אולי נשמח מאוד
לעשות בעניין הזה שינוי מאוד מהותי, שלדעתי יכול להביא לכך שהרבה מאוד מובטלים כן ילכו
לעבודה, אפילו אם העבודה החדשה שהם מוצאים פחות טובה מזו שהיתה להם, כיוון שאז מענק
האבטלה יהיה קונסטרוקטיבי ויהפוך את המענק לתוספת על השכר, ולא כמו היום, שאם אתה עובד,
אתה מאבד את מענק האבטלה. אפשר ליצור מנגנון, ויש לי הצעה מנוסחת בעניין הזה. אם תהיה
שותף אתי, אולי נביא ישועה ליהודים. תודה, אדוני.

עמיר פרץ (העבודה):

נאף מסאלחה (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לאן אתם הולכים? עדיין לא היתה הצבעה. אני רואה שהולכים כאן.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. הצעות סיעות העבודה-מד"ע-רע"ם ומרצ-חד"ש-בל"ד להביע אי-אמון
בראש הממשלה בשל: 1. המצב הכלכלי והחברתי במדינת ישראל – העבודה-מד"ע-רע"ם; 2. ביצוע
הפעילה השנייה – מרצ-חד"ש-בל"ד. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעות להביע אי-אמון בראש הממשלה – 33

נגד – 7

נמנעים – 1

היו"ר ד' תיכון:

33 בעד, נגד – 7, נמנע אחד. הצעת האי-אמון לא התקבלה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

מה לחצת? אין דבר כזה. תנסה ללחוץ עוד פעם, תלחץ עכשיו.

הצבעה מס' 2

היו"ר ד' תיכון:

זה לא עובד.

שבח וייס (העבודה):

הוא ניהל את הישיבה, השם שלו שם.

היו"ר ד' תיכון:

מה לעשות שזה הוחלף קודם. היא אומרת שהיא החליפה, תיכף יראו. סדרן, תוציא בבקשה את הגיליון.

הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין

לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצבעה הבאה: הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – לסדר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

החוק הוא שלך?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוביל אותו, כן. אדוני היושב-ראש, בשבוע שעבר היה רק דיון, לא היתה הצבעה. הממשלה בהתחלה התנגדה, והסכימה לתמוך בכך שבין הקריאה הראשונה לקריאה השנייה נדון בכמה שינויים שהם ביקשו, נעשה את הדיון בין הקריאה הראשונה לשנייה. לכן, כרגע הממשלה תומכת בהצעת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אני לא מבין מה שהוא אמר, אני גם לא מבין את הצעת החוק. נדמה לי שאפשר לעגן את זה בכללים. למה צריך הצעת חוק לעניין הזה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — זאת תהיה עסקת קומבינציה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998, להכנה לקריאה שנייה ושלישית – באיזו ועדה? ועדת הכלכלה?

קריאה:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

ועדת הכלכלה. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 13

נגד – 7

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק מינהל מקרקעי ישראל (תיקון מס' 2) (מכרזים להענקת זכויות במקרקעין לבנייה ולמגורים), התשנ"ח-1998, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 13, נגד – 7, נמנע אחד. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הכלכלה. תודה רבה.

הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין, בוא.

הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הצעת החוק לקביעת אזורי עדיפות לאומית, שאני מגיש היום יחד עם קבוצת חברי כנסת מכמה סיעות, המטרה העיקרית שלה היא לתקן עיוות איום וחמור, אשר אינו עולה בקנה אחד עם עקרונות של משטר דמוקרטי.

כידוע, מעניקה הממשלה ליישובים הנכללים במסגרת אזורי עדיפות לאומית כל מיני פריבילגיות, כל מיני תמריצים, הקלות במס והטבות כלכליות שונות, אבל, לצערי הרב, רבים מהנזקקים אובייקטיבית לעזרה כזאת לא נכללים באזורי עדיפות לאומית והם נהפכו לקורבן, גם אם השלטון מתחלף.

הוויכוח שלנו – וזאת הסיבה להצעת החוק שלנו – שיש פה גישה סלקטיבית ביישום החוק הזה. החוק הזה לא מביא בחשבון את הסקטור הערבי. אפילו בזמן שהיו חלק מהיישובים הערביים במסגרת אזורי עדיפות ב', באה הממשלה הזאת ואמרה שהיא מעדכנת את החוק ומכניסה קריטריונים חדשים, כמו הקרבה הגיאוגרפית. ומה היתה התוצאה? שאפילו יישובים ערביים שהיו באזורי פיתוח ב', הוצאו ממסגרת אזורי עדיפות ב'. אמרו: הקרבה הגיאוגרפית. יש יישובים ערביים שמרוחקים כמה מטרים מיישובים יהודיים, והמצב הסוציו-אקונומי בהם הוא כל כך גרוע, והם לא נכללו באזורי עדיפות, אפילו באזור עדיפות ב'.

הנתונים מדברים בעד עצמם. אחרי 50 שנה – – – מה אתה מצלצל, אדוני היושב-ראש?

הנתונים מדברים בעד עצמם. אחרי 50 שנה, ההוצאה לנפש מתקציבי הרשויות המקומיות בסקטור הערבי מגיעה רק ל-60% מהקיים בסקטור היהודי. האוכלוסייה הערבית מהווה 19% מהאוכלוסייה במדינה, אבל שיעורם של אלה מקרבה שחיים מתחת לקו העוני הוא יותר מ-48%.

לפני זמן-מה פרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, לפי הקריטריון הסוציו-אקונומי, עשרה אשכולות לדירוג היישובים. יותר מ-80% מהיישובים הערביים נמצאים בשלושת האשכולות הנמוכים ביותר. רק הכפר מעליא נמצא באשכול החמישי. זאת אומרת, בשישי, בשביעי, בשמיני, בתשיעי ובעשירי אין שום יישוב ערבי.

הנתונים מראים, שהיישובים הערביים מהווים את האחוז הגבוה ביותר במוקדים מוכי האבטלה, מאחר שהם לא נכללים באזורי עדיפות. עד היום הזה הם לא קיימים על מפת התיעוש, הם לא קיימים לפי חוק עידוד השקעות, כי הם לא מקבלים פרווילגיות לפי החוק הזה, ולכן הפער העצום.

רק אתמול פורסם, שהפער בין היישובים הערביים והיהודיים הגיע ל-16 מיליארד שקלים. זאת אומרת, שצריך לפחות 20 שנה כדי לגשר על הפער הזה אם תהיה לממשלה נכונות להתמודד באמת עם בעיית האפליה המצטברת במשך 50 השנים שעברו.

לכן בהצעת החוק אנחנו מעגנים קריטריון חדש, שיובא בחשבון כדי שיהיה צדק במדינה הזאת וחלק מאזרחיה לא יהיו מחוץ לתחום. זה הקריטריון הסוציו-אקונומי, שיביא בחשבון את הממוצע של ההכנסה הלאומית, שהיא לפחות 60% מהממוצע הארצי. זה יהיה קריטריון יותר צודק והוא יביא בחשבון גם את אלו שנפגעו בעדכון החדש של עיירות הפיתוח, לא רק היישובים הערביים.

תמיד האשמנו, שהגישה לאזורי העדיפות לובשת אופי פוליטי. אם לפי העדכון החדש אתה נותן להתנחלויות שהם יהיו באזור עדיפות א', ואת חלק מאזרחי המדינה, שמבחינה סוציו-אקונומית הם במצב הגרוע ביותר במדינה, אתה לא מביא בחשבון – איך אפשר לדבר על חברה שוויונית?

לכן אני מקווה, שחברי הכנסת מכל הסיעות יביאו בחשבון, שהחוק הזה בא להתמודד עם עיוות שיטתי שהיה במשך 50 שנה. באנו לתקן כאן עיוות, כדי שנוכל להגיד שבמדינה הזאת אין מדיניות אפליה שיטתית לרעת חלק מאזרחיה לפי חוקים. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. רשימת הדוברים נעולה. ראשון הדוברים – חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת נסים דהן, אני מוסיף אותך לרשימה, וכן את חבר הכנסת דהאמשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני קורא לחברי הכנסת מכל סיעות הבית לתמוך בהצעת החוק שהציג לפנינו חבר הכנסת סעד, ולא לעשות כאן חשבון של קואליציה ואופוזיציה; לא להקיש עכשיו ממערכות היחסים של משא-ומתן לשלום. כי לא פעם עושים הקשות כאלה.

נסים דהן (ש"ס):

זה לא קשור, מה זה קשור?

שבח וייס (העבודה):

באותה הזדמנות אני רוצה לומר לחבר הכנסת סעד – זאת גם הזדמנות לומר משהו על התקופה שבה אנחנו הנהגנו את המדינה. אני חושב שנעשו טעויות קשות ביחס לאוכלוסייה הערבית, וחלקן הגדול תוקן עוד בתקופת ממשלת רבין. אני משוכנע, שאילו היתה לנו הזכות להמשיך ולהנהיג את המדינה ויצחק רבין היה נשאר בין החיים, אנחנו היינו משלימים את המעגל ויוצרים מערכת חוקית שלא יהיה בה אף סימן של אפליה.

לו היתה מגילת העצמאות הופכת למבוא לחוקה, אפשר היה למנוע על-פיה כל סוג של אפליה, מכוונת או עקיפה, מלאה או חלקית, של אזרחים ישראלים על רקע השתייכות אתנית או דתית. השיקול באזורי העדיפות צריך להיות כלכלי מובהק, חברתי מובהק, לפעמים ביטחוני, כאשר מדובר על אזורי ספר, לרבות יישובים ערביים שבאזורי הספר. אף פעם לא להוציא מהמעגל יישוב שרוב או כל תושביו הם ערבים.

אני מסיים, אדוני היושב-ראש, באזכור ממצא טרי, אגב לא מפתיע. היום פורסמו נתוני האבטלה הקשים, הנמשכים, במדינה מופרטת, שבה כסף במיליארדים זורם לקבוצה קטנה של בעלי הון. במקום הראשון – עין-מאהל, במקום השני – שלומי. זה מצביע על "ברית העניים", שהיא יהודית וערבית, וזה מחזק מאוד את הצורך בחוק שלך, ואני אתמוך בו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. אני מזמין את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת בנימין אלון. בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני מבקשת לברך את חברי, חבר הכנסת אחמד סעד, על המאמץ שהוא משקיע בקידום הצעת החוק החשובה הזאת.

חברי הכנסת, בעידן ההפרטה, כפי שאמר חבר הכנסת וייס, בעידן הסגידה לשוק החופשי ולכל מי שהוא עשיר ולכל מי שהוא בעל נכסים, בעידן הזה מעמיקים ומתרחבים הפערים החברתיים. בעידן הזה חלוקת העושר, חלוקת ההכנסות נעשית עוד פחות צודקת, עוד פחות שוויונית מאשר קודם לכן. לכן אנחנו נמצאים היום במדינה, שלכאורה באופן ממוצע היא מדינה מפותחת, אבל יש בה שכבות רחבות מאוד שחיות בתנאים של עולם שלישי, ואני לא מתכוונת רק לתנאים של העובדים הזרים שגרים באזור התחנה המרכזית בתל-אביב.

חברי הכנסת, אני רוצה להוסיף על הדברים החשובים שאמר כאן חברי, חבר הכנסת אחמד סעד, עוד היבט אחד. אחת הבעיות החמורות שקשורות בפערים החברתיים היא בעיית ההשכלה. קיימנו דיון על הנושא של ההצלחה בבחינות הבגרות ושל הפערים בסיכוי של בת או בן באזור כזה או באזור אחר להגיע לסיום כיתה י"ב.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סאלח סלים, אתה מפריע, אתה לא שומע.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מפריע לאלה שמפריעים, אני יודע. אבל הם מפריעים בהיסטוריה.

היו"ר ח' דיין:

תפסיקו "להביא לו עצבים", הוא עבר טיפול.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו דיברנו על הפערים בהצלחה בבחינות הבגרות. אבל אני רוצה להתחיל דווקא בגיל הרבה יותר מוקדם. למשל, ביישוב שמוגדר כאזור עדיפות, לפי החוק הקיים היום, התושבים זכאים להנחה של 90% על שכר הלימוד בגני-הילדים. והנושא הזה הוא נושא קריטי ביותר. כי אנחנו מדברים בשכונות וביישובים שאין בהם גני-ילדים. ולכן, ברגע שאנחנו נקבע קריטריון כלכלי-חברתי וכל האזורים האלה והיישובים האלה ייכנסו למעמד של אזור עדיפות, אנחנו נבטיח דבר חשוב מאוד, שהילדים שם יגיעו לגן בגיל שלוש ובגיל ארבע. אני חושבת, שזה דבר גורלי להתפתחות הקהילות האלה, להתפתחות היישובים האלה.

נקודה נוספת – נושא אזורי עדיפות גם קשור בפיתוח תעשייה ופיתוח מקומות עבודה. חברי הכנסת, יש בעיה קשה מאוד של מקומות עבודה בצפון ובדרום; בעיה חמורה ביותר. מפעלים נסגרים, מפעלים חדשים לא נפתחים, ואין סיכויים לעבודה. אבל חמור עוד יותר הוא מצבן של הנשים. נשים שמתקשות לצאת ולחפש עבודה רחוק ממקום המגורים שלהן, קשה להן עוד יותר למצוא עבודה. אבל אם חמור מצבן של הנשים, הרי פי כמה חמור יותר מצבן של הנשים הערביות. ועכשיו, כשאנחנו

נמצאים בתקופה שמספר ניכר של מתפרות – שהן מקומות עבודה של נשים ערביות – נסגרו, בעצם אין סיכוי לעבודה לנשים. והדבר הזה פוגע גם במעמדן וגם בהכנסת המשפחה, גם בסיכוי ההתקדמות של הקהילה כולה.

לכן, גם הענקת מעמד של אזור עדיפות יש לה משמעות רבה מאוד לנשים שגרות ביישובים, בשכונות, לבעלי הכנסה נמוכה שסובלים ממצוקה חברתית. לכן אני אתמוך בשמחה וברצון בהצעת החוק הזאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין אלון. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לצערי, זו הצעת חוק גרועה, חבר הכנסת סעד. המבחן הסוציו-אקונומי הוא לא מבחן של אזורים והוא לא נותן עדיפות לאומית שממשלה – וכל ממשלה – לא רוצה לוותר עליה. ממשלת רבין המנוח, שהיתה תקופה ארוכה ממשלת מיעוט, והיא נשענה ממש על 61 חברי כנסת, 58 חברי כנסת, ותמכו בה, לא משנה – היו לה קווים לאומיים שלה. בא שבס ובטל את הקווים שהיו בממשלה שקדמה לה. הגיעה ממשלה אחרת, עושה סדר עדיפויות אחר.

עזרה סוציו-אקונומית זה דבר אחד. אבל מה אני אעשה, חבר הכנסת סעד, איך אני אבטא כממשלה את הרצון שלי לפזר אוכלוסין? לא משנה אם זה לנגב או ליהודה ושומרון. אין מנדט לממשלה לקבוע מדיניות שתבטא בצ'ופר כלכלי? אני לא מבין את ההצעה הזאת. זה שצריך לעזור לאנשים ברמה כלכלית נמוכה, בוודאי, ויש הרבה חוקים כאלו וצריך לחוקק את כל שאר החוקים החברתיים הנחוצים, אבל איך זה קשור לדבר הזה? אם ממשלה רוצה לבטא מבחינה לאומית את רצונה ליישב את הנגב, לפי ההצעה שלך אין לה שום סמכות לעשות זאת. אם הממשלה רוצה לבטא את העזרה, את הרצון שלה לפזר אוכלוסין מן השפלה ליהודה ושומרון, ממשלה לאומית, איזה מין – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה חוק אחר. זה לא שייך לאזורי עדיפות. יש אגרת לימוד, למשל.

בנימין אלון (מולדת):

ולכן, לקחת מבחן פשוט, מבחן סוציו-אקונומי של 60%, זה לא קשור לחוק אזורי עדיפות, וזה סותר את כל רוח המדיניות הכלכלית, שלדעתי כל ממשלה שיש לה שאיפות לאומיות צריכה לכבד.

הי"ר ש' וייס:

כן.

בנימין אלון (מולדת):

מה כן, אדוני?

הי"ר ש' וייס:

יש לך עוד זמן, סליחה.

בנימין אלון (מולדת):

אני מקבל את המלה כן, ואני מקווה שאדוני מסכים לדברי.

הי"ר ש' וייס:

לא, הפעם לא. חברים, לא להפריע, אנחנו באמצע הדיון.

בנימין אלון (מולדת):

אני חושב שגם היושב-ראש – אף שאני מבין, אני זוכר את ההתנגדות של היושב-ראש לשם "קריית הלאום", כי יש לנו שני לאומים: ערבי ויהודי.

הי"ר ש' וייס:

נכון, נכון.

בנימין אלון (מולדת):

אני מבין שיש לו רגישות לכל דבר שהוא לאומי, כי הוא לא רוצה שנהיה מדינה לאומית, הוא רוצה שנהיה מדינה דו-לאומית.

הי"ר ש' וייס:

הוא רוצה שתהיה מדינה ככל המדינות הדמוקרטיות בעולם.

בנימין אלון (מולדת):

לא משנה. אני מבין. בכל אופן, אדוני היושב-ראש, צריך להבין שגם לשיטתו צריכה להיות איזו רשות לממשלה לעשות מדיניות של פיזור אוכלוסין.

הי"ר ש' וייס:

אגב, אני הצעתי שהשם יהיה "קריית המדינה". זה פותר את הכול.

בנימין אלון (מולדת):

טוב, לא משנה. אני מכיר את שיטתו, וכמובן סולד ממנה ומתנגד לה. אבל זה לא משנה. צריכה להיות לממשלה איזו פריווילגיה לקבוע פיזור אוכלוסין, לקבוע את הנגב, לקבוע את יהודה ושומרון, להשקפתה של ממשלה מסוימת, לקבוע אזורי ביטחון. אני ממש מקווה, שכל חברי הכנסת, מימין ומשמאל, יבינו, שאי-אפשר ליטול את הסמכות ואת הזכות ואת החובה הזאת מכל ממשלה שהיא. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אלון. חבר הכנסת יונה יהב. אחריו – חבר הכנסת סאלח טריף. שלוש דקות, חברים.

יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מקווה שהחוק הזה יעבור, כי הוא חוק ראוי, מוצדק, הוא בא לשים קץ לתופעה המאוד מאוד מיוחדת שאנחנו רואים עם שינוי משטרים במדינה שלנו, כאשר ממשלות קמות ועולות. אחד הדברים הראשונים שבאים ועושים על-פי האידיאולוגיה ועל-פי מצע – משנים את מפת אזורי העדיפות, ויוצרים עוול, ויוצרים הטעיה, בטיעון של תקציבים לאומיים. הדבר הזה חייב להגיע לידי סיום.

יפה עשתה קבוצת חברי הכנסת, שקבעה בהצעת חוק את אזורי העדיפות על-פי קריטריונים נוקשים, חד-משמעיים, שווים לכל נפש. הלוואי שהחוק הזה יעבור, ופעם אחת אנחנו נקבל מפה שתהיה מקובלת על כולם לגבי אזורי עדיפות לאומית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת יונה יהב. חבר הכנסת סאלח טריף, ואחריו – חבר הכנסת סאלח סלים. זה מדור הסאלחים.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ש' וייס:

אחר כך נראה. אלוהים גדול.

סאלח טריף (העבודה):

אין עוד סאלח.

חיים אורון (מרצ):

סאלח ג'ומס.

היו"ר ש' וייס:

סאלח וייס. קדימה חבר'ה.

סאלח טריף (העבודה):

אנחנו נקבל אותו למועדון בשמחה.

היו"ר ש' וייס:

אני גם אעבור למועדון. חברים, קדימה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לו היינו באמת מדינה ככל המדינות והכול מתוקן – לא היה צריך את החוק של חבר הכנסת אחמד סעד, משום שלפי כל הכללים של מדינה דמוקרטית, צודקת, הוגנת, מצב של עדיפות לאומית ומתן סיוע ממשלתי היו נחתכים ומתקבלים באמת לפי חתכים של מצב חברתי, כלכלי, סוציו-אקונומי, אלו הכללים של החוק, של הצדק, של חברה מתקדמת, נאורה. אבל אנחנו מדינה מיוחדת, שבה ממשלות מתחלפות, ממשלות פועלות לפי אידיאולוגיה, לפי קביעה של פוליטיקה ומדיניות פנימית.

אדוני היושב-ראש, ממשלתו של יצחק רבין שינתה את סדר העדיפויות הלאומי, העבירה מההתנחלויות בשטחים לתוך הארץ, לעיירות הפיתוח, ליישובי קו העימות; ובאה ממשלתו של ביבי נתניהו והפכה את היוצרות. גם ממשלתו של יצחק רבין בזמנה, בהשראתו של יצחק רבין המנוח, הכירה בעובדה, שהאוכלוסייה הערבית במדינת ישראל היא אוכלוסייה שקופחה במשך עשרות שנים, וצריך להפסיק את הקיפוח הזה, וצריך ללכת בדרך לקראת שוויון, ואין דרך אחרת, אלא לשנות את סולם העדיפויות הלאומי ולהביא את האוכלוסייה הזאת בדרך של הליכה רבת שנים, כדי להביא לשוויון זכויות אמיתי בתוך המדינה. אין שום סיבה בעולם להפלות בין אזרח לאזרח, במיוחד במדינה הזאת, 50 שנה אחרי קיומה.

לצערי הרב, העובדות מורות, שהיום, פעם נוספת, חזרנו אל ימי האופל, החושך, והדברים נקבעים על-פי מפתח פוליטי. אם, למשל, היום הגוף הימני שולט יותר בממשלה, ההתנחלויות זוכות לעדיפות פעם נוספת וההשקעות הרבות הן בכבישים העוקפים, בבנייה בשטחים ובתיעוש לחינם, כי כולנו יודעים שבשלב כלשהו אנחנו ניסוג מאותם שטחים – אם לא מכולם הרי מרובם – וכל מה שהמדינה משקיעה מכספנו ירד לטמיון. חבל שזה קורה.

טוב עשה חבר הכנסת אחמד סעד, אדוני היושב-ראש, שהביא את הצעת החוק הזאת. יכאב לי מאוד אם הקואליציה תתייצב נגד האופוזיציה, כי אלה נושאים אזרחיים מהחשובים ביותר לעצם חיינו, שמחייבים הגינות פוליטית פרלמנטרית של כולם. אני מקווה, חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת וקנין, שאתם, תנועת ש"ס – תנועה חברתית שנלחמה למען השכבות החלשות, ואני מעריך את הפעולה שלכם –

נסים דהן (ש"ס):

היחידה.

סאלח טריף (העבודה):

— — תיתנו יד לכך שגם אוכלוסייה אחרת, שמקופחת עשרות שנים, לא תקופח. הרב אריה דרעי, מנהיג התנועה שלכם, היתה לו יד ארוכה במתן סיוע לרשויות הערביות בהיותו שר הפנים, לפני זה מנכ"ל, ואחר כך כמנהיג תנועת ש"ס. זו שעתכם היפה, משום שאין פה עניין פוליטי, אין כאן עניין של בעד ונגד, יש כאן עניין עקרוני של צדק סוציאלי חברתי — —

יצחק וקנין (ש"ס):

בשבוע שעבר הועבר פה חוק על-ידי חבר הכנסת טלב אלסאנע בנושא של שוויון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא.

הי"ר ש' וייס:

החוק הזה לא היה מופנה באופן קונקרטי לעניין הזה, הוא היה יותר כללי.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת וקנין, אני מעורב בחוק הזה בוועדת הפנים. כמי שהיה ראש מועצה, כמי שהיה סגן שר הפנים וכראש ועדה שהביא את החוק לקריאה ראשונה, אני אומר לך שחשוב שנדע שזו קריאת כיוון חשובה לצדק סוציאלי וחברתי במדינת ישראל. זה מה שהתאחדנו בו כולנו בבחירות להסתדרות, זה חוק שאנחנו צריכים להתאחד מאחוריו, כדי להביא לצדק כלפי אוכלוסייה נאמנה, שהיא חלק חשוב מהאוכלוסייה של מדינת ישראל.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת סאלח טריף. חבר הכנסת סאלח סלים. אחריו יהיה חבר הכנסת נסים דהן. אחר כך נראה הלאה. בבקשה, אדוני.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אילו חיינו במדינה שמכבדת את עצמה, עם ממשלה שמכבדת את העם שגר במדינה, לא היה צורך בהצעת החוק שאנחנו דנים עליה היום.

היו"ר ש' וייס:

רשימת הנואמים סגורה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה הצעת החוק הזאת? קרו מקרים – אפשר לקרוא גם בשמות – שבהם הממשלה החליטה שזה אזור עדיפות א', זה אזור עדיפות ב'. מה קרה בזמן הממשלה הזאת? חלק גדול מהכפרים הערביים, הערים הערביות, שהיו מוגדרים כאזור עדיפות א' עוד מזמן הממשלה בקדנציה שעברה, באה הממשלה הזאת והחליטה, שמי שהיה מוכר כאזור עדיפות א' – היא מורידה אותו לאזור עדיפות ב' –

נסים דהן (ש"ס):

הם נהיו עשירים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תיכף אגיד לך מה הם. מי שהיה מוגדר כאזור עדיפות ב', בכלל העיפו אותו. אתן דוגמה. העיר האסלית נצרת, על-ידה בנו את נצרת-עילית, אבל הבתים מעורבים. היום אנחנו רואים, שנצרת-עילית היא אזור עדיפות א', ונצרת האמיתית, שקיימת אלפי שנים – הבתים מעורבים שם ואי-אפשר לדעת – בכלל נמחקה בחלק מהסעיפים. מה זה אומר – דמוקרטיה, שוויון? אלה כפרים ערביים שאפילו הביטוח הלאומי יודע שרמת ההכנסה שם נמוכה מאוד ואיזה עוני יש שם. אתה אומר לי שהם התעשרו; הלוואי שהיו מתעשרים ולא היו צריכים את אזורי העדיפות האלה. ולאן מעבירים את אזור עדיפות א'? אל השטחים הכבושים, להתנחלויות. בסדר, זו המדיניות של הממשלה.

הצעת החוק שחבר הכנסת סעד הביא צודקת מבחינה חברתית ומבחינה אנושית. בואו נגדיר על-פי הכנסה, לא חשוב אם זה יהודים, ערבים או משהו אחר, בלי להתייחס כלל לדת או ללאום. הממשלה מתנגדת. למה? המסקנה שלי היא, שמשום שזו ממשלה גזענית, כן. תגיד לי, למה היישוב היהודי נצרת-עילית הוא אזור עדיפות א', ונצרת הערבית לא? ומשהו, כפר-כנא ועין-מאהל, יישובים שנמצאים מסביב, פחות מ-100 מטרים משם – הם לא באזור עדיפות? מה אפשר להגיד על זה – שוויון, דמוקרטיה? אפשר רק להגיד שזו ממשלה גזענית.

אם באמת חושבים על צדק – אני לא מאמין שיחשבו פה על צדק, אין לי תקוות – צריך להגדיר את ההכנסה של האוכלוסייה ביישוב, אם זה יהודי ואם זה ערבי, ועל-פי זה להסכים להצעת החוק של חבר הכנסת סעד. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת נסים דהן, אחריו – חברת הכנסת ענת מאור. לא, בעצם חבר הכנסת דוד אזולאי. אומנם הוא קצת איחר לאשרר, אבל עשינו חנינונת. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שאלה ראשונה לחבר הכנסת אחמד סלים – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אין דבר, אפשר לערבב.

נסים דהן (ש"ס):

הסלט יצא טוב.

בממשלה הקודמת הכפרים האלה היו ברשימה? אז מה אתה רוצה מהממשלה הזאת?

היו"ר ש' וייס:

שהיא תתקן את המצב.

נסים דהן (ש"ס):

אבל הוא מאשים את הממשלה הזאת שהיא גזענית. למה? מפני שעין-מאהל, כפר-כנא וכל אלה לא היו ברשימה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אחמד סעד אמר, שכל הממשלות טעו בעניין. אני הקשבתי לנאום שלו.

נסיים דהן (ש"ס):

אם הם היו ברשימה קודמת ועכשיו הוציאו אותם – מילא, אבל הם לא היו כלל ברשימה לא בממשלה הזאת, לא בממשלה הקודמת ולא במשך 40 שנה תחת כל הממשלות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני האשמתני את כל הממשלות, אמרתי שזה עיוות מצטבר.

נסיים דהן (ש"ס):

לא דיברתי עליך, דיברתי על הנואם הקודם.

לעצם העניין. אני בעד החוק, אבל – פה אני אומר "אבל" גדול – צריך להשאיר את החופש ביד הממשלה. במקרים מסוימים שבהם לממשלה יש מדיניות, לפעמים זו מדיניות התיישבות, לפעמים זו מדיניות למגר מוקדי אבטלה קשים, אי-אפשר לקבוע חד-משמעית קריטריונים שרק לפיהם הממשלה תעבוד. כי מה שיקרה הוא, שאנחנו ננציח מצב שבו הממשלה תהיה כבולה בפיתוח אזורי תעשייה או אזורים חדשים במדינה הזאת.

אם המדינה תחליט מחר שהיא רוצה לפתח את הנגב ולהקדיש את כל המשאבים לנגב, על-פי החוק הזה היא לא תוכל לעשות זאת, כי אין לה יותר משאבים. צריך להשאיר את החופש בידי הממשלה במקרים מסוימים, ואם לממשלה יש רצון לפתח וליישב אזורים נידחים במדינה, ויש לנו הרבה אזורים כאלה, והבאתי לדוגמה את הנגב, אין שום סיבה שהיא לא תעשה זאת בגלל החוק.

לכן, אדוני חבר הכנסת המציע, אם בהצעה שלך נוכל לשלב בין שתי הגישות, הגישה שלך, שהיא מאוד מקובלת עלי, שצריך בהחלט לסייע בצורה פרטנית, אפשר לתת אזור עדיפות לתקופה קצרה, לתקופה מסוימת, לאזור מסוים, בנושא מסוים, כמו שבזמן האחרון אני רואה שהממשלה הולכת בכיוון הזה – אזור עדיפות א' בחינוך, במס הכנסה לא. יש מקומות שמוכרים כאזור עדיפות דווקא לגבי הטבות במס, ובחינוך לא. בנקודות החלשות של כל יישוב ויישוב, של כל אזור, בהחלט צריך לתת תגבור על-ידי הכרה כאזור עדיפות, אבל אי-אפשר להשתמש בזה בצורה גורפת, אזור עדיפות א'. אפשר להשאיר את שיקול הדעת בידי הממשלה, מה הוא הנושא שצריך תגבור, מה הוא הנושא שצריך עידוד, מה הוא הנושא שצריך לתת לו עדיפות כדי להביא אותו לממוצע הארצי.

אם הממשלה רוצה להחליט מחר לפתח את הנגב או את אזור ההר, שלא מיושב עד היום, אי-אפשר לשלול ממנה את האפשרות הזאת, ולא משנה איזו ממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תיקונים אפשר לעשות אחר כך. תצביע בעד.

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שאמרת. אם חבר הכנסת המציע יקבל את העמדה שלי, אנחנו בעד.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברים, לפני שאני קורא לנואם הבא – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני רוצה לומר משהו דווקא בנוכחותך. אם תרצו תראו בזה קצת הודעה אישית.

לפני ימים אחדים, במסגרת פתיחת המונדיאל, התבקשתי על-ידי כתב טלוויזיה להגיב איזו תגובה לגבי השפעת המונדיאל על המליאה, ואני הבעתי עמדה גורפת, קצת קיצונית, אפילו בשפה קצת בוטה. כך קרה שדווקא כאשר ישבו ליד הטלוויזיה חברי הטובים מאוד, אלי גולדשמידט, איתן כבל, אפי אושעיה, רובי ריבלין ואופיר פינס-פז, מאבירי המליאה, מהאנשים החרוצים ביותר של הבית הזה, הושמעה האמירה שלי, ואני מבקש את סליחתם, נוכח הקהל. תייצגו אותי במונדיאל, מי שרוצה, בתנאי שתביאו לי פתק כל פעם מה התוצאות. מכל הלב אני מבקש את הסליחה. תודה רבה.

חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – חבר הכנסת דוד אזולאי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לתמוך מאוד בהצעת החוק של חבר הכנסת סעד. זו הצעה חשובה, נכונה וראויה, ובמיוחד לאור מדיניות קביעת אזורי עדיפות של הממשלה הנוכחית.

חברות וחברי הכנסת, נכון שמאז קום המדינה היתה אפליה, ואני אומרת זאת בריש גלי, בין המגזר היהודי לבין המגזר הערבי, אבל אסור להתעלם משינוי המגמה החשוב ביותר שנעשה בתקופתו של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, בממשלת העבודה-מרצ, גם בהשקעות בחינוך תחת אמנון רובינשטיין, וגם בנושא מפת אזורי עדיפות. זו היתה הפעם הראשונה שלא הוציאו אל מחוץ לתחום את המגזר הערבי.

נכון, המהלך עוד לא הושלם, אבל אחרי שהמהלך התחיל באה ממשלת הליכוד, עם השותפים, ומסיגה אותנו לאחור, כמו שהיא מסיגה אותנו לאחור בהרבה דברים. הרי כבר נגענו, כבר היינו במצב של יותר שוויון, כבר היינו במצב של יותר צדק. אז מסיגים אותנו לאחור, אין שלום אלא יש חרחורי מלחמה, יש בידוד מדיני, יש צניחה כלכלית ויש אפליה גדלה והולכת כלפי המגזר הערבי.

חברות וחברי הכנסת, זה לא מקרה. הרי הכספים הללו הולכים לסדרי עדיפויות מעוותים של התנחלויות. כן נקבע סדר עדיפויות עם מפה ובלי מפה, במדיניות. נותנים להתנחלויות ולא לשכונות, נותנים להתנחלויות ולא למגזר הערבי.

חברי חברי הכנסת מש"ס, אנחנו בעד פלורליזם, אנחנו נגד שהתקציבים ילכו, כפי שמבקרת המדינה אמרה, באופן סלקטיבי ולא נכון ולא צודק.

נסים דהן (ש"ס):

כל זה כשאתם באופוזיציה. כשאתם בקואליציה אתם בעד.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו בעד שכל אוכלוסייה נזקקת תקבל, וקודם כול המגזר הערבי והפריפריה.

לכן אני תומכת מאוד בחוק. עם זאת, חבר הכנסת סעד, אני חושבת, שהצעתו של חבר הכנסת דהן, שלקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית תשלב ההצעה גם את אזורי העדיפות עם הצורך בטיפול נקודתי, כפי שעשתה, דרך אגב, ממשלת רבין, זיכרוננו לברכה, כי יש אזורים כמו הנגב, שאילו אני שייכת, וכמו הפריפריה הרחוקה, עם צורך בטיפול נקודתי, אז נביא להצעה טובה וראויה, בניגוד למדיניות המעוותת של הממשלה הנוכחית. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת דוד אזולאי. אחריו – חבר הכנסת חיים אורון.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה להודות לך על שנהגת לפנים משורת הדין. תודה.

אדוני היושב-ראש, ידוע שהמדינה קובעת סדרי עדיפויות ועדיפות לאומית נקבעת כדי לעודד ולחזק יישובים חלשים. צר לי שחברי חבר הכנסת סאלח סלים קבע שיש כאן גזענות. אני לא אומר שיש כאן גזענות, אבל אני חושב שבקביעת הממשלה אזורי עדיפות לאומית יש חוסר מחשבה שזועק לשמים. אסביר למה אני מתכוון.

אם אני לוקח לדוגמה את המשולש כרמיאל-נהריה-עכו, כאן אנחנו רואים את חוסר המחשבה של ממשלת ישראל בקביעת עדיפות לאומית א', כאשר כרמיאל מקבלת 8% ונהריה מקבלת 15% והטבות נוספות, ואילו העיר עכו, לולא עבדכם הנאמן שיושב בבית הזה, נדמה לי שעכו היתה נמחקת

ממפת אזורי עדיפות לאומית א' במדינת ישראל. עד שבאתי לכאן ואמרתי: רבותי, איך ייתכן? במקום לחזק את החלשים, ממשיכה ממשלת ישראל לחזק את החזקים ולפגוע בחלשים.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה לברך אותך, משום שאתה מייצג תמונה אמיתית וכנה, וכך תנהג ש"ס.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני אומר לך, ידידי יושב-ראש ועדת הפנים, חבר הכנסת סאלח טריף, אתה יודע שהייתי אתך בוועדת הפנים, ואני לא תומך בממשלה בקטע הזה של עדיפות לאומית א'. אני חושב, שאם תועלה כאן הצעה המייצגת נאמנה את כל אזורי המצוקה בארץ, אין שום סיבה שאני לא אתמוך בה, גם אם אני חבר הקואליציה. מפני שאני לא יכול לתת ידי לעוול, ובמיוחד כשאני חש זאת על בשרי בעיר עכו.

אתן דוגמה נוספת. אינני מבין מדוע, למשל, העיר בני-ברק, שהיא אומנם במרכז הארץ, אבל יש לה בעיית חינוך קשה, המצוקה במערכת החינוך קשה, למה לא יקבעו שם אזור עדיפות לאומית א' בחינוך, כפי שקובעים ביישובים אחרים, כדי לפתור את מצוקת החינוך בעיר בני-ברק? תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אזולאי. חבר הכנסת חיים אורון. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת שטרית. אחריו – חבר הכנסת טלב אלסאנע וכו' וכו'.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשיתו של רעיון אזורי הפיתוח, כאשר הוא עלה, היה לו מבחן אחד, והוא המבחן הגיאוגרפי – המרחק ממרכזי הארץ. במהלך השנים עוות הרעיון הזה לחלוטין והפך להיות מכשיר של יישוב מדיניות, או יישוב על-פי מפתח פוליטי. מוצדק לחלוטין להכניס את השיקול הסוציו-אקונומי כשיקול מרכזי בהקצאת אזורי עדיפות.

אני אצביע בעד החוק של חבר הכנסת אחמד סעד, אף-על-פי שאני יודע שאין שום סיכוי ושום אפשרות לבצע אותו כפי שהוא רשום פה לקריאה ראשונה. אבל תמכתי בעבר ואני תומך גם היום בהכנסת המרכיב הסוציו-אקונומי בשקלול מסוים כמרכיב מרכזי בקביעת אזורי עדיפות. הוא לא יכול להיות יחיד, אפילו מהטעם הפשוט שיש לפעמים אזורים – לא בבני-ברק – בתל-אביב, שהם גדולים יותר ממקומות רבים שהוזכרו כאן, שאם מבודדים אותם, הם בחתך סוציו-אקונומי יותר קשה מאשר אזורים אחרים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אתה יודע מה מצב מערכת החינוך בבני-ברק?

חיים אורון (מרצ):

אני לא מתכוון להתווכח על בני-ברק. אני יכול להגיד שלפעמים בדרום תל-אביב או בפרדס-כץ וכו' וכו' יש מרכיבים שאינם בבני-ברק. אני מקבל את העיקרון הבסיסי: המרכיב הסוציו-אקונומי צריך להיות מרכיב מרכזי במקום השיקול הפוליטי של חמש דקות מכפר-סבא. ידידי דוד אזולאי, אין גם וגם. אם אתה אומר: אני רוצה לתת יותר לעכו משיקולים סוציו-אקונומיים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לעודד אנשים שילכו לגור חמש דקות מכפר-סבא. צריך לעודד התיישבות יהודית בארץ-ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ריבלין, הוד-השרון כבר מלאה, אם אתה מתכוון לזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, מי שרוצה חמש דקות מכפר-סבא לא יכול לקבל את החוק הזה ובאומץ יצביע נגדו.

לכן אני אצביע בעד החוק. אני מקווה שבמעבר מקריאה ראשונה לקריאה שנייה ושלישית יחולו בו תיקונים שיעלו את המרכיב הסוציו-אקונומי לרמה כזאת שאפשר יהיה לחיות אתו.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת האשם מחאמיד – לא אתנו. חבר הכנסת מאיר שטרית – לא אתנו. חבר הכנסת טלב אלסאנע; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה; אחריו – חבר הכנסת חגי מירום. לאחר מכן – הצבעה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק המונחת לפנינו היא הצעת חוק שבאה להכניס היגיון לתוך טירוף המערכות ולתוך השיקולים הפסולים שהיו מנת חלקה של הממשלה הזאת ומנת חלקן של ממשלות ישראל בכלל לגבי אזורי עדיפות לאומית.

המושג "אזורי עדיפות לאומית" היה מושג מופשט, וכל ראש ממשלה השתמש במושג הזה ונתן לו את התוכן הראוי לו מתוך שיקולים פוליטיים. זאת אומרת, ראש ממשלה אפילו יכול לבוא ולהגיד: ביישוב מסוים אני מקבל אחוז קולות גבוה, לכן אני מכניס אותו למפת אזורי עדיפות לאומית. אנחנו אפילו עדים לזה באופן ממשי, כשהממשלה הזאת כוללת את כל ההתנחלויות במפת אזורי העדיפות הלאומית ומתעלמת מהיישובים שהמצב הסוציו-אקונומי בהם קשה. אני רוצה לדעת, מה יותר רחוק ממרכז הארץ, אם הבעיה היא ריחוק גיאוגרפי ממרכז הארץ. ניקח, למשל, את היישוב ערד והיישוב הבדואי שלידו כסייפה. היישוב ערד, שהוא יישוב מפותח, מבוסס מבחינה כלכלית, תעשייתית, מוכר כאזור עדיפות לאומית א', והיישוב כסייפה, שרק קם ומצב האבטלה בו תופס מקום ראשון במדינת ישראל, איננו כלל אזור עדיפות לאומית א'.

היו"ר ש' וייס:

היום עין-מאהל במקום ראשון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

נראה שהתחרות היא בין כסייפה לבין עין-מאהל.

היו"ר ש' וייס:

אחרי זה שלומי, ושלישית קריית-גת. לפי הפרסום זה משתנה, אבל כולם באבטלה נוראה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אם לוקחים את הטבלה של מצב האבטלה והעוני במדינת ישראל, מוצאים שהיישובים הערביים תופסים מקום נכבד בראשה. זו בושה וחרפה למדיניות הכלכלית. לדעתי, ההיגיון צריך להיות הכנסת צדק לקריטריונים, על מנת שהשיקולים יהיו שיקולים רציונליים ולא שיקולים פוליטיים, שיקולים גזעניים, אלא שיקולים של מצב כלכלי קשה, של אבטלה ושל עוני. צריך

לתת עדיפות לאותם יישובים חלשים בתחום החינוך ובתחום הרווחה, על מנת לתת תנופה לאותם יישובים, כדי שיוכלו להתמודד עם המצב הסוציו-אקונומי הקשה.

לכן אני תומך בהצעת החוק הזאת. אני חושב שהיא הצעת חוק טובה לכל עיירות הפיתוח והשכבות החלשות במדינת ישראל ומכניסה שיקולים הגיוניים, רציונליים, למדיניות הכלכלית של ממשלת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה; אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה; אחר כך – חבר הכנסת חגי מירום; ואחריו – חברי הכנסת האשם מחאמיד ומאיר שטרית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו באה לתקן עוול נוראי ממושך. הרי העדפת אזורים כאזורי פיתוח א' נולדה מלכתחילה כדי לעשות איזה תיקון של מצב קשה באזורים מסוימים לפי מצבם הגיאוגרפי וצורכי תושביהם. עם הזמן הפך הקריטריון הזה להיות קריטריון פוליטי בלבד, דרך פוליטית גרידא בידי הממשלות השונות כדי להעדיף אזורים מסוימים ואוכלוסיות מסוימות ולהעמיק בו-זמנית את העוול של אוכלוסיות אחרות. לכן ההצעה היא מאוד צודקת והיא במקומה.

שמעתי את דברי חברי, חבר הכנסת חיים אורון, שמבחינה טכנית קשה לאבחן אוכלוסייה כזו או אחרת כפי שמוצע בהצעת החוק. אני חושב שניתן לזה הפתרון שהצעת. יש לי פה הצעה שגם יכולה להיות מועילה. ניקח אזורים שהממוצע של האוכלוסין שלהם הוא מתחת ל-50% או מתחת ל-40%, ואז במקום שהממוצע גדול יותר הם זכאים, ובמקום שהממוצע הוא פחות ממה שנקבע – לא יהיו זכאים. אבל ודאי וודאי שלא יכול להיות שהעוול והעושה יימשכו. לא יכול להיות שעין-מאהל, כפי שאמרת, כבוד היושב-ראש, תהיה ראשונה בטבלת היישובים הסובלים מאבטלה ומעוני בארץ, ולידה נצרת-עילית, מרחק של מטרים ספורים, היא אזור עדיפות א' לכל דבר ועניין. עין-מאהל, נצרת, כפר-כנא ומשהד, גם אם הם מובילים בעוני, הם אינם יכולים להיחשב כאזור כזה. לכן אתמוך בהצעת החוק.

ברשותך, היושב-ראש, אולי רק בדקה אחת אסכם את הדברים גם בשפה הערבית.

(נושא דברים בשפה הערבית; להלן תרגומם לעברית):

רבותי המאזינים, הצעת החוק עוסקת בשינוי אזורי העדיפות הלאומית בכל הנוגע לסיוע ולהקלות הממשלתיות בתקציב. אנו טוענים, כי הצעת החוק גורסת, כי תינתן עדיפות לאזורים המאוכלסים בתושבים בעלי ההכנסה הנמוכה, ולא לאזורים גיאוגרפיים; זאת משום שהאפליה כנגד הערבים, במהלך השנים האחרונות, ובתקופות הממשלות השונות, היתה נתעבת וברורה.

אנו מציעים, כי ייקבעו קריטריונים להפחתה בתקציב ולקבלת הקלות. הקריטריון הוא הכנסתו של האדם בכל כפר או עיר. בהסתמך על ההכנסה ינהגו ביחס לכל התושבים. אין בקריטריון זה כל אפליה גזענית כנגד הערבים או זולתם. תודה רבה לכולכם.)

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דהאמשה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, ואחריו – לחבר הכנסת חגי מירום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה עושה מיעוט שמופלה לרעה במדינה שמתיימרת להיות מדינה דמוקרטית? מה עושה מיעוט שמונהגת נגדו אפליה גזענית במדינה שאומרת שהיא המדינה הדמוקרטית היחידה במזרח התיכון? מה עושה המיעוט הערבי במדינת ישראל ומה הוא יכול לעשות כדי לתקן עיוותים שנובעים מאידיאולוגיה גזענית, מגישה גזענית ומביצוע ומיישום גזעני של חוקים, או של מדיניות מפלה? מה שעושה חבר הכנסת אחמד סעד – וגם אנחנו חתומים אתו על החוק הזה – זה ניסיון להשתמש במכשיר הפרלמנטרי הדמוקרטי כדי לתקן עיוותים.

אני מתפלא שקמים חברי כנסת מסיעות הקואליציה ואחרים, שאומרים על עצמם שהם דמוקרטים, ומתנגדים להצעת חוק שבאה לתקן עיוותים ולעשות צדק, ולא רק עם ערבים, אלא גם עם יהודים שהופלו לרעה במדינת ישראל משום שהם שייכים לחתך סוציו-אקונומי נמוך.

הצעת החוק הזאת באה לתקן את העיוותים שנעשו מאז הקמת המדינה. אני אומר, שגם ממשלת יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, שהיטיבה עם האוכלוסייה הערבית לעומת כל הממשלות האחרות וניסתה לתקן את העיוותים, גם היא, בנושא הזה של אזורי עדיפות, לא תיקנה עיוותים והמשיכה עם מדיניות גזענית של אפליה נגד האוכלוסייה הערבית. אני אומר זאת כמי שנאם כאן בזמנו נגד התוכנית של שבס. אמרתי שזוהי תוכנית גזענית והתנגדתי לה. הייתי מן המעטים שהתנגדו לתוכנית הזאת בזמנה. אני אומר היום, שהממשלה הזאת לא רק המשיכה בתוכנית הגזענית, שהיתה תוכנית שבס, אלא היא העמיקה את האפליה. היא לקחה יישובים ערביים, מעטים מאוד, שהיו באזור עדיפות א' ושמה אותם באזור עדיפות ב'. הרבה יישובים ערביים בגליל ובנגב שנכללו באזורי עדיפות ב', היא לא קטלגה אותם ולא שמה אותם בשום עדיפות כלל.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה לתקן משהו בכל זאת ולעשות צדק היסטורי. אתה יודע, שבכל זאת בתקופת ממשלת רבין היתה פעילות עצומה לתיקון אפליות, גם בתקופה ששבס היה מנכ"ל, גם רבין, גם בייגה שוחט, גם פואד. בגדול זה היה שינוי גדול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ציינתי לשבח את הפעילות שנעשתה כאשר ראש הממשלה המנוח יצחק רבין האמין ופעל לתקן עיוותים. הוא הוסיף תקציבים והוא תיקן הרבה דברים. אבל בעניין אזורי העדיפות, ובוא נהיה כנים, לא נעשה מספיק. כמעט שלא נעשה משהו צודק. אבל הממשלה הזאת העמיקה את האפליה.

מכאן, אנחנו תומכים בהצעה הזאת שמובאת היום כדי לתקן את העיוותים, כשהמרכיב הסוציו-אקונומי יהיה המרכיב הקובע והחשוב. אני קורא לכל חברי הכנסת להצטרף ולתמוך בהצעת החוק הצודקת הזאת.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת חגי מירום. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד. יסיים את הדיון חבר הכנסת שטרית.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אתמוך בהצעת החוק הזאת הואיל והדבר היוצא ממנה הוא הזעקה, הזעקה כנגד קביעת אזורי עדיפות לאומית שיש בהם מרכיבים שלעולם לא יאפשרו הכללתו של ציבור – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, חבר הכנסת מירום. חברים. חבר הכנסת דראושה. אתם עושים מלאכה חשובה, אבל אל תפריעו לחבר הכנסת חגי מירום. אני כבר רואה שחבר הכנסת גפני הולך לתמוך בהצעת החוק למען בני-ברק.

נסים דהן (ש"ס):

הוא לא מדבר על בני-ברק. הוא עבר משם. הוא כבר לא גר שם.

היו"ר ש' וייס:

אגב, זה לא חטא. זו זכות להגן גם עליהם. בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אני אומר שמדובר פה במצב שעל-פי אזורי העדיפות הלאומית, כפי שהם נקבעו בעבר, וגם על-ידי ממשלתנו, לא ניתן היה לעולם להביא לשוויון חברתי. זה פשוט, מפני שהעדיפות הלאומית נקבעה על-פי מרכיב ביטחוני, על-פי מרכיב פריפריאלי, על-פי שיקולי אכלוס כאלה ואחרים, כשהיא מתעלמת לחלוטין מהצורך לקיים שוויון, כשהיא מתעלמת לחלוטין מהמצב האמיתי של הכנסה ממוצעת לנפש באיזשהו מקום וכאשר היא מביאה בחשבון – ובואו נאמר זאת באופן גלוי לחלוטין – את האינטרס של העם היהודי במדינתו.

אבל, אחרי 50 שנה, מן הדין שנשאל את עצמנו: אנה אנו באים בעניין הזה? האם אנחנו מוכנים להיות חברה מפלה, חברה שמפעילה קריטריונים, כשחלק ברור מהציבור, ואני מדבר על המגזר הערבי, באופן מובנה, פנימה, לא יוכל ליהנות אף פעם מאזורי עדיפות לאומית? האם אנחנו מוכנים להמשיך אל המילניום הבא באופן שבו אנחנו ממקדים את עצמנו סביב הכותרת של המפעל הציוני, שאני מצדד בה מאוד ואני תומך בה, בלא לתת את תשומת הלב הראויה לציבורים אחרים?

עם זאת אני מוכרח לומר, שכאשר אני רואה פה את הגדרת אזורי העדיפות הלאומית וכאשר אני רואה את ההצעות השונות שמופיעות כאן בהצעת החוק, נדמה לי שיש עוד מקום לעבוד הרבה על הצעת החוק הזאת בדרך לקריאה השנייה והשלישית.

אתמוך בהצעת החוק, מפני שהיא הולמת את תפיסת העולם השוויונית שאני מאמין בה, ואני חושב שאנחנו צריכים דרכה לנענע ולזעזע את אמות הספים.

היו"ר ד' תיכון:

אני רוצה להבין. אבל יש גם אזורים ליד תל-אביב, שההכנסה בהם נמוכה ביותר. צריך לעשות אותם כאזורי פיתוח?

חגי מירום (העבודה):

לא כאזורי פיתוח, כאזורי עדיפות לאומית. אגיד לך, אדוני היושב-ראש, בעיני הגדרת אזורי העדיפות רק על-פי ההכנסה הממוצעת לנפש אינה מספקת.

היו"ר ד' תיכון:

הלכו וקבעו את זה לפי אזורים.

חגי מירום (העבודה):

רגע, רגע. נדמה לי שנצטרך לעבוד פה על שורת קריטריונים; רמת ההכנסה תהיה חלק מהמרכיב שלהם, אבל היא לא תהיה הכול ולא תהיה הסוף.]

בסופו של דבר, אדוני היושב-ראש, אני מייחל לרגע שבו נקבע לעצמנו קריטריונים של עדיפות לאומית ולא נשכח את הצורך בשוויון חברתי. בוא נודה ונתוודה, אדוני היושב-ראש, שלא ראינו את הצרכים של 20% מהאוכלוסייה הזאת כאשר הגדרנו אזורי עדיפות לאומית. ואת זה נצטרך לעשות.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא נכון. זה לא נכון.

חגי מירום (העבודה):

האם תוכל להביא לי דוגמאות שבהן – – –

היו"ר ד' תיכון:

איך קוראים לוועדה של הממשלה הקודמת?

חגי מירום (העבודה):

ועדת שבס.

היו"ר ד' תיכון:

הוא הביא את זה בחשבון.

חגי מירום (העבודה):

פה ושם נכנסו כמה יישובים ערביים לתוך אזורי העדיפות הלאומית.

היו"ר ד' תיכון:

לא נכון. לא נכון.

חגי מירום (העבודה):

מעט מזער, ובאופן שממש ממש אינו מוציא את הצדק לאור. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד, אתה רוצה להשיב?

חגי מירום (העבודה):

בואו נצביע.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אפשר להצביע?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שבח וייס, אתה נתת לחבר הכנסת האשם מחאמיד ולחבר הכנסת שטרית זכות דיבור?

שבח וייס (העבודה):

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

לא, אחר כך שטריט.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

כמה זה, שלוש דקות? שלוש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני אסתפק אולי בדקה אחת. אני רק רוצה לומר, שלא ייתכן מצב שקיים פה, ששום חבר כנסת לא יודע מה הם הקריטריונים לקביעת אזורי עדיפות כלשהם. אף אחד לא יודע מה, ולכן, אדוני — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא הבנתי מה שאתה אומר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ולכן, אדוני — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא הבנתי מה שאתה אומר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא ייתכן — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא הבנתי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני אומר, שאנחנו לא יודעים על-פי אילו קריטריונים נקבע כל העסק הזה של עדיפות לאומית. לפי מה זה נקבע? אף אחד לא יודע. ולכן, הצעת החוק שבאה לפנינו, שהביא חבר הכנסת המציע, היא הצעה טובה, אובייקטיבית, נכונה, צודקת, ואדוני היושב-ראש, אני חושב שבעידן שמדברים בו על שלום, הגיע הזמן שיהיה שלום גם עם האוכלוסייה הערבית בארץ, כי עדיין, 50 שנה לא היה שלום עם המיעוט הערבי בתוך מדינת ישראל. לכן, חייבים לקבור את העוול הזה, זה עוול היסטורי שכל הממשלות היו שותפות לו. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שטרית, מה אתך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שטרית, יש לך שלוש דקות – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש שרים שיכולים לדבר שעתיים. אני לא אסחוב זמן.

אופיר פינס-פז (העבודה):

יש לך רוב.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני בהחלט מבין ללבו של חבר הכנסת אחמד סעד, אבל אני לא בטוח שהצעת חוק היא הפתרון לעניין הזה, ואני רוצה להסביר מדוע, חבר הכנסת סעד.

הצעת חוק כובלת את ידיה של הממשלה ביכולת לקבל החלטות לגבי עדיפות לאומית. בכל שנות קיום המדינה אף פעם לא החליטו על אזורי עדיפות לאומית באמצעות חוק, כי הרעיון הוא, שהדבר הזה יהיה גמיש, שאפשר להוציא יישובים, להכניס יישובים, לשנות סדרי עדיפויות.

אני רוצה לומר, שהרי גם היום מופיעה במפת העדיפויות הלאומיות שורה של יישובים ערבים, כך שאין פה אפליה, חלילה, על רקע דתי או על רקע של קבוצה א' או ב' או ג'. גם הממשלה הקודמת לא שינתה את זה. היא שינתה דבר אחד, היא הורידה את יהודה ושומרון ממפת אזורי העדיפויות, והממשלה הזאת החזירה אותם, אבל לא שינו, לא קבעו חוק לקביעת אזורי עדיפויות.

אני חושב שהצעת חוק לא תפתור את העניין. אני בהחלט מבין שהמצב הסוציו-אקונומי הוא קריטריון בקביעת אזור עדיפות, אבל לא כל אזור שיש בו מצב סוציו-אקונומי קשה זכאי אוטומטית להיות אזור עדיפות לאומית א' בעידוד השקעות הון, וההיפך.

על כן אני מציע, אדוני היושב-ראש, להסיר את הצעת החוק.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו ניגשים להצבעה. נא לשבת. רבותי, נא לשבת. הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת, להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 19

נגד – 19

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק קביעת אזור עדיפות, התשנ"ח-1998,

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 19, נגד – 19, הצעת החוק לא עוברת להמשך הדיון.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפאל פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

דוד, תצלצל, צריך להצביע.

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, חברים, אני מבקש את הקשבתכם. חלק מההודעות שיודיע חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת, כרוכות גם בהצבעה. אני מזמין אתכם לשבת. חברי הכנסת, לא להתרגש. חברת הכנסת ענת מאור. קיבלתי עכשיו הודעה שליד המונדיאל היה לתומכי החוק רוב, ליד הטלוויזיה שם. בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אפשר?

היו"ר ש' וייס:

כן.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום, כי ועדת החוץ והביטחון תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: הוצאתו להורג של יהודי באירן, של חברי הכנסת אברהם הירשזון, עוזי ברעם ויורי שטרן.

היו"ר ש' וייס:

תאמר לי מה כרוך בהצבעה, בבקשה, חבר הכנסת פנחסי. מה שנציג עכשיו כרוך בהצבעה, חברים.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת החליטה בישיבתה ביום ט"ז באייר התשנ"ח, 12 במאי 1998, כי הצעת חוק לתיקון פקודת העיתונות (ביטול הסמכות לסגירת עיתון), התשנ"ז-1997 – פ/1043 – הצעת חבר הכנסת רפי אלול, תידון בוועדת הכנסת.

בעת הדיון בהצעת החוק בוועדת הכנסת היום עלתה הסוגיה, כי הצעת חוק זו שייכת לתחום טיפולה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שכן החוק מקנה סמכויות לשר הפנים בעניין זה.

ועדת הכנסת החליטה היום להמליץ לכנסת לשנות החלטתה ולהעביר את הצעת החוק הנ"ל מוועדת הכנסת לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אבקש אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר ש' וייס:

חברים, מי תומך בהמלצה שהציג בפנינו עכשיו חבר הכנסת פנחסי? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת ועדת הכנסת – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת

חוק לתיקון פקודת העיתונות (ביטול הסמכות לסגירת עיתון), התשנ"ז-1997, מוועדת הכנסת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים – – –

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לצרף גם את קולי.

היו"ר ש' וייס:

ודאי. עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני מצרף את קולו של חבר הכנסת פנחסי; אני רוצה שזה יירשם, לכן אני אומר את זה. 11 תומכים. תודה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

תודה. הודעה נוספת שגם עליה צריך להצביע.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, כבודו.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת החליטה בישיבתה ביום כ"ג באדר ב' התשנ"ז, 1 באפריל 1997, להעביר את הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – הקלות בדמי ביטוח לנהג זהיר ולרכב מושבת), התשנ"ז–1996, לוועדה משותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים לעניין הצעת חוק ביטוח רכב מנועי.

חבר הכנסת משה גפני פנה לוועדת הכנסת בבקשה לשנות החלטה זו ולהעביר את הצעת החוק הנ"ל לוועדת החוקה, חוק ומשפט. יושב-ראש ועדת הכספים נתן הסכמתו לכך.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להמליץ לכנסת לשנות את החלטתה ולהעביר את הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון – הקלות בדמי ביטוח לנהג זהיר ולרכב מושבת), התשנ"ז–1996, מהוועדה המשותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים לעניין הצעת חוק ביטוח רכב מנועי לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

אבקש אישורה של הכנסת להמלצה זו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברים, אנחנו עוברים להצבעה. אנחנו מצביעים על אישור הודעתו של יושב-ראש ועדת הכנסת. ההצבעה החלה.

קריאה:

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

ועדת הכספים. לא, זה כבר אחרי החלטת ועדת הכנסת.

הצבעה מס' 6

בעד הצעת ועדת הכנסת – 13

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להעביר את הצעת חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים (תיקון הקלות בדמי ביטוח לנהג זהיר ולרכב מושבת), התשנ"ז–1996, מהוועדה המשותפת לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולוועדת הכספים לעניין הצעת חוק

ביטוח רכב מנועי לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

13 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים, אני קובע שהבקשה-הצעה אושרה. תודה, חברים.

אנחנו עוברים להמשך הדיון היום. אני רוצה רק להודיע, שהסעיף שהופיע בסדר-היום: יחס משרד החינוך, התרבות והספורט לילדים חרדים, של חבר הכנסת אברהם רביץ, היה אמור לבוא היום להצבעה עם הודעות סיכום. משום-מה אין לנו הודעות סיכום – – –

נסים דהן (ש"ס):

הוא בחוץ-לארץ.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע. לפיכך אני מודיע שהנושא מוצה, אלא אם כן חבר הכנסת רביץ יעמוד על כך שהוא כן רוצה להביא להצבעה עם הצעת סיכום – נמצא איזה סידור עם יושב-ראש הכנסת או עם סגן המזכיר, שעכשיו הוא בעצם מייצג כאן את מזכירות הכנסת. אני אאפשר לחזור לעניין הזה, כי אני מבין שהוא מאוד עקרוני לגבי חלק מחברי הכנסת.

הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך הדיון: הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה. יציג אותה שר הבריאות. בבקשה, אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הממשלה מציעה בזה הצעת חוק לתיקון חוק הפסיכולוגים.

חוק הפסיכולוגים חוקק בשנת 1977, ומאז הוא מופעל על-ידי משרד הבריאות בשיתוף פעולה מלא עם מועצת הפסיכולוגים, הגוף שנקבע בחוק והמייצג את ענפי המומחיות השונים בפסיכולוגיה, את הסתדרות הפסיכולוגים ואת האקדמיה במקצוע.

במשך 20 שנות הפעלת החוק הורגש צורך בשינויים ובתיקונים בעקבות התפתחויות שחלו במקצוע ובתחומי המומחיות השונים בו, וכן עקב הניסיון שנצבר ושינוי בגישת הציבור למקצוע ולעוסקים בו.

מדובר במקצוע טיפולי העוסק בבעיות רגישות ביותר ומושגת על יחסי אמן בין איש המקצוע למטופל. לכן קיימת חובה להקפיד על רמה מקצועית ואיתת גבוהה של המורשים לעסוק בו.

עיקרי התיקונים: החוק דורש, בין היתר, כתנאי לרישוי, השכלה של מוסמך בפסיכולוגיה ברמה הנלמדת בישראל, שהיא רמה גבוהה ביותר. התיקון יאפשר לפסיכולוגים שרכשו השכלתם בחוץ-לארץ ורמת לימודיהם אינה מגיעה לרמה הנדרשת בחוק להשלים לימודים ולקבל רישיון. תוך השלמת הלימודים כאמור יוכלו לעסוק במקצוע בפקיח פסיכולוג מורשה ובתנאים שנקבעו. גם בעלי תואר ראשון בפסיכולוגיה בישראל, הלומדים לקראת תואר שני או שלישי, יוכלו לעסוק בפסיכולוגיה בפקיח ובמוסד מוכר, בתנאי שיסיימו את לימודיהם תוך תקופה שנקבעה.

תיקון נוסף מסדיר בחוק הראשי איסור שימוש בתואר שעלול להטעות את הציבור. עד כה היה ההסדר בתקנות. לאור עקרונות חוק-יסוד: חופש העיסוק, הוחלט לקבוע את ההוראות בחוק הראשי עצמו. הסדר דומה קיים בפקודת הרופאים ובפקודת רופאי השיניים, והוא מיועד לשמור על מטופלים פוטנציאליים מהתחזות ומהטעה.

עוד מוצע לאפשר טיפול בפסיכותרפיה למומחים שונים בפסיכולוגיה שעברו הכשרה מיוחדת. עד כה רק לפסיכולוג קליני מותר היה לתת טיפול פסיכותרפי. מתברר שגם פסיכולוג חינוכי, או שיקומי, למשל, נזקקים לכלי זה. אם תושלם הכשרתם, אין מניעה שגם הם יטפלו בפסיכותרפיה.

דרך חוק זה אולי אפשר להבין, אדוני היושב-ראש, את המאבק הצודק של הפסיכולוגים החינוכיים הנאבקים בימים אלה על שכרם. בהרחבה הזו שניתנת להם, רואים עד כמה יש למקצוע שלהם חשיבות.

היו"ר מ' שטרית:

אדוני השר, אני חושב שהחוק אומר שהוא חייב להיות פסיכולוג קליני. לא מספיק שהוא פסיכולוג רגיל.

שר הבריאות י' מצא:

לא, לא. אנחנו אומרים, שעד היום רק לפסיכולוג קליני מותר היה לתת טיפול פסיכותרפי. מתברר שגם פסיכולוג חינוכי, או פסיכולוג שיקומי, למשל, נזקקים לכך. לכן, אם תושלם הכשרתם של אותם פסיכולוגים חינוכיים – והם צריכים לעבור השלמת הכשרה – אין מניעה שגם הם יטפלו בפסיכותרפיה, כלומר מרחיבים את שדה העשייה שלהם.

הליכי משמעת: התיקון מאפשר יתר יעילות בעבודת ועדת התלונות וועדת המשמעת. מוצע גם, שבין העונשים שבסמכות ועדת המשמעת להטיל יהא גם עונש על-תנאי, כאשר העבירה המשמעתית אינה מצדיקה ביטול רשיון.

התיקונים הנ"ל גובשו במשך תקופה ארוכה, בתיאום מלא עם מועצת הפסיכולוגים, והם חיוניים לשם שינוי יעיל וצודק של החוק.

על כן, אדוני היושב-ראש, אבקש תמיכת הבית באישור הצעת חוק זו.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר הבריאות. אני מזמין את ראשון הדוברים, חבר הכנסת שבח וייס. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הממשלה באה לא פעם אל האופוזיציה בטענות, שאנחנו רק תוקפים ומבקרים את הממשלה. אנחנו עושים את זה כאשר צריך, אבל כאשר יש סיבה לברך, אני עושה את זה ברצון.

אני רוצה לברך את שר הבריאות על היוזמה, ולקרוא לו לסדרה של יוזמות נוספות להסדרת המקצועות החשובים האלה ולהכנסתם למסגרת חוקית עם ההקפדות המקצועיות. אני גם מרוצה מכך שהוסיף את ההערה לגבי שכרם של הפסיכולוגים החינוכיים.

הניסיון מלמד אותנו, שבמקצועות שבהם רוב העוסקים הם עוסקות, כאשר יש מערכה מקצועית על הטבת שכר – בדרך כלל הארגונים שיש בהם נשים מצליחים פחות. אני קורא לחברותי, חברות הכנסת גוז'נסקי ומאור, לבדוק זאת. אני אומר, שברוב המקרים שבהם איגוד מקצועי מנהל מערכה על הטבת תנאים ושכר, ובמקרים רבים מאוד מערכה צודקת, כאשר באותו ארגון הרוב הן נשים – ההצלחה קטנה יותר.

היו"ר מ' שטרית:

מה עם המורים?

שבח וייס (העבודה):

אני מדבר על קבוצות, לא על בודדים. גם המורים. נכון שהיתה הטבה גדולה בראשית תקופת ממשלת רבין, אחר כך כל הארגונים האחרים עלו על המורים פי כמה וכמה. זה התחיל בהם, ואחרים הצליחו יותר.

אנחנו בתוך תוכה של תקופה שנמשכת כבר שנים לא מעטות, והתופעה תלך ותגבר. בתוך האורבניות המדהימה, בתוך ההתפוצצות התקשורתית המדהימה, בתוך הזמן הפנוי, בתוך ענפי האלקטרוניקה למיניהם, לא רק במסגרת עיתונות, בתוך הלבטים, בתוך המגמות שיש בהן יותר אינדיבידואליזם ולא פעם יותר מתח בין הורים לילדים – אם כי אנחנו נחשבים בעולם לאחת האומות שבהן עדיין יש יחסים מצוינים בין הורים לילדים, יש על כך מחקרים מרתקים לטובת המשפחה הישראלית, אבל גם כאן יש הרבה שברים – אנחנו מזקקים יותר ויותר למקצועות האלה. טיפול באנשים מבוגרים, למשל. החיים מתארכים, תוחלת החיים עולה, אנשים חיים מעבר לגיל 90. כן ירבו אנשים אלה, רק שיהיו בריאים באותו גיל. גם אנשים אלה זקוקים לסוג כזה של סעד. מצטרפים למשפחת הרפואה מקצועות אלטרנטיביים רבים שכדאי שתיתנו עליהם את הדעת.

זו תהיה זכות גדולה אם בתקופתך תצליח לגרום לכך שכל המקצועות האלה יוסדרו בחוק, לטובת הנזקקים, לטובת בעלי המקצוע ולכבודה של הרמה האקדמית והרפואית של מדינת ישראל.

מובן שנתמוך בהצעת החוק הזו.

הי"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו מתחלפים גם בתור. כך יצא במקרה, לא תמיד זה יוצא כך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני רוצה להצטרף לברכות לשר הבריאות. אני חושב, שנכון וראוי להסדיר את נושא השירות הפסיכולוגי בחקיקה, שתוודא ותבטיח שהאנשים המומחים לכך, האנשים שקיבלו את ההכשרה המתאימה, רק הם יעסקו בפסיכולוגיה.

אני אומר זאת על רקע שני דברים חשובים. אני מבקש להפנות את תשומת לבך, אדוני שר הבריאות, לעובדה, שבמדינת ישראל נותנים, לצערי הרב, להרבה מאוד ילדים בבית-הספר תרופה הנקראת ריטלין. הריטלין הוא סם נרקוטי ממכר ברמה של הירואין. יש בידי נתונים של משרד הבריאות האמריקני, המשווים את רמת ההתמכרות בפרמטרים שונים, תוך השוואה בין הריטלין לבין סמים אחרים. משווים את רמת ההתמכרות לריטלין לרמת ההתמכרות להירואין.

לצערי הרב, היד של אלה שנותנים ריטלין לילדים קלה מאוד: כל ילד שמפריע קצת בכיתה, במידה רבה לוחצים על ההורים שלו שיקבל ריטלין. ההורים לא יכולים לעמוד בלחץ הזה. הרבה יותר קל לתת לילד תרופת הרגעה, סם מרגיע, במקום להתעסק בבעיה שלו ברצינות ולפתור אותה, והתופעה הולכת וגוברת.

אני חושב שהעניין הזה נתון בידי פסיכולוגים במידה רבה. חשוב מאוד שהמשרד יעשה בדיקה, אדוני השר, ותופתע להיווכח עד כמה התופעה נפוצה היום בקרב ילדי ישראל. ילדים רבים-רבים בארץ מקבלים ריטלין ללא שום הצדקה. זהו בעצם סם ממכר.

ענת מאור (מרצ):

יש גם גישות אחרות בעניין זה.

היו"ר ש' וייס:

תוכלי מייד לבטא את זה. אני אזמין אותך מייד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש גישות אחרות של אלה שמוכרים את התרופה.

שר הבריאות י' מצא:

אני אשמח אם חבר הכנסת יקשיב גם לתשובה של השר. אני אתייחס באריכות לנושא הזה, כי יש מחלוקת גדולה, והעמדה שאתה הבעת פה היא דעת מיעוט שבמיעוט שבמיעוט.

ענת מאור (מרצ):

--

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני לא מומחה לסמים נרקוטיים, אבל הגיע לידי, באמצעות פנייה של ארגון הורים שקם האמריקני מציג את הסם הזה כסם ברמת התמכרות של הירואין.FDA לעניין הזה, מסמך שלפיו ה-

שר הבריאות י' מצא:

הטעו אותך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי המסמך ביד. אני מוכן לשלוח לך אותו.

על כל פנים, אני חושב שהחוק בא בעתו, אדוני השר. ככל שרמת הפסיכולוגים והכשרתם תעלה, והקריטריונים לתעסוקתם המקצועית ולפסיכותרפיה יעלו, כך הטיפול הפסיכולוגי ילך ויעלה.

דבר שני שאני רוצה להעיר, ובזאת לסיים, כדי לא לחרוג מהזמן, מתייחס לשביתת הפסיכולוגיים החינוכיים שמתקיימת היום. לצערי הרב, אני מוכן להגיד שאולי הפסיכולוגים החינוכיים אינם מהווים קבוצת לחץ, מכיוון שהם מטפלים בילדים בעייתיים.

היו"ר ש' וייס:

כי הם מטפלים בילדים במצבי לחץ.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בדיוק. לכן, גם אם הם אינם מטפלים באותם ילדים, שהם אחוז קטן יחסית מילדי בתי-הספר, אין מדובר בהורים רבים שיבואו לתמוך בהפגנתם או במחאתם או בשביתתם.

אבל צריך למצוא דרך, אדוני שר הבריאות, לעזור לפתור את השביתה הזו, כיוון שהתקופה היא קריטית. כל מערכות ההשמה היום, לקראת שנת הלימודים הבאה, בעצם צריכות לפעול בימים אלה, וילדים רבים עוד לא יודעים היכן ילמדו בשנה הבאה, כיוון שהמערכות של ועדות ההשמה, ששותפים בהן פסיכולוגים חינוכיים, אינן יושבות. אם אין יושבות ועדות ההשמה, הילדים אינם מושמים במוסדות חינוך, ועלול להיווצר "פלונטר" רציני מאוד, או שילדים ישובצו במוסדות חינוך שאינם מתאימים להם. לדעתי, צריך לעשות הכול כדי לסיים את הסכסוך הזה במהרה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת שטרית. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחריה – חבר הכנסת נסים דהן. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק המונחת בפנינו מבטאת גישה רצינית למקצוע הפסיכולוגיה, ובעצם מבקשת לקבוע אמות מידה לשימוש בתואר, מתוך הכרת החשיבות ההולכת וגדלה של המקצוע, של התחום הזה, ושל חשיבות הדיוק במונחים, בהגדרות ובתחומי ההתמחות.

אני חושבת שזה דבר חשוב מאוד, כי במקצוע הזה בשנים האחרונות ההתמחות היא דבר מהותי. לכן, חברי הכנסת, אני אתמוך בהצעת החוק שהגיש כאן שר הבריאות.

עם זאת, אדוני שר הבריאות, אני מבקשת להביא את הזעקה של הפסיכולוגים החינוכיים.

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שאפילו העלית את זה כהצעה דחופה לסדר-היום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נכון. הבוקר דנו בזה בוועדת העבודה והרווחה, בהשתתפות נציגי הפסיכולוגים החינוכיים.

היו"ר ש' וייס:

ומה המצב?

שר הבריאות י' מצא:

אני רוצה לומר, כדי למנוע אי-הבנה, ואת בוודאי לא רוצה לעשות זאת, שהפסיכולוגים החינוכיים סמוכים על שולחן משרד החינוך ולא על שולחן משרד הבריאות.

היו"ר ש' וייס:

ברור. אתה הבעת פה את העמדה כחבר הממשלה ולא כשר הבריאות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל מאחר שאדוני יושב פה, ואני חושבת שהם חלק מהמקצוע הרחב הזה שנקרא פסיכולוגים – לכן אני עוסקת בזה.

ובכן, מה שהתברר היום, חברי חבר הכנסת שטרית, היום היה דיון בנושא העיצומים, ומה ניתן לעשות, והמצב הוא שנציג האוצר שהשתתף בדיון, מר יוסי כהן, אמר בעצם לפסיכולוגים: תפסיקו את

העיצומים – בהבטחה שאנחנו בזמן כלשהו נדבר; אולי בהקשר של הסכמי העבודה שיהיו, אולי בהקשר שייגמר איזה בירור באיזו בורות מוסכמת וכו'.

אני מוכרחה לומר, שהדרישות של הפסיכולוגים החינוכיים הן מאוד מצומצמות. כאיגוד מקצועי הייתי אומרת, שהדרישות הן מינימליות. מה הם דורשים? הם אומרים, שמאחר שהפסיכולוגים הקליניים נמצאים כעת בבורות מוסכמת, הם מבקשים להצטרף לאותה בורות מוסכמת. הם אפילו אינם מגדירים בכמה הם דורשים העלאת שכר. הם אינם מגדירים איזה שיפור בדיוק, אף שהפסיכולוג החינוכי הממוצע מקבל היום פחות מעובד סוציאלי ופחות מאחות, וזאת על אף העובדה שהכשרתו המקצועית רבה יותר.

היו"ר ש' וייס:

השאלה היא האם הפסיכולוגים הקליניים מוכנים שהם יצטרפו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הבעיה היא לא בפסיכולוגים הקליניים. הבעיה היא שהאוצר אינו מוכן. האוצר מסרב לצרף אותם.

לכן, נכון לרגע זה, יש עיצומים. כמו שאמר חבר הכנסת שטרית, אין בדיקות של פסיכולוגים, אין ועדות השמה. מערכת החינוך המיוחד לשנה הבאה נמצאת במצב של סימן שאלה גדול. מורות אינן יודעות, מנהלים אינם יודעים וכו'.

אבל הבעיה היא הרבה יותר יסודית. אנחנו נמצאים בעידן שבו הממשלה מנסה, היא קוראת לזה "לעשות סדר", למשל ברשויות המקומיות. אבל בפועל מסתבר כך: הפסיכולוגים החינוכיים מועסקים בחלקם הגדול ברשויות המקומיות, לפעמים בחצאי משרות, ברבעי משרות וכו', במקום שיש העסקה. כדי שפסיכולוג לא יברח מהרשות ויסכים לעבוד, הרשות המקומית נותנת לו תוספת שכר. יש חשש גדול מאוד, שבמסגרת השינויים שיהיו עכשיו בהתייחסות לרשויות המקומיות, יאלצו אותן להוריד את התוספות האלה. לכן, הפסיכולוגים אינם בטוחים כלל שבשנה הבאה הם יקבלו אפילו את השכר שיש להם השנה.

דבר שני שרציתי לומר, והוא חמור ביותר, הוא לגבי הנושא של הפרטת השירות הזה. נציג האוצר הזכיר את עניין ההפרטה, וזה דבר אחרון. הבעיה היא, שהיום לא כל הילדים מקבלים שירות במידה שווה. מאחר שזה תלוי בעירייה, יש עיריות שאין להן אמצעים או שסדר העדיפויות שלהן שונה, ושם הילדים אינם מקבלים את השירות של הפסיכולוג. השירות של הפסיכולוג הוא לא רק לילד שמפנים אותו, אלא שירות לכיתה כולה, לבית-הספר כולו. עכשיו יש מגמה שאומרת בעצם להוציא את השירות הזה החוצה. ההערכה שלי היא, שאם תהיה הפרטה של השירות הזה, פירוש הדבר שלפחות מחצית מהילדים לא יראו פסיכולוג כלל, אפילו כאשר הם צריכים.

היום נדרש הורה שמערער על ועדת השמה להביא חוות דעת של פסיכולוג פרטי, והוא משלם בין 1,700 ל-2,000 שקל לחוות דעת. והורה שאין לו, לא יקבל את חוות הדעת?

לכן אני חושבת, שאנחנו צריכים לחזק את הקריאה שהיתה היום בוועדת העבודה והרווחה, של תמיכה בדרישות של הפסיכולוגים החינוכיים. זה חשוב להם, אבל זה חשוב במיוחד לילדים במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חברת הכנסת גוז'נסקי. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

חברת הכנסת ענת מאור לפני.

היו"ר ש' וייס:

לא, חברת הכנסת ענת מאור דווקא אחריו. זה יוצא לפי התור. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלק דהאמשה. חברת הכנסת ענת מאור כנראה תסיים, אלא אם כן יגיע חבר הכנסת דוד אזולאי. בבקשה, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי חברי הכנסת, גם אני רוצה לברך את שר הבריאות אשר מביא חוקים, לפחות החוק הזה שרוצה לעשות סדר בנושא של הפסיכולוגים.

בהזדמנות זו, אדוני השר, הרשה לי להזכיר כמה נקודות. כל זמן שהנושא הוסדר בתקנות, ניסיון לשנות את התקנות, ולצערנו הרב לא תמיד הצלחנו. אבל אם כבר מדברים על חוק ראשי, תרשה לי, אדוני השר, להעיר הערה.

יש חלק גדול באוכלוסייה במדינת ישראל שאין לו אומן במקצוע הפסיכולוגיה, והוא ממעט, כשהרשות נתונה בידו, להיזקק לשירותי הפסיכולוגיה. וזאת למה? כי יש להבדיל בין מקצוע הרפואה הקונבנציונלי, הרגיל, שבא לרפא את חולי הגוף, שכל מהותו טיפול רפואי שלא קשור לסולם הערכים של המטופל, לבין הפסיכולוגיה, שרוב רובה בעצם ראשית הכרת האדם ועולמו, ועל-פי זה, כשהפסיכולוג בטוח שהוא ירד לעולמו של האדם, הוא יכול לנסות לטפל בו. יש אנשים שהעולם שלהם והעולם של הרופא שונים לגמרי. הרופא בעצם מטפל לפי סולם הערכים של הרופא ולא של המטופל, כי הוא לא מכיר את סולם הערכים שלו. כתוצאה מכך, הרבה פעמים יש התנגשות בין סולם הערכים של הרופא לסולם הערכים של המטופל, והיו מקרים שהרופאים אפילו נתנו עצות בניגוד לסולם הערכים של המטופל, כי על-פי תפיסת עולמם, על-פי תפיסת הפסיכולוגיה שהם למדו ועל-פי

פרויד וכל המקצועות המסונפים האלה, כך וכך צריך לנקוט – דבר שלפעמים הוא מנוגד בתכלית הניגוד לעולמו של המטופל. אני מדבר על המגזר החרדי, אדוני השר. אני בטוח שהבנת זאת מייד.

יש עם זה בעיה. ציבור שלם לא נהנה מהפסיכולוגיה, אף שזה מקצוע נפלא, מקצוע מצוין, מקצוע שיכול להביא מזור.

היו"ר ש' וייס:

אתם צריכים לטפח במסגרת הציבור שלכם, שילמדו את המקצוע הזה, הוא מאוד חשוב.

נסים דהן (ש"ס):

מצוין, זהו בדיוק. אם משרד הבריאות ינקוט עמדה ויפתח קורסי העשרה והכשרה לפסיכולוגים, שהם כבר פסיכולוגים, שיכירו גם את העולם השני ויעבדו שם – – –

היו"ר ש' וייס:

רעיון טוב.

נסים דהן (ש"ס):

יש אפשרות כזאת, אדוני השר.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת דהן – – – עובדים בבני-ברק. אנשים עושים עבודת קודש.

שר הבריאות י' מצא:

– – – ללמוד את העולם החרדי.

נסים דהן (ש"ס):

למשל, כדי שיוכלו לטפל שם. חברת הכנסת ענת מאור, יש במספר מועט מאוד. אני מכיר שניים-שלושה, בודדים, ואצלם יש תורים מכאן עד הודעה חדשה, כיוון שהם בודדים במגזר הזה.

שר הבריאות י' מצא:

אני מוכן, חבר הכנסת דהן – – – תשלח לי תזכיר קצרצר כיצד אפשר לעשות הסבה; אני אשמח.

היו"ר ש' וייס:

לא הסבה, אלא השתלמות. אולי השתלמות נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

אמרתי – השתלמות והעשרה.

היו"ר ש' וייס:

זה גם יכול להיות מאוד מעניין – – –

שר הבריאות י' מצא:

אני חושב שיימצאו רבים שירצו לעשות את זה.

נסים דהן (ש"ס):

אני אשמח, ואתן דוגמה – –

היו"ר ש' וייס:

מאוד אנושי.

נסים דהן (ש"ס):

– – שהובאה לידיעתי וניסיתי לטפל בה. פסיכולוג לצורך עבודתו הציע לנער, למשל, ללכת לים בשבת. הוא חשב שזה יפתור לו את הבעיה של אותה מצוקה. הרי זה בניגוד לעולמו של אותו בחור, שגדל באווירה חרדית. יכול להיות שהעצה הזאת היא עצה מצוינת למי שלא גדל באווירה חרדית, אך עבור אותו בחור חילול שבת זה ייהרג ובל יעבור.

היו"ר ש' וייס:

מה יש בים בשבת, שאין ביום חמישי?

נסים דהן (ש"ס):

אותו בחור, חרב עליו עולמו – כזאת הצעה, שלפיה הוא היה צריך לחלל שבת, על-פי הצעתו של אותו פסיכולוג. יכול להיות שאותה הצעה היא טובה ונכונה, אבל – –

היו"ר ש' וייס:

עושה רושם שאת הפסיכולוג הזה צריך לשלוח לפסיכולוג.

נסים דהן (ש"ס):

– – הפסיכולוג לא הביא בחשבון את סולם הערכים של המטופל.

אם אנחנו מדברים על חוק שבא לעשות סדר במקצוע הפסיכולוגיה, גם את הנקודה הזאת צריך להדגיש.

אני שמח שאדוני השר נענה לכך שגם פסיכולוגים יעברו הכשרה והעשרה, כדי שיוכלו לשלב ולהשתלב בעולם הדתי.

ענת מאור (מרצ):

העדה החרדית פתוחה לפסיכולוגיה?

נסים דהן (ש"ס):

בהחלט, לאט לאט. הנושא הזה, שפעם היה טבו בכל החברה הישראלית – הנושא הזה של הליכה לפסיכולוג היה טבו בכל החברה הישראלית. מי שהלך לפסיכולוג, למחרת נתנו לו כותרת של משוגע; אנחנו מכירים את הסיפורים האלה. זה נפתח, ואנשים מתחילים להבין שזה חלק מן הרפואה המודרנית. גם העולם החרדי מבין, אבל יש התנגשות של סולם ערכים. זה לא כמו הרפואה הקונבנציונלית – וכאב הראש עובר. פה, הוא צריך לדבר אתו, להשפיע עליו, לרכוש את אמונו, להכניס לו דעות ולהכניס לו מעשים, והרבה פעמים זה בניגוד לעולם שהמטופל גדל בו.

אני שמח שאדוני השר לקח את הדברים האלה בחשבון.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחבר הכנסת דהן. חברת הכנסת ענת מאור, ואחרייך יהיה חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. השר ירצה להגיב – יגיב, ואחר כך נקיים הצבעה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר שתי הערות מקדימות. ראשית לגבי הריטלין – מאחר שחבר הכנסת שטרית התייחס לכך, ואני שמחה שגם השר ישיב לו. כיושבת-ראש השדולה למען הילד, בדקתי את הנושא בעקבות דיונים של אנשי מקצוע שנעשו בעניין ובעקבות פרסומים בתקשורת. אני רוצה לציין, שלפי המידע שאני בדקתי, שניתן על-ידי פסיכולוגים ורופאים, אני חושבת, שכמו כל נושא רפואי, אם ריטלין ניתן במינון הנכון ובליזוי רופא, הרי הוא חיוני, חשוב ונותן תשובה לאלפי ילדים, לאלפי זוגות הורים.

אני רוצה לציין, שמי שיוצא נגדו עם תקשורת מאוד אגרסיבית, שייך לפי המידע שאני עמדת עליו לכת הסיינטולוגיה. אני חושבת שחשוב מאוד שהמידע שיועבר להורים יהיה אמין ומקצועי, וטוב שחברי הכנסת יהיו רגישים לכך, כי הלוכי שעושים נגד הוא מאוד אגרסיבי, ולהערכתי הוא פוגע מבחינה בריאותית ומבחינה פסיכולוגית. מטילים על מורים אשמת שווא. לא מורים נותנים את התרופה. ודאי שיש לפעמים חריגות וצריך בהחלט לעמוד עליהן, אבל כללית, אני חושבת שבמתן הריטלין – כמו הרבה מן הרפואה המודרנית – תורמים לילדים ולנוער.

שר התחבורה ש' יהלום:

גם מאפשרים להם להשתלב לפעמים בכיתות רגילות, כי אחרת – – –

ענת מאור (מרצ):

– – – לא היו יכולים. נכון, תודה לשר התחבורה על התוספת הזו.

אני רוצה לדבר על החוק. אדוני השר, אני אתמוך בחוק. מיסוד וסיוע ליתר מקצועיות של נושא בוגר ומוסמך, כפי שהשר הציג, מקובל עלי.

עם זאת אני רוצה להדגיש – בדרך כלל, כשאנחנו מדברים על חוק, מדברים רק על החוק, אבל אנחנו הרי מדברים על כל מעמד הפסיכולוגים, ואני רוצה להגיד מה שאמרו קודמי לגבי המשבר של הפסיכולוגים החינוכיים. הם היו היום בוועדת העבודה והרווחה. הפסיכולוגים הקליניים, שלפני שנה, שנה ורבע טיפלו בעניינם, והנושא עדיין בבוררות – בעצם מעמיד את כל ענף הפסיכולוגיה הציבורית בפני המבחן הכי חשוב של משרד הבריאות והממשלה. אדוני השר, אם האבחנה של בוגר ומוסמך תהיה רק לעשירים, ותהיה רק לפסיכולוגים הפרטיים, וילד שיצטרך ועדת השמה, לא יוכל להגיע לפסיכולוג חינוכי, שבלעדיו אין השמה – אנחנו בעצם חוטאים לכל ענף הפסיכולוגיה.

מרב מקצועיות, מרב הפרטה ומרב תשלומי עתק – ועיני לא צרה, מי שיש לו כסף שילך לפסיכולוגיה פרטית, אבל אנחנו, כנסת ישראל ומשרד הבריאות שבראשותך, אחראים קודם כול לפסיכולוגיה כענף חינוכי, חברתי וציבורי, וזה לא מובטח וזה מתכרסם.

אדוני היושב-ראש, תרשה לי להעיר בעניין מעמד הנשים. אתה מדייק לחלוטין, אבל אני רוצה לציין, שבתקופת רבין, זכרו לברכה, 120,000 נשים, שנמנות עם הסקטורים עתירי עבודת נשים – שהם המורות והמורים, האחיות, העובדות והעובדים הסוציאליים, הפיזיותרפיסטים וכל העובדים הפארא-רפואיים, זכו לתוספות שכר מפליגות. עכשיו, לפסיכולוגים הקליניים בשירות הציבורי – 800 עובדים; היום היו הפסיכולוגים החינוכיים אצלנו בוועדת העבודה והרווחה – 1,500. על זה מדובר.

היו"ר ש' וייס:

צריך לסיים.

ענת מאור (מרצ):

אני פונה אליך, אדוני שר הבריאות. שר החינוך אמר היום בוועדת החוקה, חוק ומשפט, שהוא מקווה שהיום יהיה לזה סוף. בלי פסיכולוגיה ציבורית, חינוכית וקלינית, בעצם יהיה כרסום בכל מה שרוח החוק שמובא לפנינו מתכוונת אליו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אתה מסיים את הפרק הזה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יש לי הערה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לך מייד אחרי חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, שרים נכבדים, חברי הכנסת, גם אני אמנה עם התומכים בהצעת החוק. אני רוצה לברך על היוזמה אכן להשליט סדר בענף הזה ולהעמיד דברים על דיוקם.

הייתי רוצה רק להעיר, שבמיוחד בבתי-הספר במגזר הערבי, גם המחסור בטיפול פסיכולוגי אינו פחות, אולי הוא אפילו גדול מהמחסור בדברים אחרים. כפי שאנחנו מכירים ויודעים, בבתי-הספר שלנו חסרים הרבה דברים יסודיים, בין היתר – כיתות לימוד, מורים מוסמכים, ציוד נכון ומתאים, וכולנו יודעים טוב מאוד את הסיבות לכך.

הייתי רוצה לפנות לשר – ואולי הדבר ימצא את ביטויו גם בוועדה המתאימה – שאכן בחוק הזה לא תישארה פרצות והחוק יבוצע ויהיה נתון לביצוע באופן שוויוני לכל חלקי האוכלוסייה.

עלה על דעתי גם עניין הרופאים הכלליים, אלה שלמדו בחוץ-לארץ, כבוד היושב-ראש, והם לא מצליחים להשיג את התואר, או להשיג כאילו את שוויון התואר ברפואה בישראל. הבעיה הזו מאוד כואבת, כולנו מכירים אותה. אני בטוח שגם כבוד השר מודע לה, היא לא חדשה, היא מורשת של כמה ממשלות. אני זוכר שבועדת העבודה והרווחה הגענו לאיזה סיכום בעניין זה, והיו אמורים לחתום על תקנות מסוימות. אני חושב שזו ההזדמנות לזכור גם את הבעיה הכאובה הנ"ל ולהביא לפתרון על הדרך הנכונה והטובה ביותר. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת אפי אושעיה, הערה מהמקום. אדוני השר, אם תרצה להגיב, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מובן שאני אתמוך בחוק, אני תומך בו. אני מבקש להפנות את תשומת לבו של שר הבריאות לכך שדווקא האוכלוסיות החלשות הזקוקות לפסיכולוגים – הם אלה שנרתעים מטיפול פסיכולוגי, וצריך לעשות גם משהו בעניין הציבורי.

ביקשתי להעיר הערה לגבי מעמדם של הפסיכולוגים ושכרם. ליועצים המשפטיים בסולם הדירוג של עובדי המדינה מצאו פתרון. יש שם פרקליטים ויש יועצים משפטיים ויש שני דירוגים שונים, לפרקליטים וליועצים משפטיים, פי-שניים זה מזה, אף ששניהם באותו מקצוע. אני מציע, אדוני, גם בנושא הפסיכולוגים, בגלל החשיבות של העניין, לשפר את מעמדם מול שירות המדינה על-פי אותו בסיס. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, חבר הכנסת אושעיה. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הערה אחת לנושא של הפסיכולוגים החינוכיים והמאבק על שכרם. הערתי בתוך הדברים שלי על הצעת החוק את עמדתי, שאכן צריך לשפר את התנאים שלהם. אבל אני מוצא לנכון להוסיף על זה אותה קריאת ביניים, שיהיה ברור לחלוטין שהפסיכולוגים החינוכיים סמוכים על שולחן משרד החינוך ושם המאבק שלהם עם האוצר לשיפור התנאים, ואין למשרד הבריאות כל נגיעה לכך.

לנושא של החוק הערה אחת. הועלתה פה, על-ידי חבר הכנסת שטרית, השאלה של הריטלין. אני מצטער על שהוא איננו פה, ואני אעביר לו את חוברת הסיכום של הדיונים שקיימנו במשרד לפני שבוע. הקמתי במשרד הבריאות ועדה משותפת עם משרד החינוך ועם גורמים חינוכיים ורפואיים, והם קיימו סדרת דיונים שנמשכה כתשעה חודשים. הקמתי את הוועדה הזאת כדי לתת את הדעת כיצד לשלב בין הצורך התרופתי של הילד, ההפרעה בחינוך שיש לו, ההפרעה בקשב הלימודי; בין הצורך בתרופה ובין הצורך בטיפול פסיכולוגי, טיפול חינוכי – כדי לשלב בין שני הדברים.

הוועדה הזו הגיעה לממצאים. ראשית, היא דחתה מכול וכול את החשש משימוש בריטלין. היתה דעת יחיד שהביעה את העמדה הזאת – ואני הבאתי אותו כחבר ועדה דווקא משום שהוא היה בעמדה שהריטלין הוא סם. צירפתי אותו לוועדה כדי שתושמע דעתו, והוא נשאר בדעת יחיד. כל אותם מומחים מעולם הרפואה והחינוך דחו את דעתו וקיבלו את ההמלצה הזאת. בעקבות ההמלצות שלהם, שאימצתי אותן, הקמתי ועדה עם משרד החינוך להביא לידי חקיקה ולידי הסדרת העניין בין משרד החינוך לבין משרד הבריאות.

ידידי חבר הכנסת שטרית, דעת היחיד הזאת שנמצאת בחוברת, שהוצאה על-ידי ועדת מומחים, שעשתה עבודתה כתשעה חודשים, דעת היחיד הזאת שעליה הסתמכת פה באה לידי ביטוי בחוברת, לרבות אותם כתבות ומאמרים אמריקניים, שהם לא מציינים את זה כתרופה שיש בה חשש וסיכון. הוועדה רחבה מאוד. המופיעים בה הם אנשים ידועי-שם בעולם הרפואי והפסיכולוגי, והם גם בין הממליצים על שימוש בתרופה הזאת. כך שאני, כשר הבריאות, אחרי התעמקות בקריאת הדוח הזה ודין ממצא בהנהלת המשרד, אימצתי אותו, והקמנו ועדה עם משרד החינוך, להתחיל ולטפל בילד גם מהבחינה החינוכית, לשלב בין בית-הספר לבין הפסיכולוג ולבין התרופות שהוא מקבל.

ענת מאור (מרצ):

אני מברכת, היה חשוב לשמוע על כך. אני מבקשת שתיצרו לכך הד ציבורי, לידיעת ההורים.

שר הבריאות י' מצא:

העוזר שלי מקשיב. אני אשמח גם להעביר לך את החוברת הזאת, שתראי את העבודה שנעשתה, וגם לחבר הכנסת שטרית.

ענת מאור (מרצ):

תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

לאיזו ועדה? לוועדת העבודה והרווחה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו עומדים להצביע על הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998. אם היא תאושר בקריאה ראשונה, וסביר להניח שהיא תאושר, היא תעבור לטיפול של ועדת העבודה והרווחה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998,
לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק הפסיכולוגים (תיקון מס' 3),
התשנ"ח-1998, אושרה בקריאה ראשונה. היא עוברת להמשך טיפול.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום שלנו. הודעה לסגן מזכיר הכנסת דוד לב. בבקשה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

הצעת חוק לא תעמוד על דם רעך, התשנ"ח-1998; הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (מס' 11)
(נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ציבורית), התשנ"ח-1998; והצעת חוק לעידוד טוהר
המידות בשירות הציבור (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998 – שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט
לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגן המזכיר.

הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת)

(תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998. אדוני שר הבריאות, בבקשה. ראשון הדוברים יהיה חבר הכנסת אושעיה, ואחר כך הוא יחליף אותי.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, שאני מביא היום להצבעה, היא גולת הכותרת של פעילות משרד הבריאות בתחום החקיקה מאז הימים הראשונים, ואולי השעות הראשונות, לכניסתי לכהן כשר במשרד. זוהי הצעה מקיפה, הבאה להסדיר את כל נושא הבקרה המקצועית והמשמעתית הנוגעת לעבודתם של הרופאים, מעת קבלת התלונה או הידיעה על אירוע חריג שאירע בעת טיפול רפואי או כרוך בטיפול רפואי שניתן, דרך הכנת הקובלנה ועד הטלת אמצעי המשמעת בידי ועדת המשמעת כמוצע בהצעת חוק זו.

כשאני אומר, אדוני היושב-ראש, גולת הכותרת, אני רוצה לומר לך, שבימים הראשונים לכניסתי למשרד, בתקופת מעבר בין שר שיוצא לשר שמחליף אותו, מצאתי על שולחני ערמה של תיקים רבים, עשרות תיקים. שאלתי מה זה, והשיבו לי שאלה פסקי-דין של ועדות קובלנה שדנו רופאים לקולא ולחומרא, להתליית רשיון או לענישה או לחנינה, ושר הבריאות צריך לאשר. שאלתי: מה עניין שר הבריאות לפסקי-דין של ועדות קובלנה למיניהן? כעבור שבוע-שבועיים הזעקתי את אנשי משרד ואמרתי, שאני חושב ששר לא צריך לעסוק בזה. מאז הוכנס ההליך הזה, שאני מביא אותו היום בסופו של דבר, כעבור כשנה וחצי, לידי חקיקה.

התיקון העיקרי המוצע הוא ביטול סמכויותי כשר הבריאות בכל הנוגע להליכי משמעת. מטרת ההצעה היא לנתק בין הדרג המיניסטריאלי-הפוליטי לבין הליכים אלו, שהם לפי טבעם הליכים מעין-שיפוטיים, ולהבטיח עצמאות מלאה לוועדות המשמעת, שתפעלנה כטריבונלים מעין-שיפוטיים עצמאיים שאין עליהם מרות זולת מרות הדין.

כיום, ימי טרום התיקון, אדוני היושב-ראש, פועלות במשרד ועדות מייעצות המבררות פרטי כל תלונה ומעבירות לידי המלצה, כפי שתיארת, שביכולתי לפעול לפיה, אך גם בניגוד גמור לה. אף כי אני ממלא תפקיד זה באמונה ומתוך תחושת אחריות עמוקה, דומה כי לא יכולה להיות מחלוקת, שהפורום המתאים לדון בעבירות משמעת של רופאים ולהכריע בהן הינו ועדת משמעת, שבה מיוצגים גם משפטנים וגם רופאים, ושבידה לפסוק בכל עניין מתוך נקודת ראות מקצועית אובייקטיבית ונטולת פניות ובהתאם לחומר המונח בפניה לפי כללי הדיון והצדק הטבעי המקובלים בגופים מעין אלה, ובאופן שאינו תלוי ברצונותיו או בהעדפותיו של שר זה או אחר. זו תכלית התיקון המונח בפניכם היום, חברי הכנסת.

אני לא רוצה להביא דוגמאות, אבל גם נתקלתי בתיקים שמשום-מה קודמי לא מיהרו, לא לחתום, ולא להשעות, ולא להסיר, מסיבות שונות.

היו"ר ש' וייס:

כל ישראל חברים. כי"ח קראו לזה.

שר הבריאות י' מצא:

ואני ראיתי בכך נקודה מאוד שלילית במערכת.

היו"ר ש' וייס:

אתה צודק.

שר הבריאות י' מצא:

עוד מוצע בהצעת החוק שלפניכם לעגן בחוק את מעמדו של הממונה על תלונות הציבור, סמכויותיו וסמכויות ועדות הבדיקה שהוא ממנה, וגם זאת על מנת לייעל את כל מהלך בדיקתן של תלונות על רשלנות רפואית ולהבטיח את בירורן המקצועי והמוסמך בידי הגורמים המתאימים לכך.

תפקיד הממונה בא נוסף על התפקיד של נציב קבילות הציבור שעל-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שתפקידו לברר תלונות הנובעות מזכויותיו של מטופל על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואין בתפקיד הממונה החדש כדי לפגוע בסמכויותיהם של בעלי תפקידים אחרים, לרבות נציב הקבילות שעל-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

דומני, אדוני היושב-ראש, כי יש בתיקון חקיקתי משולב זה, המסדיר את כל סוגיית המשמעת – על היבטיה החקירתיים, האתיים והמשמעתיים – משום קפיצת מדרגה רצינית בקודיפיקציה של כל התהליך החקירתי-המשמעתני של עבירות משמעת של רופאים ושל מקרי רשלנות רפואית. ומשיושלם התהליך, יהיה בפנינו דבר חקיקה שגם נוכל להתגאות בו וגם נוכל להסתייע בו ככלי חשוב לשכלול הבקרה המקצועית-המשפטית על אחד התחומים החיוניים ביותר לרווחת הפרט ולשלומו, הוא תחום הטיפול הרפואי, רמתו ושמירה עקבית על רמתם של העוסקים בו.

ברצוני לנצל הזדמנות זו, אדוני, כדי להודות הן לאנשי משרדי והן לאנשי משרד המשפטים, שעמלו רבות לאורך השנה וחצי האחרונה על נוסח הצעת החוק, ושהתקינו מלאכת חקיקה הראויה לכל שבח.

אבקש תמיכת חברי הכנסת בהצעת חוק זו.

הי"ר ש' וייס:

תקבל. תודה רבה לשר הבריאות.

חבר הכנסת אפי אושעיה, אחר כך תואיל בטובך להחליף אותי לדקות אחדות. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס. אחרי אחריו – חבר הכנסת דהן, ולבסוף חברת הכנסת גוז'נסקי.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לברך את שר הבריאות, אף-על-פי שאמרו לי שמזמן שחזרתי אתו מז'נבה אני חולק לו רק שבחים. אז מה לעשות שמגיעים לו שבחים. אני משבח אותו, אבל אני רוצה לומר לכבוד השר, שאני לא מתפלא שהשרים שלפניך לא חתמו על אותם דיונים – – –

שר הבריאות י' מצא:

בדרך כלל.

אפי אושעיה (העבודה):

כן, זה לא טוב, כי אני לא חושב שבמדינה דמוקרטית שר צריך להיות אב בית-הדין, או נשיא בית-המשפט, שהוא יהיה הפוסק האחרון לגבי רופאים או כל מערכת אחרת.

אני מבקש להעיר לך, אדוני השר, צריך למצוא את הדרך. אתה יודע שחקירות שוטרים, למשל, נעשות על-ידי משרד המשפטים. והגילדה המקצועית של הרופאים, שהם בדרך כלל מסורים וטובים, אבל כשמישהו מהם סרח, לצערי הרב זה קורה גם כן – הגילדה המקצועית מגינה, אחד על השני. אתה יודע שכל אחד מאתנו בא לכנסת עם המטען שלו, עם הניסיון שלו, אבל גם עם החוויות האישיות שלו. אני מניסיון אישי יודע – כשנפטרה חמותי, כל הרופאים שדיברתי אתם אמרו לי שהרופאה שטיפלה בה היתה אשמה. אבל כשהנושא הגיע לבירור משמעתי, אף אחד לא היה מוכן – – –

שר הבריאות י' מצא:

זה ההליך של היום. ההליך החדש הוא ועדות שיפוטיות בראשות עורך-דין – – –

אפי אושעיה (העבודה):

יופי, עורך-דין, מצוין.

שר הבריות י' מצא:

— — — בראשות עורך-דין, בראשות שופט בדימוס, עם אנשי מקצוע. יקבלו שכר בשביל זה. תהיה גם מעורבות רפואית.

אפי אושעיה (העבודה):

יוצא מן הכלל, יופי. אז הברכה שלי כפולה ומכופלת, כי חשבתי שרק רופאים ידונו בעניינם של רופאים.

ואם כך, אני אסיים בזה שההצעה מבורכת ובוודאי נצביע עברה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריות, חברי הכנסת, החוק הוא במקומו, הוא לא בזמנו, הוא היה צריך להיחקק לפני שנים רבות, אבל זהו, נברך עליו היום, נקווה שהוועדה שתטפל בחוק תעשה מלאכה נאמנה ובקצב סביר.

יש 6 מיליוני אזרחים במדינת ישראל. לטיפול רפואי נזקקים גם עובדים זרים, תיירים שמגיעים לכך. אני משער שבמשך השנה האוכלוסייה שמתוכה בא הציבור של הנזקקים היא אוכלוסייה של 7-8 מיליונים. מיליונים נזקקים לטיפול רפואי. המודעות להזדקקות לטיפול רפואי גבוהה מאוד במדינת

ישראל. היא גם חלק ממסורת יהודית ידועה – ללכת לרופא ולעשות קצת "קרעכצן" ולקבל קצת סיוע וכיוצא באלה; וגם שמירה, שמירה על החיים. זה חלק מהציווי שלנו, והאנשים עושים את זה.

ציבור הרופאים בארץ הוא ציבור גדול מאוד. רמת הרפואה בארץ בדרך כלל גבוהה מאוד. בתוך הכמות הזאת, הגידול האדיר של נזקקות ושל המטפלים, בוודאי נכנסו למקצוע אנשים שיש להם הכשרה רפואית טובה או פחות טובה, שאולי מבחינת אופיים לא היו צריכים לעבוד במקצוע הזה. זה מקצוע רגיש מאין כמותו, זהו מקצוע שהוא בין החיים למוות, והחיים והמוות ביד האיזמל, איזמל המנתחים, או התרופה, או ההכרעה האחרת – – –

נסים דהן (ש"ס):

ביד הלשון, אם הוא פסיכולוג. החיים והמוות ביד הלשון.

שבח וייס (העבודה):

יכול להיות. חלק מן הטעויות נגרמות מתוך רשלנות פושעת, חלק מתוך חיפזון, וחלק מתוך טעות אנוש, והאנשים האלה בוודאי לא יענשו אם יוכיחו שזאת טעות אנוש.

אנחנו לא רוצים להיות קניבליסטים כלפי אנשים שבגדול הם אהובים עלינו ואנחנו זקוקים להם מאוד.

ועל כן, החוק הזה הוא במקום, וטוב שהשיפוט יהיה מקצועי. אני אומר את זה גם לטובת הרופאים עצמם. כי באותה מידה שיכולה להיות ועדה מסוימת שתיטיב עם חבר או מכר או מורה לשעבר, יכולה להיות גם נקמנות בוועדות כאלה. כל דבר שיפוטי שהוא בתחום של ארגון מקצועי, כדאי להוציא אותו מן התחום הזה להכרעה חיצונית, גם אם נזקקים לחוות דעת מקצועית של אנשים מאותו גוף.

מכיוון שהאלמנטים האלה נמצאים בחוק שלך, אדוני השר, אנחנו נתמוך בחוק שלך.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לחבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אחרון – חבר הכנסת דהאמשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, אדוני שר הבריאות, החוק שאדוני הניח בפנינו נראה על פניו חוק מצוין, במיוחד לאור ההסבר ששמעתי. ברגע הראשון חשבתי, שמגיעים כל השבחים והסרת הכובע בפני שר שמוותר על סמכויות. זה לא מחזה יומימי כששר בא ואומר: רבותי, יש לי סמכויות בחוק,

אני מוותר עליהן, קחו אותן ממני. הוא לא עושה את זה מתוך פחד או מתוך זה שהוא לא יכול להתמודד עם העניין, אדרבה, הוא עושה את זה מתוך אחריות ציבורית אמיתית. הוא ראוי לכל השבחים.

אדוני השר, הרשה לי לומר לך, שכדאי שתעשה הרהור שני ותחזיר לעצמך לפחות חלק מהסמכויות, ואגיד לך למה. הראשונים שחוקקו את החוק במתכונת הקודמת שלו לא היו טיפשים. אולי שיטת שלטון בולשביקית הנחתה אותם לרכז סמכויות בידיים, אבל יש בזה עוד נקודה חיובית. כללית, אני מסכים עם אדוני השר שיש מן השלילה בכך שממנים בשביל זה שר שבתפקידו הוא קודם כול פוליטיקאי, תפקיד שהוא לא מקצועי בדרך כלל, ולא כל שר בריאות רואה, וודאי שאיננו יכול לדון בעניינים כאלה. אבל צריך להיות לשר הבריאות ממונה על המערכת. כשיש ריבוי תלונות, משהו פגום במערכת, ואיך יוכל השר לדעת שיש ריבוי תלונות אם אף פעם זה לא יגיע לשולחנו? בעבר לפחות השר יכול היה לדעת שיש יותר מדי תלונות במקום מסוים, ולפי המוצע היום השר יהיה מנותק מנושא זה. קראתי את החוק – – –

היו"ר ש' וייס:

זה ניתן לפתרון, אפשר לדווח לשר על עצם העובדה ובזה נגמר הסיפור.

נסים דהן (ש"ס):

נכון, בדיוק מה שרציתי לומר, אדוני היושב-ראש, אבל חיפשתי בחוק אם נאמר, למשל: הממונה ידווח לשר לפחות פעם בשנה; או: הממונה יביא בפני השר את הממצאים שלו. לא שהשר יקבע אבל לפחות שהשר יהיה מודע למה שקורה במשרד. אם בבית-חולים מסוים, או על רופא מסוים יש יותר מתלונה אחת, מישהו צריך לנקוט פעולה, ושר הבריאות הוא הראשון שצריך לדעת את זה. אולי בפקולטה שלמדו בה שלושה רופאים שעליהם מוגשת התלונה יש משהו פגום?

היו"ר ש' וייס:

אולי משהו פגום בפקולטה.

נסים דהן (ש"ס):

הרי לא ייתכן שאותן תלונות הן חוזרות ונשנות במקרה מסוים והשר לא יתערב בזה. קראתי את החוק וחיפשתי לראות איך השר מעורב בזה. אני מסכים שלא השר מחליט, אין זה תפקידו של השר להחליט בוועדות מעין-שיפוטיות, השר בוודאי לא יאשרר החלטות מעין-שיפוטיות – – –

שר הבריאות י' מצא:

אתן לך תשובה, כדי שתוכל להתייחס לזה.

נסים דהן (ש"ס):

אשמח, אדוני השר.

שר הבריות י' מצא:

עד להגשת הקובלנה שהולכת לשיפוט יש במשרד דמות, שהיא הממונה, שבוחנת את הקובלנה.

נסים דהן (ש"ס):

שהשר ממנה אותו. נכון.

שר הבריות י' מצא:

והוא איש המשרד.

נסים דהן (ש"ס):

נכון, אבל הוא לא מדווח אף פעם.

שר הבריות י' מצא:

או שהוא דוחה, או שהוא מעביר לוועדה השיפוטית.

נסים דהן (ש"ס):

נכון, אדוני, קראתי את זה.

שר הבריות י' מצא:

החומר הזה בא אלי.

נסים דהן (ש"ס):

זו השאלה: איפה כתוב שהממונה צריך לדווח?

היו"ר ש' וייס:

זה עניין אדמיניסטרטיבי.

שר הבריאות י' מצא:

זו סמכותו של השר, אם הוא מוותר על הדיווח או לא מוותר.

נסים דהן (ש"ס):

אני לא רוצה שהשר יוותר, אני רוצה שהשר יקבל דיווח קבוע לפי החוק.

שר הבריאות י' מצא:

כמו שאני רוצה דיווח תקציבי זה או אחר, זה החלק המינהלי. אבל מרגע שנקבע שיש תלונה, היא הולכת לוועדה השיפוטית ולא אני אקבע אם להוריד שלושה חודשים או להוסיף לו שלושה חודשים.

נסים דהן (ש"ס):

הסכמתי אתך, אדוני השר, מהרגע הראשון, רק ביקשתי שאדוני יהיה מעורב, במיוחד כשאנחנו רואים את הפגנת הצדק והיושר של אדוני השר. להיפך, השר מוותר על סמכויות, ואני לא חושד בו שמחר הוא יתערב או יעשה דבר לא הגון; אדוני השר הפגין פה את יושרו מעל הבמה. אבל אם צריך תקנה, אם צריך לתקן או לשפר אמצעים בגלל ריבוי תלונות, צריך שהשר יוכל להיות מעורב ומיועד. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

מכיוון שהשר גם ירושלמי, זה יהיה מעורב ירושלמי.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. השר ירצה להשיב? בסדר גמור, אין בעיות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת חוק הרופאים, אדוני השר, באה לענות על בעיה מציקה מבחינה ציבורית. יותר ויותר אנחנו קוראים כתבות על טיפולים, הייתי אומרת לא ממצים, עם רופאים שיש לגביהם תלונות. אחד הדברים המזעזעים הוא, שרופאים שיש לגביהם תלונות ממשיכים בעבודתם כאילו לא קרה דבר. לא אחת חוזרות תלונות, לא אחת אפילו מדובר באנשים שהורשעו, יש פה בעיה מאוד רצינית.

אזכיר לך, אדוני השר, אותם מקרים שבהם נאמר לגבי רופאים שהם עזבו ניתוח באמצע כי היה להם ניתוח פרטי במקום כלשהו, ועוד כל מיני פרשות שמעוררות הרבה שאלות רציניות, על חולים שנפגעו בגלל ריב סמכויות בין רופאים ודברים כאלה.

אנחנו נמצאים בעידן שבו יש הרבה פניות לבתי-משפט בעניין רשלנות רפואית וכאילו יש מסלול של בתי-המשפט. המסלול שאתה עוסק בו הוא לא מסלול של פיצוי הנפגע אלא אמצעי משמעת כלפי הרופא. אתה טענת שהבעיה היא שלשר היו סמכויות. מצד אחר, בעיה חמורה לא פחות היא מה קורה כשרופאים בודקים רופאים. בדקתי בחוק. אותו אדם שייקרא ממונה על תלונות הציבור הוא רופא בעל תואר מומחה, ולפי מה שהבנתי הוא אדם יחיד. כלומר, הממין הראשון של התלונות הוא רופא; עובד משרד הבריאות, אבל רופא. אחר כך יש בוועדת המשמעת שלושה אנשים, מהם אחד משפטן והשניים האחרים רופאים. זאת אומרת, שוב יש רוב לרופאים. בזה אני לא פוסלת את כל הרופאים ואני לא אומרת שרופאים מעצם מהותם לא יכולים להיות אובייקטיביים, אבל אין תשובה על הטענה שעדיין בהרבה מקרים רופאים מכסים על רופאים, מתוך הנחה שהיום אני פה, מחר אני שם.

היו"ר ש' וייס:

או פוגעים ברופאים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יכול להיות שגם פוגעים מתוך תחרות, אני לא יודעת.

שר הבריאות י' מצא:

כמעט שלא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לכן, אדוני, אני שואלת אם ההרכב הזה נכון ונותן תשובה, כי רופא ממיין ובוועדה יש רוב לרופאים.

יש פסקה שאומרת: "עדות מומחה שניתנה בהליך משמעותי לא תשמש ראיה בהליך משפטי אחר". זה אומר, שבהליך המשמעותי תהיה עדות מומחה, ואם שם יסתבר שנעברה עבירה או שנעשה מעשה רשלנות חמור, לא יוכל הנפגע להשתמש בעדות הזאת במשפטו לתבוע פיצויים. לא הבנתי, מדוע נחוץ הדבר הזה? למה אתם כל כך צריכים להגן על הרופא? אם זה ממצא, אם זו עדות רפואית והיא תהיה בוועדה, מדוע שלא ישתמשו בזה?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את יודעת שאפילו חומרים מוועדות חקירה ממלכתיות לא קבילים בבית-המשפט? יש כאן ניסיון לגרום לכך שבבית-המשפט הדיון יהיה לגמרי נקי מהחלטות אחרות. יש פה בעיה משפטית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא מדברת על החלטות, מדובר על עדות מומחה.

היו"ר ש' וייס:

אז הוא יזמין אותו מומחה לבית-המשפט.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא יודעת אם הוא יוכל להזמין אותו או לא. אני מבקשת שאדוני השר ישיב לי. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. אדוני השר, דברי סיכום. מייד נצביע.

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו בעד.

הי"ר ש' וייס:

כן, אבל הדיונים האלה נרשמים, וחשוב שהשר יעיר את הערותיו, כי זה מובא אחר כך לוועדה, והם בוודאי יקראו את זה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, שתיים-שלוש הערות. אחד הדברים שהובילו אותי ליטול מעצמי את הסמכויות ולהעביר אותן לוועדה מעין-שיפוטית הוא משך זמן הדיון בקובלנות. בין היום שבו התחילה הקובלנה ועד לסיום, עד להעברת התיק לשר, עוברות בממוצע בין חמש לעשר שנים, ואז אין כל ערך לאותה עבירה או לאותו דין משמעת או לניסיון להרתיע. כשאנחנו נלך לגוף ולאנשים שיעסקו רק בזאת ויקבלו שם גם את שכרם, התכוונתי וגם אמרתי שאני מציב להם תקופה של 12 חודש לכל היותר, וזה הרבה. זו הערה אחת.

הערה שנייה. אנחנו דנים היום בהצעה בקריאה ראשונה. אנחנו לא סגורים, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, ולא חסומים. להיפך, אני אישית אשתתף בדיון בוועדה, על מנת לעקוב ולשמוע את אותן הערות, ובכל מקום שתהיה הערה שתוכל לשפר ולבסס את יכולת הפיקוח שלנו, אנחנו נהיה פתוחים.

הדמות שבוחנת, אין שום דרך אחרת, את הקובלנה, צריכה להיות דמות רפואית ברמה העליונה, ובאמת קיבלנו אדם כזה לאחרונה. הוא דמות עצמאית, לא תלוי ברופאים, כבר סיים את מערכות הרצונות שלו להיקלט במערכות רפואה. זה כבר מהתפקידים שבהם הוא יעצב את שנותיו בתחום הזה. כך שגם מבחינה זו נתנו תשומת-לב מי יעשה את המלאכה. אני חושב שיש חשיבות גדולה בהבאת העניין הזה לחקיקה.

לחשש שלך שמא השר לא ידווח, האמן לי שבמשרד יש חשש אחר, שמא אני אעמוד על כך שאמשיך להיות מדווח כמעט על כל פרט ופרט. כך שאתה לא צריך לחשוש שאני רוצה לברוח מדיווחים. אני רק רוצה להכניס סדר ומשמעת, וגם שתהיה רתיעה ותהיה הרתעה.

לפעמים אני רואה אבסורד, ולא צריך להיות רופא לפי זה: קורא את הפסיקה, קורא את תיאור המעשה, מוריד לשלושה חודשים, מעלה לתשעה חודשים. אני חושב שזה לא הוגן שכך יתנהלו דברים. כך זה התנהל במשך 40-50 השנים האחרונות. אני חושב שהגיעה העת להכניס גם לתחום הזה סדר והגיונות.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה לשר הבריאות.

נושא הזמן כאן באמת חשוב. יש לנו מנהג עממי נפוץ, בכל המערכות, של ביטול זמנם של בני-אדם: באוניברסיטאות, עם החזרת עבודות, בבתי-משפט ובוועדות ובכלל. זו גם רמיסה של זכויות האדם, הזלזול הזה בקצב הנחוץ.

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, קריאה ראשונה, והעברתה לוועדת העבודה והרווחה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרופאים (הליכי בדיקת תלונות ואמצעי משמעת) (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. החוק יבוא לטיפול של הוועדה להכנה לקריאה שנייה ושלישית. תודה רבה, אדוני.

הצעה לסדר-היום רצח אשה בידי בעלה בבאר-שבע – התגברות הטרור נגד נשים

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום שלנו: רצח אשה בידי בעלה בבאר-שבע – התגברות הטרור נגד נשים, הצעות לסדר-היום מס' 4688, 4693, 4699, 4709 ו-4713.

חברת הכנסת ענת מאור, את היחידה.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעיר הערה לסדר.

היו"ר ש' וייס:

ברצון. אני רוצה להודיע הודעה, עד שאת באה. לצערי הרב, השר לביטחון פנים לא ישיב. הפעם לא מכיוון שטכנית הוא לא יכול. הוא מבקש בדרך זו למחות על מנהג שפשט במקומותינו. דרך אגב, הוא התחיל בכנסות הקודמות. לדאבוני, הוא היה גם בתקופה שבה אני הייתי יושב-ראש הכנסת, והוא נמשך. גם אני ניסיתי להתגבר עליו, וגם היושב-ראש הנוכחי, דן תיכון, מנסה להתגבר עליו. זה לא כל כך בידינו, כי כל זמן שלא יהיה שינוי התנהגות או שינוי תקנון, יושב-ראש הכנסת בעניינים רבים מאוד לא יכולים להכתיב דרכי חיים והתנהגות ליושב-ראש הוועדות.

לא פעם נושא עולה על סדר-יומה של הכנסת, דחוף. מאשרים, ואין יותר דחוף מאשר היום. היום אושר, היום נדון. אבל ראשי ועדות כבר מטפלים בנושא ביוזמתם. לדעתי, זה מנוגד לגמרי לרוח תקנון הכנסת, כי בסך הכול הוועדות צריכות לקבל מן המליאה את ההזרמות.

הייתי אומר, חוטפים את הנושא, וגם השר נפגע. הוא אומר: ממילא אני מחר מוזמן לוועדה, מה אני אבוא להשיב היום? מה, אני יו-יו? הפעם אני מצדיק את השר.

חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי חברת הכנסת ענת מאור, אני רוצה לשבח אותך על שהצלת את כבוד המציעים. אני מבקש למחות על העובדה, שחמישה חברי כנסת נכבדים הגישו הצעה דחופה לסדר-היום. ההצעה אושרה בנשיאות הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

דחוף.

אפי אושעיה (העבודה):

דחוף, ולא מצאו לנכון להיות כאן.

אני מבקש, אדוני, כחבר נשיאות הכנסת וכיושב-ראש הישיבה, להציע תיקון לתקנון, שחבר כנסת שמציע הצעה דחופה ולא מופיע לאולם המליאה, במשך חודש ימים תישלל ממנו האפשרות להגיש הצעה דחופה. זה פשוט ביזיון.

היו"ר ש' וייס:

אני ממליץ שאתה תישאר דבק בהצעה ונדון בה בנשיאות. זה רעיון לא רע, אלא אם כן יש סיבות, חלילה, אנושיות או בלתי צפויות. גברתי, בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אם יורשה לי לפני המעבר לנושא החשוב והכאוב בכל זאת להגיב על הערתך, חבר הכנסת אפי אושעיה.

בדרך כלל ידוע שההצעות הדחופות לסדר-היום נדונות בימי ד'. לכן, אם חבר כנסת מסיבה אובייקטיבית – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל הרי זה דחוף. זאת אומרת, הוא צריך להיות מאושר שהצעתו התקבלה ובאותו יום כבר דנים בה. הרי בסך הכול מכל העניין הדחוף עושים צחוק. את יודעת מה היה פעם דחוף. בכנסות הראשונות הוא היה מנמק במשך דקה מהמקום והיו מחליטים מהר מאוד אם דנים בזה או לא.

ענת מאור (מרצ):

חברות וחברי הכנסת, אני רוצה להזכיר שאנחנו דנים בנושא הכאוב מאוד והחשוב של אלימות כלפי נשים.

רצח נוסף במשפחה, רצח של אלה משצ'יריאקוב, זיכרונה לברכה, בבאר-שבע; אשה בת 32 עם עובר בבטנה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל ואני היינו היום אצל האם, טטיאנה בלינצובסקי, ובביקור הזה באנו להביע תנחומים ומחאה. למעשה יזמנו, שתינו, יחד עם חברת הכנסת דליה איציק, ולשמחתי כבר חברי כנסת נוספים מצטרפים ליוזמה, שאנחנו לא ניתן לתופעה הזו לקרות ולהימשך ולא נסתפק רק בדיון ובעשייה, חשובה ככל שתהיה, בכנסת ובוועדותיה, אלא לקחנו על עצמנו לבקר אצל כל משפחה שחס וחלילה הרצח יגיע לפתחה.

בהזדמנות זו אני רוצה להוקיר מאוד את המעשה שעושים נשיא המדינה ורעייתו בביקוריהם אצל משפחות חללי צה"ל ונפגעי טרור. אנחנו גם הודענו לנשיא על יוזמתנו זו כדי ליידע אותו ולקבל את

ברכתו, ואנחנו מקווות שעצם ההחלטה הזו תתרום למאבק הציבורי ותמנע את הצורך בביקור. אבל אנחנו לא נרפה מן המאבק ונתייצב בכל בית ובית.

כאשר היינו היום, חברת הכנסת נעמי בלומנטל ואני, אצל הגברת טטיאנה בלינצובסקי בבאר-שבע, קיבלנו הרבה הוקרה על הביקור, אבל במיוחד התברר, שכל מקרה פרטי הוא מורכב כשלעצמו. כי אנחנו יודעים שיש פעמים שאצבע מאשימה מופנית כלפי השכנים, מדוע הם לא התלוננו. יש מקרים שיש בעיות עם המשטרה, אף-על-פי שהמודעות מאוד-מאוד גברה, ואני מברכת על כך שמחר אנחנו נשב עם השר לביטחון פנים. יש מקרים שעדיין היד מקלה – פסקי-הדין וגזרי-הדין של השופטים. יש מקרים שבהם משרד השיכון לא נותן את הסיוע לדירה לאחר המקלט, והאשה נאלצת על-כורחה לחזור אל ציפורני הבעל המכה. ויש מקרים שבהם האשה פונה ומתלוננת ומגישה את התלונה, אבל אז, עד שתהליך המשפט קורה...

אדוני היושב-ראש, הערת קודם הערה על לוח הזמנים במדינה, ולפעמים משפט על אלימות לוקח שנה ושנתיים, ואז האיום בתוך הליכי המשפט הופך לעובדה.

אבל במקרה הזה, חברות וחברי הכנסת, אף אחד מהתהליכים הללו שתיארתי לא היה. האם והשכנים אמרו: דבר לא ידענו.

לכן, אם יש לקח, הלקח הוא, שכל אשה, לא מן המכה הראשונה, לא מן הסטירה הראשונה, מהמלה האלימה הראשונה חייבת לערב את המשפחה ואת השכנים ואת הקהילה ואת המשטרה. לא מובטח גן של ורדים, כפי שצינתי. אבל בלי זה, בעצם נשים רבות כורות לעצמן את נקודת הסוף האיומה, הנוראית הזאת.

אני רוצה להצטרף לתביעה של ארגוני הנשים, שהבעל שעשה את המעשה הנתעב הזה יואשם ברצח כפול, כי הוא לקח את החיים של אשתו ואת החיים של העובר.

אני רוצה להביע תנחומים לבת בת ה-11, שלמעשה נשארה במצב הכאוב ללא אם ועם אב שעכשיו הוא בהליך משפטי.

כאמור, היום התחלנו במסכת הביקורים. אני מקווה שזה יהיה הביקור הראשון והאחרון והרצח והאלימות יעלמו מהנוף החברתי והציבורי שלנו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחברת הכנסת ענת מאור. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד שר התחבורה, חברתי חברת הכנסת ענת מאור, שהיינו היום בבית אמה של אותה אשה שנרצחה, אלה.

בעצם אנחנו רוצות, בשם כנסת ישראל, לזעוק: די, די. על מה ולמה? אשה צעירה עם בת בת 11, בחודש השמיני להריונה, שקבעה עם אמה ללכת לקנות בגדים לתינוק שעוד מעט ייוולד. במקרה הזה אף אחד לא ידע שום דבר. בא איש, שהוא בעלה, פשוט מרטש אותה, לוקח מין כלי נוראי מברזל וחובט בה בפנים ובבטן ולא מפסיק. מה השנאה הזאת?

ואמה של אלה, שמראה את התמונות שלה כשהיתה ילדה, כשהיתה נערה ברוסיה, והיא אומרת: זאת הילדה שלי. למה הוא אמר שהעובר, התינוק שבבטן שלה, הוא של גבר אחר? למה אומרים את זה בחדשות? הבת שלי היא נקייה, היא ברה. ואני רוצה לומר את זה כאן קבל עם ועדה: הבת שלה בטוח היתה נקייה וברה, ולא ייתכן שהעובר שהיה בבטנה הוא לא הילד של אותו גבר. לו, לאותו אלים, שיירקב בכלא עד שארית ימיו, הלואי שכך, היתה מאהבת שהתינוקת שלהם היתה בת שנתיים. האם מספרת שאחיה אמר: בואי תעזבי את האיש הזה, תראי מה הוא עושה לך. אולי הוא לא הכה אותה, הוא הרס אותה על-ידי פגיעה בה שוב ושוב, פגיעה נפשית שבסוף הפכה לפגיעה ששמה קץ לחייה.

המאבק שלנו כאן בכנסת הוא מאבק משותף לא רק נגד האלימות, הוא מאבק כדי שנשים תוכלנה לחיות בכבוד, כדי שנשים תוכלנה למצוא פרנסה בכבוד, כדי לשמור על הביטחון העצמי שלהן, כדי שאם יש להן איש כזה שמאיים עליהן ברצח, אם יש להן בעל כזה שעושה להן את המוות יום יום, שיהיה להן החוסן הנפשי והחוסן הכלכלי לבוא ולומר: אני לא מוכנה יותר, עד כאן ודי.

וזו לא קריאה ללכת לגירושין, זו לא קריאה נגד נישואין, זו קריאה נגד אלימות נפשית ופיזית, זאת קריאה לתת לכל אשה ואשה באשר היא את הכבוד המגיע לה, שלו היא ראויה. על כך המאבק המשותף שלנו כאן בכנסת, שלא תהיה אפליה לרעה, שיהיה שוויון בחברה, שהיא תוכל להתקדם בחייה, שהיא תוכל לעמוד על דעתה ולומר: זאת אני, זה הגוף שלי, זאת הנפש שלי, אלה הכישורים שלי, אלה היכולות שלי, ובזכות זה תכירו בי ואל תרצחו אותי, ואל תכו אותי, ואל תפלו אותי לרעה, כי יש בי הכוח. את הכוח הזה כולנו יחד ניתן לה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחברת הכנסת בלומנטל.

חברותי, יש לנו כמה אפשרויות בעניין הזה. יש אפשרות להעביר את זה לוועדת הפנים, כי הנושא בעיקרו הוא משטרי. אני מבין שוועדת הפנים כבר לקחה לעצמה את הזכות הזאת. יש אפשרות להעביר את זה לוועדה לקידום מעמד האשה, ואז אנחנו חוזרים על השגיאות הידועות שלנו: לוקחים נושאים ומפזרים אותם בכל מיני ועדות רק כדי שלכולם תהיה אפשרות לבטא את עצמם.

נדמה לי שבנושא הזה אנחנו אולי נסכם ככה: קודם כול כולנו כאן, כל הנוכחים מצטרפים לדברי הגינוי ולדברים שהשמיעו שתי החברות שלנו, חברות הכנסת. אני חושב שזה הפך כבר למין מחזורי שבועי. במקרה שבתי היום עם חברתי חברת הכנסת יעל דיין משליחות בת יום בחוץ-לארץ, מסימפוזיון

שהוקדש למדינת ישראל, ומישהו נתן לנו עיתון של אתמול. יעל פותחת ואומרת: שוב. זה פשוט היה מהמם, זה כבר מופיע כפסוקו של יום. זו תופעה מצ'ואיסטית, מחרידה, תופעה של התבהמות, של השחתת מידות מוחלטת, של רשעות, של אכזריות שלא יודעת גבול.

אנחנו בוודאי ככנסת, כבית-נבחרים, כמו כל אדם, אבל כגוף מחוקק ומפקח על הממשלה, בוודאי רוצים לעשות הכול כדי לצמצם את התהום הזאת, את הירידה הזאת ליוון המצולה ולשפיכות דמים מחרידה כזאת. בכלל רצח הוא רצח, אבל רצח של חסרי ישע, של נשים, של ילדים, של זקנות, של זקנים, מקבל ממד נוסף, כי האנשים גם לא יכולים להתגונן, הם חלשים יותר.

נדמה לי שאם נסכם שנקיים דיון במליאה, זה בסדר. חבר הכנסת אושעיה, אתה מסכים?

אפי אושעיה (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר הצטרף אלינו. רק שהדיונים האלה יעזרו. לפעמים יש לי הרגשה שזה מעורר עוד כל מיני רוצחים מטונפים לעשות כל מיני מלאכות.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אסור לדבר במספרים. הלוואי שזה הרצח האחרון השנה ולכל השנים הבאות. אבל מבחינה מספרית המאבק שלנו כן מצליח.

היו"ר ש' וייס:

אני מקווה. בכל מקרה, אי-אפשר להפסיק להיאבק. אנחנו לא יכולים לעמוד אדישים מול העניין הנורא הזה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

בהחלט. זאת אומרת, שלא נרגיש כאילו אנחנו מדברים לשווא.

היו"ר ש' וייס:

לא התכוונתי לכך. אמרתי רק: הלוואי שזה יעזור, בלי שום רמז נוסף.

טוב, חברים, נצביע. הנושא הוא רצח אשה בבאר-שבע בידי בעלה – התגברות הטרור נגד נשים, והנושא יידון במליאה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא יידון במליאה. תודה רבה.

חברים, הכנסת מסיימת את דיוניה ליום זה, ונחדש את דיונינו כאן במליאה מחר, יום שלישי, כ"ב בסיוון התשנ"ח, 16 ביוני 1998, בשעה 16:00.

תודה רבה לסגן המזכיר דוד לב, לקצרניות שלנו, לסדרנים שלנו, לשומרים שלנו, וכמובן לערוץ-33, שבנאמנות ובדייקנות מדווח על פעילותנו במליאה. לילה טוב. הישיבה הסתיימה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:20.